PONS

Stručná gramatika NĚMČINY

Moderní, přehledná, srozumitelná

Přehled mluvnických termínů

německy	latinská terminologie	česky
Akkusativ	akuzativ	4. pád
Aktiv	aktivum	činný rod
Dativ	dativ	3. pád
Futur I	futurum I	budoucí čas I
Futur II	futurum II	budoucí čas II
Hilfsverb	–	pomocné sloveso
Imperativ	imperativ	rozkazovací způsob
Indikativ	indikativ	oznamovací způsob
Infinitiv	infinitiv	infinitiv
Kompositum	kompozitum	složené slovo
Konjugation	konjugace	časování
Konjunktiv I	konjunktiv I	konjunktiv I
Konjunktiv II	konjunktiv II	konjunktiv II
Konsonant	konsonant	souhláska
Modalverb	modální sloveso	způsobové sloveso
Ortographie	ortografie	pravopis
Partizip I	participium	příčestí přítomné
Partizip II	participium	příčestí minulé
Passiv	pasivum	trpný rod
Perfekt	perfektum	minulý čas složený
Personalpronomen	–	osobní zájmeno
Plural	plurál	množné číslo
Plusquamperfekt	plusquamperfektum	předminulý čas
Präfix	prefix	předpona
Präsens	prézens	přítomný čas
Präteritum	préteritum	minulý čas jednoduchý
reflexives Verb	–	zvratné sloveso
Reflexivpronomen	–	zvratné zájmeno
Singular	singulár	jednotné číslo
Tempus	tempus	slovesný čas
Verb	verbum	sloveso
Vokal	vokál	samohláska

Stručná gramatika
NĚMČINY

Heike Voit

© Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart 2005
© české vydání Klett nakladatelství s.r.o., Praha 2005

Vydalo Klett nakladatelství s.r.o.
Radimova 37/50, 169 00 Praha 6
tel.: 233 084 111, fax: 220 513 511
info@klett.cz, www.klett.cz

Z německého originálu Grammatik Deutsch kurz und bündig,
ISBN 3-12-560634-9, přeložila Simona Švingrová
Lektor PhDr. Jiří Doležal
Praha 2005
Odpovědná redaktorka Olga Neřoldová
Text redakčně zpracovala Helga Jindrová
Sazba ALEGRA, Ječná 28, 120 00 Praha 2
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., Husova 1881, 580 01 Havlíčkův Brod
1. vydání

P0008

ISBN 80-86906-09-4

PONS

Stručná gramatika NĚMČINY

Moderní, přehledná, srozumitelná

Heike Voit

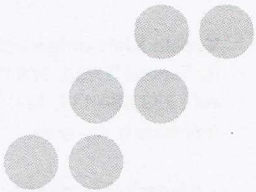

Klett nakladatelství
Praha 2005

Kdy a jak používat tuto knihu

Kniha je určena pro každého, kdo se chce srozumitelnou formou seznámit s německou mluvnicí, zopakovat si ji nebo si jen rychle vyhledat určitou problematiku.

Gramatika PONS vám nabízí přehled mluvnických jevů současné němčiny. **Jasně formulovaná pravidla** jsou ukázána na mnohých **příkladech** doplněných českým překladem.

Gramatika PONS zároveň přináší srovnání německého a českého jazyka, a tím napomáhá vyvarovat se typickým chybám.

Gramatika PONS je vhodná především pro studenty, kteří chtějí složit zkoušku **Zertifikat Deutsch**.

Práci s touto knihou vám zjednoduší následující symboly:

Tento symbol odkazuje na **jinou kapitolu** gramatiky.

Takto je označeno **pravidlo** nebo **výjimka**, které byste neměli přehlédnout.

Zde se dozvíte další **informace**.

Na tomto místě najdete **shrnutí** příp. **zobecňující pravidlo**.

A zde dostanete **tipy**, jak se lépe učit pravidla.

Hledáte-li konkrétní mluvnický jev, použijte **podrobný věcný rejstřík** na konci příručky, který vás dovede k dané problematice. Tak se gramatika PONS stane vaším cenným pomocníkem při studiu i uplatnění němčiny.

Přejeme vám hodně úspěchů!

Obsah

Předmluva 9
Hlásky a písmena 9
Výslovnost jednotlivých hlásek 10

1 Člen – *der Hund, ein Hund, kein Hund* 11
1.1 Člen určitý – *der Hund, die Katze, das Pferd* 11
1.2 Spojení předložky a členu určitého – *am Abend* 12
1.3 Člen neurčitý – *ein Hund, eine Katze, ein Pferd* 12
1.4 Zápor kein – *kein Hund, keine Katze, kein Pferd* 13
1.5 Negace pomocí „*nicht*“ u podstatných jmen se členem určitým 14
1.6 Používání členů – *ein Hund* nebo *der Hund?* 14
1.7 Člen nulový 16

2 Podstatná jména – *der Fußball, die Mannschaft, das Tor* . . . 18
2.1 Rod podstatného jména – *der Mann, die Frau, das Kind* 19
2.2 Číslo – *das Buch, die Bücher* 20
2.2.1 Jednotné číslo – *das Buch* 20
2.2.2 Množné číslo – *die Bücher* 23
2.3 Pád – 1., 2., 3. a 4. pád 26
2.3.1 Typy skloňování v jednotném čísle 26
2.3.2 Tvoření 2. pádu 28
2.4 Skloňování v množném čísle 30

3 Zájmena – *du, dich, dein ...* 31
3.1 Osobní zájmena – *ich lerne, du lernst* 32
3.2 Oslovení – *du* nebo *Sie?* 33
3.3 Použití zájmena „*es*“ – *es regnet* 33
3.5 Přivlastňovací zájmeno – *meine Grammatik* 36
3.6 Ukazovací zájmeno – *dieses Wort* 38
3.7 Vztažná a tázací zájmena 42
3.8 Neurčitá zájmena – *alle Mann an Bord* 45

4 Přídavná jména – *neues Wissen* 50
4.1 Skloňování přídavného jména – *den süßen Wein* 50
4.1.1 Přídavné jméno bez členu – *frische Eier* 51
4.1.2 Přídavné jméno po členu určitém – *das neue Boot* 52
4.1.3 Přídavné jméno po členu neurčitém – *ein neues Boot* 54
4.2 Zvláštnosti skloňování 55
4.3 Zpodstatnělá přídavná jména – *ein Neuer kommt* 56
4.4 Další slovní druhy jako přídavná jména – *Das ist machbar!* . . 56
4.5 Srovnávací tvary – *schneller, höher, weiter* 57
4.5.1 Zesilování významu přídavných jmen – *sehr schön* 58

5 **Číslovky – *Sechs Richtige im Lotto!*** 60
5.1 Číslovka jako přídavné jméno – *die fünf Finger* 61
5.1.1 Základní číslovky – *Polizeiruf eins eins null* 61
5.1.2 Trochu matematiky 63
5.1.3 Názvy měn v německy mluvících zemích 63
5.1.4 Letopočty – 1989 63
5.1.5 Časové údaje – *Es ist kurz vor zwölf* 64
5.1.6 Zlomky, váhy a míry 65
5.2 Řadové číslovky – *das dritte Tor* 66
5.2.1 Datum – *am 31.12. ist Silvester* 68

6 **Slovesa – *Radio hören*** 69
6.1 Plnovýznamové sloveso – *ich bade* 70
6.1.1 Slovesa s předmětem – *er trifft sie* 70
6.1.2 Zvratná slovesa – *ich erinnere mich* 71
6.1.3 Osobní a neosobní slovesa 71
6.1.4 Funkční slovesa 72
6.1.5 Slovesa s odlučitelnými předponami – *ich fahre ab* 72
6.2 Pomocná slovesa – *ich bin hungrig* 75
6.3 Způsobová slovesa – *ich will lernen* 76
6.3.1 Negace způsobových sloves – *du darfst nicht* 78
6.4 Slovesa se zvláštním významem – *brauchen, werden, kennen, wissen, lassen* 79
6.5 Infinitiv – *hören und verstehen* 80
6.5.1 Infinitiv bez „*zu*“ 81
6.5.2 Infinitiv s „*zu*“ – *Da gibt es nichts zu lachen* 82
6.6 Příčestí 85
6.6.1 Příčestí přítomné – *der lesende Vater* 85
6.6.2 Příčestí minulé – *der gebackene Kuchen* 86
6.7 Určitý slovesný tvar – *ich schlafe* 87
6.8 Tvoření slovesných tvarů 88
6.8.1 Pravidelná slovesa – *er redet Unsinn* 88
6.8.2 Nepravidelná slovesa – *sie rief laut* 88
6.9 Osobní tvary sloves – *ich trinke* 90
6.9.1 Osobní tvary pravidelných sloves 90
6.9.2 Osobní tvary nepravidelných sloves 90
6.10 Slovesné časy – *ich liege, ich lag, ich habe gelegen* 91
6.10.1 Přítomný čas – *ich esse* 92
6.10.2 Perfektum – *ich habe gegessen* 93
6.10.3 Préteritum – *ich aß* 96
6.10.4 Plusquamperfektum – *ich hatte gegessen* 98
6.10.5 Futurum I – *ich werde essen* 98
6.10.6 Futurum II – *ich werde gegessen haben* 99
6.11 Slovesné způsoby – *er gibt, er gebe, er gäbe – Gib her!* 100
6.11.1 Oznamovací způsob – *Ich miete ein Haus.* 101

6.11.2 Konjunktivy – *Ich würde ein Haus mieten.* 101
6.11.3 Konjunktiv I – *Man nehme drei Eier* 102
6.11.4 Konjunktiv II – *Ich würde gern fliegen.* 105
6.11.5 Rozkazovací způsob – *Geh dich waschen!* 107
6.12 Trpný rod – *es wird getanzt* 109

7 Slovotvorba – *kaufen, einkaufen, das Kaufhaus* 113
7.1 Odvozování – *anhängen* 113
7.1.1 Odvozeniny s neodlučitelnými předponami – *bearbeiten* . . . 114
7.1.2 Odvozeniny s odlučitelnými předponami – *hinlaufen* 115
7.1.3 Odvozeniny s příponami – *ung* 117
7.2 Složeniny – *der Kindergarten* 120
7.2.1 Která slova lze skládat? 120

8 Neohebná slova – *Sie stand gestern neben mir und rief: Hallo!* 123
8.1 Spojky – *aber, oder, und* 123
8.1.1 Souřadicí spojky – *ich und du* 124
8.1.2 Podřadicí spojky 126
8.2 Předložky – *auf der Straße* 129
8.2.1 Předložky se 4. pádem – *für die Umwelt* 131
8.2.2 Předložky se 3. pádem – *über den Wolken* 132
8.2.3 Předložky se 4. a 3. pádem – *an die Wand, an der Wand* 135
8.2.4 Předložky s 2. pádem – *wegen der Lehrerin* 137
8.2.5 Předložkové vazby sloves – *denken an* 138
8.3 Příslovce – *darum* 138
8.3.1 Příslovce místa – *oben oder unten* 139
8.3.2 Směrová příslovce – *Komm runter!* 140
8.3.3 Příslovce času – *gerade heute* 142
8.3.4 Příslovce způsobu – *leider ausverkauft* 144
8.3.5 Příslovce příčiny – *deshalb* 146
8.3.6 Zájmenná příslovce – *Wofür?* 147
8.3.7 Částice – *Sie liebt ihn doch bloß.* 149

9 Věty 151
9.1 Větné členy – *Der Vater badet seinen Sohn.* 151
9.1.1 Podmět věty – *der Vater* 151
9.1.2 Sloveso (přísudek) ve větě – *badet* 152
9.1.3 Předmět ve větě – *seinen Sohn* 153
9.2 Druhy vět – *Wie viele gibt es?* 155
9.2.1 Hlavní věta 155
9.2.2 Oznamovací věta – *Ich will mehr wissen.* 156
9.2.3 Zápor ve větě – *Ich darf nicht.* 157
9.2.4 Tázací věta – *Schmeckt es dir?* 157
9.2.5 Rozkazovací věta – *Lauf nicht so schnell!* 158
9.3 Kombinace hlavních vět – *Ich lese und du schläfst.* 158

9.4 Hlavní a vedlejší věty – *Ich esse nichts, weil ich satt bin.* 159
9.4.1 Vedlejší věty se spojkami – ... , *wenn ich Zeit habe.*. 160
9.4.2 Postavení vedlejších vět se spojkami. 163
9.4.3 Infinitiv s „*zu*" ve vedlejší větě 164
9.4.4 Vedlejší věty vztažné. 164
9.4.5 Vedlejší věty s tázacím zájmenem 164

10 Gramatické varianty spisovné němčiny v Německu, Rakousku a Švýcarsku 165

Nepravidelná slovesa. 169
Věcný rejstřík 174

Předmluva

V Německu, Rakousku a Švýcarsku se mluví německy. Tyto tři země mají, i přes národní zvláštnosti, společný spisovný jazyk (*Standardsprache*), pro který existují pevná a závazná pravopisná, gramatická a výslovnostní pravidla. Několik málo odlišností v gramatice, které se týkají také psaného spisovného jazyka jednotlivých zemí, najdete v poslední kapitole 10.
Kdo se chce učit německý jazyk, musí se především seznámit se spisovným jazykem. Ten je takříkajíc oficiálním jazykem, který se používá např. ve zpravodajství, reportážích a v nejrůznějších sděleních.

Guten Morgen! Sie hören die Nachrichten.

Studenti, kteří žijí v cizojazyčné zemi, ale brzy poznají, že vedle toho existuje také neoficiální varianta používání jazyka – hovorový jazyk (*Umgangssprache*).

Morgen, haste schon das Neuste gehört?

Hovorový jazyk se také liší podle regionů.

Ja, ick habe dat Neuste schon jehört. (typické pro Berlín)

Hlásky a písmena

Německá abeceda má 26 velkých a 26 malých písmen:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z

Přehlásky: Ä Ö Ü resp. ä ö ü
a ß (nikoli však ve Švýcarsku, tam se píše vždy „ss“)

V němčině se většina slov píše tak, jak se vyslovují. Přesto nelze z výslovnosti jednoznačně odvozovat pravopis a opačně. To je stejně obtížné pro rodilé i nerodilé mluvčí.

Kdo si při psaní není jistý, měl by si v každém případě vzít na pomoc slovník německého pravopisu.

Výslovnost jednotlivých hlásek

Samohlásky	
Hláska	**Příklad**
[a]	hat
[aː]	Abend
[ɐ]	Vater
[ɛ]	sprechen
[ɛː]	zählen
[eː]	gehen
[ə]	viele
[ɪ]	mit
[iː]	Ziel
[ɔ]	oft
[oː]	Lohn
[ʊ]	Mutter
[uː]	Fuß
Přehlásky	
Hláska	**Příklad**
[œ]	können
[øː]	schön
[ʏ]	füllen
[yː]	fühlen
Zdvojené samohlásky	
Hláska	**Příklad**
[aɪ]	bei
[aʊ]	Haus
[ɔɪ]	neu

Souhlásky	
Hláska	**Příklad**
[b]	Ball
[ç]	mich
[d]	danke
[f]	fein
[g]	geben
[h]	Haus
[j]	ja
[kʰ]	Kind
[l]	Liebe
[m]	Mädchen
[n]	nein
[ŋ]	lang
[pʰ]	Paar
[ʀ]	warum
[s]	missen, Maß
[ʃ]	schon, Stein
[tʰ]	Tisch
[v]	wo
[x]	Loch
[z]	sehr
[ʒ]	Garage
[ts]	Zeit, Blitz
[tʃ]	deutsch

1 Člen – *der Hund, ein Hund, kein Hund*

Členy stojí vždy před podstatným jménem.
Der Hund geht mit mir spazieren. Pes jde se mnou na procházku.

V němčině existují následující členy:

- **člen určitý**: der Hund, die Katze, das Pferd
- **člen neurčitý**: ein Hund, eine Katze, ein Pferd
- **člen záporný**: kein Hund, keine Katze, kein Pferd
- **člen nulový**: Hund, Katze, Pferd

Členy se přizpůsobují rodu, číslu a pádu podstatného jména:

	***Der Hund** ist schon alt.* Ten pes je už starý.	***Der Katze** schmecken Mäuse.* Kočce chutnají myši.	***Das Pferd** frisst Gras.* Kůň žere trávu.
Rod:	mužský	ženský	střední
Číslo:	jednotné	jednotné	jednotné
Pád:	1. pád	3. pád	1. pád

2 Podstatná jména

1.1 Člen určitý – *der Hund, die Katze, das Pferd*

Tento člen se nazývá **určitý**, protože označuje něco konkrétního nebo již známého.

Das ist der Hund vom Nachbarn. To je sousedův pes.
Die Katze von nebenan kommt auch immer zu uns. Ta kočka od vedle chodí také stále k nám.
Und das Pferd gehört den Kindern. A ten kůň patří dětem.

der Hund

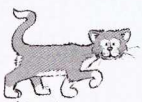
die Katze

das Pferd

Tvary členu určitého

	Jednotné číslo			Množné číslo
	mužský	střední	ženský	
1. pád	***der*** *Hund*	***das*** *Pferd*	***die*** *Katze*	***die*** *Tiere*
2. pád	***des*** *Hundes*	***des*** *Pferdes*	***der*** *Katze*	***der*** *Tiere*
3. pád	***dem*** *Hund*	***dem*** *Pferd*	***der*** *Katze*	***den*** *Tieren*
4. pád	***den*** *Hund*	***das*** *Pferd*	***die*** *Katze*	***die*** *Tiere*

1.2 Spojení předložky a členu určitého – *am Abend*

Člen určitý se může spojovat s různými předložkami.
8.2 Předložky

Nejčastější spojení:

	Složenina z	
am	*an + dem*	***Am*** *Montag gehen wir tanzen.* V pondělí půjdeme tancovat.
ans	*an + das*	*Wir wollen* ***ans*** *Ufer schwimmen.* Chceme plavat ke břehu.
aufs	*auf + das*	*Die Katze ist* ***aufs*** *Dach geklettert.* Kočka vyšplhala na střechu.
beim	*bei + dem*	*Wir müssen pünktlich* ***beim*** *Arzt sein.* Musíme být přesně u lékaře.
im	*in + dem*	***Im*** *Garten blühen jetzt Veilchen.* V zahradě teď kvetou fialky.
ins	*in + das*	*Wir wollen* ***ins*** *Kino.* Chceme do kina.
vom	*von + dem*	***Vom*** *Fenster aus sehe ich die Kinder.* Z okna vidím děti.
zum	*zu + dem*	***Zum*** *Hafen ist es nicht weit.* Do přístavu to není daleko.
zur	*zu + der*	*Er geht nicht gern* ***zur*** *Schule.* Nechodí rád do školy.

1.3 Člen neurčitý – *ein Hund, eine Katze, ein Pferd*

Tento člen se nazývá **neurčitý**, protože označuje něco nového nebo všeobecného (blíže neurčeného).

Gestern habe ich ***einen*** *Hund gesehen.* — Včera jsem viděla (nějakého) psa.
Das wird heute ***ein*** *schöner Tag.* — To bude dnes krásný den.

Tvary členu neurčitého

	Jednotné číslo			Množné číslo
	mužský	**střední**	**ženský**	
1. pád	***ein** Hund*	***ein** Pferd*	***eine** Katze*	---
2. pád	***eines** Hundes*	***eines** Pferdes*	***einer** Katze*	---
3. pád	***einem** Hund*	***einem** Pferd*	***einer** Katze*	---
4. pád	***einen** Hund*	***ein** Pferd*	***eine** Katze*	---

V množném čísle se člen neurčitý nepoužívá.
V kapitole 3 Zájmena jsou uvedeny další příklady těchto tvarů.

1.4 Zápor kein – *kein Hund, keine Katze, kein Pferd*

Pomocí členu **kein** se vyjadřuje něco **negativního**.
Skládá se z k + ein/eine/ein.

Ich habe keinen Hund,
keine Katze und kein Pferd.
Ich habe nur einen Goldfisch.

Nemám (žádného) psa, kočku ani koně.

Mám jen (akvarijní) rybičku.

Kein stojí před podstatnými jmény

– se členem neurčitým

Sie ist eine gute Schauspielerin.
Ona je dobrá herečka.
Sie ist keine gute Schauspielerin.
Ona není dobrá herečka.

– bez členu

Sie ist Schauspielerin.
Ona je herečka.
Sie ist keine Schauspielerin.
Ona není herečka.

Tvary záporného členu

	Jednotné číslo			Množné číslo
	mužský	**střední**	**ženský**	
1. pád	***kein** Hund*	***kein** Pferd*	***keine** Katze*	***keine** Tiere*
2. pád	***keines** Hundes*	***keines** Pferdes*	***keiner** Katze*	***keiner** Tiere*
3. pád	***keinem** Hund*	***keinem** Pferd*	***keiner** Katze*	***keinen** Tieren*
4. pád	***keinen** Hund*	***kein** Pferd*	***keine** Katze*	***keine** Tiere*

V jednotném čísle jsou tvary neurčitého a záporného členu stejné. Ale na rozdíl od **ein** má **kein** tvary pro množné číslo.

1.5 Negace pomocí *„nicht“* u podstatných jmen se členem určitým

Pokud při negaci stojí před podstatným jménem **člen určitý**, používá se záporka **nicht**, která pak stojí před tímto členem.

Das ist die Schauspielerin, zu der die Rolle der Julia passt.
To je ta herečka, k níž se role Julie hodí.

*Das ist **nicht** die Schauspielerin, zu der die Rolle der Julia passt.*
To není ta herečka, k níž se role Julie hodí.

1.6 Používání členů – *ein Hund* nebo *der Hund?*

Člen určitý označuje něco konkrétního nebo známého. Člen neurčitý označuje něco všeobecného (blíže neurčeného) nebo nového.

Člen neurčitý

– Jde o nějakou **novou** věc:
*Kaufe morgen bitte **ein** Brot.*
Kup prosím zítra chléb.

– Jde o nějakou **novou** osobu:
*Ich habe **eine** Frau gesehen.*
Viděl jsem (nějakou) ženu.

– Nejde o **žádnou speciální** věc:
*Gib mir bitte **ein** Glas.*
(Es ist egal, welches.)
Podej mi prosím sklenici.
(Nezáleží na tom, kterou.)

– u **obzvláštních vlastností** nepočitatelných věcí:
*Das ist aber **ein** schönes Wasser.*
To je ale pěkná voda.

– právě tak u **abstrakt**:
*Das war **eine** große Freude.*
To byla velká radost.

Člen určitý

Věc už je **známá**:
*Soll **das** Brot frisch sein?*
Má ten chléb být čerstvý?

Osoba už je **známá**:
***Die** Frau hatte grüne Haare.*
Ta žena měla zelené vlasy.

Jde o **nějakou speciální** věc:
*Gib mir bitte **das** Glas.*
(Es ist genau zu identifizieren.)
Podej mi prosím tu sklenici.
(Jde o jednu konkrétní sklenici.)

u **speciálních**, nepočitatelných **věcí**:
*Das ist **das** klare Ostseewasser.*
To je ta čistá voda Baltského moře.

právě tak u **abstrakt**:
*Das war **die** größte Freude seines Lebens.*
To byla největší radost v jeho životě.

Člen ve spojení se „*sein*“ a „*werden*“:

Člen neurčitý	Člen určitý
– Jde o nějakou **zvláštní vlastnost**	Jde o nějakou **speciální osobu**
– označení povolání	u označení povolání
*Er ist **ein** guter Schauspieler.*	*Er ist **der** Schauspieler, der den Romeo gespielt hat.*
Je dobrý herec.	On je (ten) herec, který hrál Romea.
– sociálního postavení	u sociálního postavení
*Er ist **ein** kluger König.*	*Es ist **der** Sonnenkönig.*
Je chytrý král.	Je to král Slunce.

Člen určitý se kromě toho vyskytuje u pojmů, které jsou jedinečné:

– zeměpisná vlastní jména:	*die Alpen, der Bodensee, der Rhein* Alpy, Bodamské jezero, Rýn
– názvy států ženského rodu:	*die Türkei, die Schweiz, die Bundesrepublik Deutschland* Turecko, Švýcarsko, Spolková republika Německo
– názvy států v množném čísle:	*die USA, die Philippinen* USA, Filipíny
– všechna pojmenování krajiny ženského a mužského rodu:	*die Lüneburger Heide, der Schwarzwald* Lüneburské vřesoviště, Černý les
– známá stavební díla:	*das Brandenburger Tor, der Eiffelturm* Brandenburská brána, Eiffelova věž
– názvy institucí:	*das Arbeitsamt, das Rathaus* úřad práce, radnice
– jména osobností:	*der Papst, die Queen* papež, anglická královna
– jména v hovorovém jazyce (jazyk, kterým spolu běžně mluvíme):	*Der Markus ist aber dick geworden.* Markus ale přibral.

- abstraktní názvy (epochy, historické události): *der Expressionismus, die Novemberrevolution*
  expresionismus, listopadová revoluce

1.7 Člen nulový

Člen se vynechává v obecných vyjádřeních

- o osobách: *Hans und Franz essen Eis.*
  Hans i Franz jedí zmrzlinu.
- v oslovení osob: *Guten Tag, Herr Becker!*
  Dobrý den, pane Beckere!
- v označení povolání: *Er ist Schauspieler.*
  Je herec.
- v údajích o národnosti: *Ich bin Deutscher, du bist Franzose.*
  Já jsem Němec, ty jsi Francouz.
- v údajích o náboženství: *Sie ist Jüdin und er ist Moslem.*
  Ona je Židovka a on je muslim.

Obecně vzato se člen vynechává:

- u nepočitatelných předmětů: *Geh doch bitte Mehl kaufen.*
  Běž prosím koupit mouku.
- právě tak u abstrakt: *Ich habe Schmerzen.*
  Mám bolesti.
- u kontinentů: *Europa ist kleiner als Asien.*
  Evropa je menší než Asie.
- u zemí: *Er kommt aus Schweden.*
  Pochází ze Švédska

Výjimky v kapitole 1.6

- u měst: *In Stockholm ist im Sommer viel los.*
  Ve Stockholmu je v létě bohatý program.
- v nadpisech: *Panik im Tokio-Express*
  Panika v tokijském expresu
- často v názvech knih: *„Krieg und Frieden", „Harry Potter"*
  Vojna a mír, Harry Potter

– ve výčtech

Zu verkaufen: Kleines Haus mit 2 Zimmern, Küche, Bad und Garten
Na prodej: malý domek, 2 + 1, koupelna a zahrada

– v ustálených spojeních podstatného jména a slovesa

Wäsche waschen ist heute kein Problem mehr.
Praní prádla dnes již není žádný problém.
Zähne putzen nicht vergessen!
Nezapomenout vyčistit si zuby!

– často u podstatných jmen ve spojení s předložkami

Ich möchte in Ruhe gelassen werden.
Chtěla bych být v klidu.
Zu Beginn des Films wird es immer still.
Na začátku filmu zavládne vždy ticho.

Zápor pomocí kein-: Viz kapitola 1.4

2 Podstatná jména – *der Fußball, die Mannschaft, das Tor*

Podstatná jména rozeznáme v německém textu snadno, protože se vždy píšou s velkým písmenem.

Kromě toho mají ještě 3 důležité znaky:

1. Rod:

mužský:	*der Löffel*
ženský:	*die Gabel*
střední:	*das Messer*

Podstatné jméno se vždy učíme se členem, protože podle něj poznáme gramatický rod.

2. Číslo:

jednotné číslo:	*der Topf*
množné číslo:	*die Töpfe*

3. Pád:

Der Tee schmeckt.	Ten čaj je chutný.
Den Tee mag ich nicht.	Ten čaj nemám rád.

Podstatné jméno se tedy může vyskytovat v různých pádech.

Podstatné jméno mohou doprovázet různé slovní druhy:

– určitý a neurčitý člen: *das Haus, ein Haus*
ten dům, nějaký dům

1.1 a 1.3

– jiná slova s funkcí členu: *jeder Mensch, diese Frau, dein Haus*
každý člověk, tato žena, tvůj dům

3

– přídavná jména: *Das ist ein schöner Herbst.*
To je krásný podzim.

4

– číslovky: *Es wiegt hundert Gramm.*
Váží to sto gramů.

5

– příčestí: *Er hat ein gebrauchtes Fahrrad.*
Má starší kolo.

6.6

Za podstatnými jmény mohou stát i podstatná jména ve 2. pádu:

Das ist die Geschichte ***der Romanovs.***	To je příběh Romanovců.
Ich kann den Hund ***unserer Nachbarin*** *nicht leiden.*	Nemohu vystát psa naší sousedky.

Podstatná jména můžeme nahrazovat **zájmeny.** 3

Podstatná jména označují:

- **konkréta**
  - živé organismy: lidé, zvířata, rostliny; *das Kind, der Löwe, die Fichte* dítě, lev, smrk
  - věci/předměty: *das Buch, die Tasche, der Strumpf* kniha, taška, punčocha
- **abstrakta** *die Aufregung, der Spaß, die Demokratie* rozčilení, žert, demokracie
- také **vlastní jména** (jména, která označují jedinečné věci a živočichy) jsou podstatnými jmény:
  - jména osob: *Paul, Marie* Pavel, Marie
  - geografické názvy: *Berlin, Rhein, Harz* Berlín, Rýn, Harc
  - historické názvy: *Französische Revolution, Dreißigjähriger Krieg* francouzská revoluce, třicetiletá válka

2.1 Rod podstatného jména – *der Mann, die Frau, das Kind*

Němčina rozlišuje **tři** gramatické rody.
K rozlišení gramatického rodu používáme členy *der, die, das.*

mužský rod	střední rod	ženský rod
der *Vater*	***das*** *Kind*	***die*** *Mutter*
der *Hund*	***das*** *Futter*	***die*** *Katze*
der *Zucker*	***das*** *Brot*	***die*** *Wurst*

Stojí-li podstatné jméno bez členu, je často těžké rozpoznat jeho gramatický rod. Snadné je to pouze u osob, neboť jejich gramatickým rodem je většinou rod přirozený.

osoba ženského pohlaví	osoba mužského pohlaví
die *Frau*	***der*** *Mann*
die *Mutter*	***der*** *Vater*
die *Tante*	***der*** *Onkel*
die *Großmutter*	***der*** *Großvater*

A proč říkáme *„das Mädchen"*? Zde toto pravidlo bohužel neplatí. Rod přirozený a rod gramatický nejsou identické (pohlaví: ženské, gramatický rod: střední).

– Při zařazování do určité skupiny se někdy stírá rozdíl mezi mužem a ženou:

der Mensch, der Gast, das Mitglied	člověk, host, člen

– Stejně je tomu u zkratkových slov zakončených na *-i*:

der Spezi (Spezialist)	specialista
der Azubi (Auszubildender)	učeň (ten, kdo se vzdělává)

– Rod některých podstatných jmen poznáme pouze podle členu, protože se jejich tvar nijak nemění:

der Schlafende/die Schlafende	spící (ten, kdo spí)
der/die Reisende	cestující

– U některých podstatných jmen se v některých regionech mění gramatický rod:

der/das Bonbon, der/das Mus	bonbon, povidla

10, rakouská němčina

Kromě pravidla týkajícího se osob neexistují žádná pravidla, která by vysvětlovala, proč se určité podstatné jméno pojí s *der, die* nebo *das*. Přesto však existují signály – koncovky slov, které pomáhají určit rod podstatných jmen. 2.2.1. Jednotné číslo podstatného jména

2.2 Číslo – *das Buch, die Bücher*

Podstatná jména mají zpravidla vždy tvary jednotného a množného čísla.
Singulár je číslo jednotné *(das Buch)*.
Plurál je číslo množné *(die Bücher)*.

2.2.1 Jednotné číslo – *das Buch*

Jednotné číslo se také nazývá singulár. V jednotném čísle se podstatná jména vyskytují ve třech rodech (ženský, mužský, střední).

Typické koncovky slov, podle nichž lze rozpoznat gramatický rod:

koncovky ženského rodu:	**podstatná jména ženského rodu (*die*):**
– ***-e***:	*die Katze, die Erde, die Blume*
– ***-in*** (typické pro označení ženských povolání apod.):	*die Freundin, die Ärztin, die Läuferin*
– ***-frau*** (nová koncovka označující ženská povolání):	*die Bürokauffrau, die Bankkauffrau*
– ***-ei***:	*die Schneiderei, die Schweinerei, die Träumerei*
– ***-keit*** (odvozené od přídavného jména):	*die Süßigkeit, die Müdigkeit, die Herzlichkeit*
– ***-heit***:	*die Gesundheit, die Krankheit, die Faulheit*
– ***-schaft*** (typické u označování kolektiv):	*die Freundschaft, die Brüderschaft, die Gesellschaft*
– ***-ung*** (odvozené od slovesa):	*die Sendung, die Heizung, die Endung*
– slova cizího původu zakončená na ***-ät, -ik, -ion, -ie, -ur, -enz***:	*die Universität, die Kritik, die Position, die Demokratie, die Kultur, die Existenz*

Názvy stromů a mnoha květin jsou ženského rodu:
die Tanne, die Eiche, die Rose, die Lilie

koncovky středního rodu:	**podstatná jména středního rodu (*das*):**
– ***-chen*** (zdrobnělina):	*das Häuschen, das Mäuschen, das Höschen*
– ***-lein*** (zdrobnělina):	*das Häuslein, das Mäuslein, das Höslein*
– ***-ment***:	*das Testament, das Dokument*
– ***-nis***:	*das Geheimnis, das Gefängnis, das Gleichnis*
– ***-tum***:	*das Griechentum, das Brauchtum, das Eigentum*
– ***-um***:	*das Datum, das Museum, das Zentrum*

Vedle toho jsou **středního** rodu **slova zpodstatnělá** (to znamená, že tato slova původně nebyla podstatnými jmény):
– zpodstatnělá slovesa v infinitivu:

– zpodstatnělá přídavná jména:

koncovky mužského rodu:	**podstatná jména mužského rodu (*der*):**
– ***-er***	*der Maurer, der Bäcker, der Spieler*
– ***-en***:	*der Besen, der Rasen, der Ofen*
– ***-m***:	*der Strom, der Dom, der Film*
– ***-ig***:	*der Pfennig, der Essig, der Honig*
– ***-ling***:	*der Zwilling, der Liebling, der Frühling*
Slova cizího původu:	
– ***-or***	*der Motor, der Katalysator, der Organisator*
– ***-ismus***	*der Kapitalismus, der Kollektivismus, der Pessimismus*
– ***-ist***	*der Pessimist, der Optimist, der Polizist*

Která další podstatná jména jsou mužského rodu?

– názvy ročních období, měsíců a dnů v týdnu: *der Sommer, der Winter, der Mai, der Herbst, der Montag, der Freitag*
– světové strany: *der Norden, der Süden, der Osten, der Westen*
– značky aut: *der Skoda, der Volvo, der BMW*
– zpodstatnělá slovesa bez koncovky: *der Gang, der Verlust*

Některá slova mají pouze **tvary jednotného čísla**, protože **jsou nepočitatelná**.

– abstrakta: *die Geduld, der Fleiß, der Mut*
– označení látek přírodního původu: *das Gold, der Granit, der Sauerstoff*
– slova související s počasím: *der Schnee, der Regen, der Nebel*

- produkty živočišného a rostlinného původu: *das Heu, die Milch, das Leder*
- kolektiva:
  označující věci: *das Geschirr, das Gepäck, das Besteck*
  označující skupiny osob: *die Verwandschaft, der Adel, das Publikum*
  označující zvířata a rostliny: *das Wild, das Getreide, das Obst*
- zpodstatnělé infinitivy: *das Gehen, das Laufen, das Lernen*
- množství a míry: *500 Gramm Salami, 2 Meter Stoff*

V němčině existuje mnoho slov složených. Skládají se z určujícího slova (Bestimmungswort) a hlavního slova (Hauptwort). Člen složeniny se řídí podle členu slova hlavního. Podrobný výklad o složeninách obsahuje 7.2 Složeniny.

2.2.2 Množné číslo – *die Bücher*

Množné číslo (plurál) znamená, že podstatná jména se vyskytují ve větším počtu. Rod přitom nehraje žádnou roli, všechna podstatná jména mají člen **die**.

Existuje 5 typů tvoření množného čísla:

	Jednotné číslo	Množné číslo	
Typ 1: -e (často s přehláskou)	*der Schirm* *der Frosch*	*die Schirm**e*** *die Fr**ö**sch**e***	mnoho jednoslabičných podstatných jmen
	das Fest	*die Fest**e***	
	die Luft *die Braut*	*die L**ü**ft**e*** *die Br**ä**ut**e***	(všechna podstatná jména ženského rodu s přehláskou!)
	das Gedicht *das Verbot*	*die Gedicht**e*** *die Verbot**e***	předpona + podstatná jména středního rodu
	der Kommissar *der Salat*	*die Kommissar**e*** *die Salat**e***	víceslabičná podstatná jména mužského rodu
	der Schmetterling	*die Schmetterling**e***	podstatná jména mužského rodu zakončená na -ling
! + s	*das Geheimnis*	*die Geheimniss**e***	podstatná jména středního rodu zakončená na -nis

Typ 2: -n, -en			
-n	*die Seife*	*die Seif**en***	mnohá podstatná jména ženského rodu (také cizí slova ženského rodu) u slov zakončených na samohlásku
	die Feder	*die Fed**ern***	nebo na -er
	die Regel	*die Regel**n***	nebo na -el
	der Junge	*die Jung**en***	u podstatných jmen mužského rodu zakončených na -e
-en	*die Tat*	*die Tat**en***	u slov zakončených na souhlásku
	die Tischlerei	*die Tischlerei**en***	nebo na -ei
	die Frau	*die Frau**en***	nebo na -au
! + n	*die Freundin*	*die Freundin**nen***	nebo na -in

Typ 3: – **(bez koncovky)**	*der Tunnel*	*die Tunnel*	často podstatná jména mužského rodu zakončená na -el
	der Mantel	*die M**ä**ntel*	-el s přehláskou
	der Vater	*die V**ä**ter*	-er s přehláskou
	der Ofen	*die **Ö**fen*	-en s přehláskou
	das Mittel	*die Mittel*	podstatná jména středního rodu zakončená na -el
	das Leben	*die Leben*	na -en
	das Wunder	*die Wunder*	na -er
	das Mäuschen	*die Mäuschen*	zdrobněliny zakončené na -chen
	das Häuslein	*die Häuslein*	nebo na -lein

Typ 4: -er	*das Feld* *das Holz*	*die Feld**er*** *die H**ö**lz**er***	jednoslabičná podstatná jména středního rodu s přehláskou
	der Mann *der Mund*	*die M**ä**nn**er*** *die M**ü**nd**er***	některá podstatná jména mužského rodu s přehláskou

Typ 5: -s	*das Taxi*	*die Taxis*	mnoho slov cizího původu, která jsou zakončena samohláskou (kromě -e)

Slova cizího původu s koncovkami uvedenými v následujících příkladech tvoří množné číslo pomocí koncovky -en:

die Firma	*die Firm**en***
der Atlas	*die Atlant**en***
die Praxis	*die Prax**en***
das Museum	*die Muse**en***
der Kaktus	*die Kakte**en***
der Globus	*die Glob**en***

Některá podstatná jména si uchovávají v množném čísle koncovky cizího původu:

das Lexikon	*die Lexik**a***
das Praktikum	*die Praktik**a***

Některá podstatná jména mají **pouze tvary množného čísla.** Tato slova souhrnně označují skupiny abstrakt nebo konkrét.

- geografické názvy: *die Alpen, die Antillen, die USA*
- skupiny osob: *die Eltern, die Geschwister, die Leute*
- časové úseky: *die Ferien, die Flitterwochen*
- hromadná podstatná jména v oblasti obchodu: *Lebensmittel, Spirituosen, Textilien*
- kromě toho: *die Finanzen, die Personalien, die Papiere*

Učte se podstatná jména zároveň se členem a tvary jednotného a množného čísla.

2.3 Pád – 1., 2., 3. a 4. pád

Podstatné jméno se ve větě vyskytuje ve vztahu k ostatním slovům. Tento vztah je gramaticky vyjádřen pomocí čtyř pádů, které mění podstatné jméno i k němu patřící člen. To se nazývá **skloňování** podstatného jména.

Pády rozeznáváme pomocí následujících tázacích zájmen:

1. pád	*Wer?* (pro osoby) nebo *Was?* (pro věci)	Kdo? Co?
2. pád	*Wessen?*	Čí?
3. pád	*Wem?*	Komu?
4. pád	*Wen?* (pro osoby) nebo *Was?* (pro věci)	Koho? Co?

Der Inspektor des Kommissariats hat den Dieb dem Gericht übergeben.
Inspektor z komisariátu předal zloděje soudu.

– **Wer** hat den Dieb dem Gericht übergeben?	Kdo předal zloděje soudu?
Der Inspektor. (1. pád)	Inspektor.
– **Wessen** Inspektor war das?	Čí to byl inspektor?
Der Inspektor **des** Kommissariats. (2. pád)	Komisariátu.
– **Wem** wurde der Dieb übergeben?	Komu byl zloděj předán?
Dem Gericht. (3. pád)	Soudu.
– **Wen** hat der Inspektor dem Gericht übergeben?	Koho předal inspektor soudu?
Den Dieb. (4. pád)	Zloděje.

Následující bod ukazuje, jak se mění člen a podstatné jméno pomocí pádu.

2.3.1 Typy skloňování v jednotném čísle

Člen nás informuje o rodě a pádu podstatného jména. Podstatné jméno samo má jen málo koncovek.

Typ 1:

K němu patří většina podstatných jmen mužského rodu a všechna podstatná jména rodu středního (až na *das Herz*). Jejich znakem je koncovka 2. pádu **-s, -es**. Někdy se také ve 3. pádu objevuje koncovka **-e**. *(Im Grunde genommen, ist es gar nicht so schwer.* V zásadě to není vůbec těžké.*)*

Pád	mužský rod	střední rod	vzorová věta
1. pád	der/ein Maler	das/ein Bild	*Der Maler malt ein Bild.* *Das Bild ist schön.* Malíř maluje obraz. Ten obraz je pěkný.
2. pád	des/eines Malers	des/eines Bildes	*Eines der Bilder des Malers hängt in der Galerie.* Jeden z malířových obrazů visí v galerii.
3. pád	dem/einem Maler	dem/einem Bild(**e**)	*Dem Maler gefielen die Blumen auf dem Bild von van Gogh.* Malíři se líbily květiny na obrazu od van Gogha.
4. pád	den/einen Maler	das/ein Bild	*Die Landschaft hat den Maler inspiriert, das Bild zu malen.* Krajina inspirovala malíře k namalování obrazu.

Typ 2 = n-skloňování:

Podstatná jména patřící k n-skloňování lze snadno rozpoznat. Jsou to:
- **názvy živočichů mužského rodu**, které končí na **-e**: *der Löwe, der Raabe, der Junge, der Kunde*
- stejně tak **národností** s koncovkou **-e**: *der Russe, der Ire, der Türke (Ale: der Deutsche* se skloňuje jako přídavné jméno: *ein Deutscher)*
- některá **další podstatná jména mužského rodu**, která většinou označují živočichy: *der Bär, der Bauer, der Nachbar*
- **cizí slova** mužského rodu označující povolání, která končí na **-ant, -ent, -ist, -at, -oge, -graf**: *der Laborant, der Assistent, der Internist, der Advokat, der Pädagoge, der Fotograf*

Pád	mužský rod	vzorová věta
1. pád	der/ein Affe	*Der Affe klettert auf den Baum.* Opice šplhá na strom.
2. pád	des/eines Affen	*Die Hände des Affen sind geschickt.* Opice má šikovné ruce.
3. pád	dem/einem Affen	*Dem Affen gefällt das.* Té opici se to líbí.
4. pád	der/einen Affen	*Dort streichelt er einen anderen Affen.* Tam hladí jinou opici.

Typ 2 má kromě 1. pádu vždy koncovku **-(e)n**.

Typ 2.1:

K tomuto typu patří některá abstrakta mužského rodu končící na **-e**: *Name, Buchstabe, Wille* atd. a pouze **jediné** podstatné jméno středního rodu, a sice *das Herz.*

Pád	mužský rod	střední rod
1. pád	der/ein Gedanke	das/ein Herz
2. pád	des/ eines Gedanken**s**	des/eines Herzen**s**
3. pád	dem/einem Gedanke**n**	dem/einem Herze**n**
4. pád	den/einen Gedanke**n**	das/ein Herz

Typ 2.1 se tvoří stejně jako typ 2, ale ve 2. pádě přibírá ještě koncové **-s**.

Typ 3: Podstatná jména ženského rodu

Patří sem všechna podstatná jména ženského rodu. Jsou **bez koncovky**.

Pád	ženský rod	vzorová věta
1. pád	die/eine Suppe	*Die Suppe war salzig.* Polévka byla slaná.
2. pád	der/einer Suppe	*Die Köchin der Suppe war nämlich verliebt.* Kuchařka té polévky byla totiž zamilovaná.
3. pád	der/einer Suppe	*Der Suppe sah man es nicht an.* Na polévce to nebylo poznat.
4. pád	die/eine Suppe	*Der Gast möchte die Suppe nicht.* Host tu polévku nechce.

2.3.2 Tvoření 2. pádu

V němčině je 2. pád méně důležitý než pády ostatní. Má však některé zvláštnosti, které zde uvádíme.

1. žádné koncovky:

– u většiny podstatných jmen **ženského** rodu:

Das ist der Ring der Frau.
To je prsten té ženy.

– u vlastních jmen se členem:

Die Familie des Bertolt Brecht wusste, dass er gern rauchte.
Rodina Bertolta Brechta věděla, že rád kouří.

2. koncovka -es:

- u podstatných jmen **mužského** a **středního** rodu:
- **jednoslabičná:** *Am Ende des Tages schmeckt ein gutes Glas Wein.*
  Na závěr dne chutná sklenka dobrého vína.
- s **přízvukem na poslední slabice**:
  Aufgrund seines Erfolges wurde er Chef.
  Na základě svého úspěchu se stal šéfem.
- podstatná jména zakončená na **-s, -ß, -sch, -st, -z, -x**:
  Am Rande des Glases saß eine Fliege.
  Na okraji skleničky seděla moucha.
- ale: u osobních jmen na **-s, -ß** a **-x** stojí **apostrof**:
  Max' Brille ist kaputt. Thomas' Brille sieht aber auch nicht besser aus.
  Maxovy brýle jsou rozbité. Thomasovy brýle ale také nevypadají o moc lépe.

3. koncovka -s:

- **víceslabičná:** *An seinem Geburtstag tranken sie des Morgens schon Sekt.*
  V den jeho narozenin pili již po ránu sekt.
- pokud podstatné jméno končí **samohláskou**:
  Der Geruch des Kaffees macht Appetit.
  Vůně kávy v nás vzbuzuje chuť.
- **vlastní jména bez členu**:
- jména osob: *Vaters Wunsch ist eine Reise in die Hauptstadt.*
  Přáním tatínka je cesta do hlavního města.
- geografické názvy:
  Im Zentrum Berlins will er sich die Museen anschauen.
  V centru Berlína si chce prohlédnout muzea.

4. koncovka -(e)n:

- podstatná jména **mužského** rodu, která označují **živočichy** a tvoří množné číslo pomocí koncovky -en:
  Die Höhle des Bären ist im Wald.
  Jeskyně medvěda je v lese.
- **zpodstatnělá přídavná jména**:
  Die Blumen des Bösen sind in der Literatur bekannt.
  Květy zla jsou v literatuře známé.

Především v mluveném jazyce se 2. pád často nahrazuje předložkou von + 3. pád. *(Valerias Eltern = die Eltern von Valeria; Peters Frau = die Frau von Peter; Stuttgarts Bürgermeister = der Bürgermeister von Stuttgart)*

2.4 Skloňování v množném čísle

Existují různé typy skloňování v množném čísle. Vycházejí z koncovek slov v čísle jednotném.

Pád	typ 1: -e	typ 2: -(e)n	typ 3: bez koncovky	typ 4: -er	typ 5: -s
1. pád	die Fische	die Flaschen	die Flügel	die Kinder	die Büros
2. pád	der Fische	der Flaschen	der Flügel	der Kinder	der Büros
3. pád	den Fischen	den Flaschen	den Flügeln	den Kindern	den Büros
4. pád	die Fische	die Flaschen	die Flügel	die Kinder	die Büros

V množném čísle se podstatná jména kromě 3. pádu nemění. Třetí pád množného čísla končí vždy na **-n**. Pouze typ 5 má ve všech pádech koncovku množného čísla **-s.**

3 Zájmena – *du, dich, dein ...*

Zájmena patří do skupiny slov, která se mohou objevit na místě členu. Jejich úkolem je blíže charakterizovat podstatné jméno. V textu je používáme často, abychom se vyvarovali opakování slov.

Vyskytují se ve větě jako slova, která doprovázejí podstatné jméno.

Podobně jako členy stojí před podstatným jménem, k němuž patří.

Die Frau arbeitet in der Schule.	Žena pracuje ve škole.
***Seine** Frau arbeitet in der Schule.*	Jeho žena pracuje ve škole.

Jako slova zástupná mohou však také nahrazovat podstatné jméno nebo skupinu slov.

***Sie** arbeitet in der Schule.*	Ona pracuje ve škole.

K zájmenům patří:

osobní zájmena	***ich** wasche heute*	dnes peru
zvratná zájmena	*ich wasche **mich***	myju se
přivlastňovací zájmena	***mein** Waschlappen*	moje žínka
ukazovací zájmena	***dieser** Waschlappen*	tato žínka
vztažná zájmena	*die Seife, **die** ich brauche ...*	mýdlo, které potřebuji
tázací zájmena	***Welche** Seife?*	Které mýdlo?

Rod zájmena: Závisí na podstatném jménu, které provází nebo nahrazuje.
seine Frau, ihr Mann

Číslo: Zájmena se mohou vyskytovat v jednotném i množném čísle.
mein Auto, meine Autos

Pád: Zájmena tvoří tvary 1., 2., 3. a 4. pádu.
Mutter fährt mit meinem Auto. Das hier ist das Auto meiner Tante.
Matka jede mým autem. To zde je auto mojí tety.

Jestliže zájmena doprovázejí podstatná jména, řídí se jejich číslo, rod a pád vždy podle podstatného jména, před nímž stojí.
*Klaus trägt **seinen Koffer**.* Klaus nese svůj kufr.

Číslo: Zájmeno a podstatné jméno stojí ve 3. osobě jednotného čísla.
Rod: Zájmeno a podstatné jméno jsou mužského rodu.
Pád: Zájmeno a podstatné jméno jsou ve 4. pádu.

Jestliže zájmena zastupují podstatná jména nebo skupiny slov, vztahují se většinou k podstatnému jménu nebo skupině slov věty předcházející a mají pak stejné číslo a rod.
*Er hat **seinen Koffer** in der Hand. Er trägt **ihn** zum Bahnhof.*
Drží svůj kufr v ruce. Nese ho na nádraží.
Číslo: ihn a **sein Koffer** jsou ve 3. osobě jednotného čísla.
Rod: ihn a **sein Koffer** jsou mužského rodu.

3.1 Osobní zájmena – *ich lerne, du lernst*

Osobní zájmeno nahrazuje osoby, skupiny osob nebo věci. V jednotném a množném čísle jsou k dispozici vždy tři osobní zájmena.

Jednotné číslo
1. osoba: *ich* – mluvčí
2. osoba: *du* – osoba, kterou oslovujeme
3. osoba: *er/sie/es* – mluvíme o nějaké osobě nebo věci

3. osoba jednotného čísla se řídí rodem podstatného jména.

Množné číslo
1. osoba: *wir* – skupina osob mluví sama o sobě
2. osoba: *ihr* – skupina osob, kterou oslovujeme
3. osoba: *sie* – mluvíme o skupině osob nebo o věcech
Sie – používáme u zdvořilého oslovení

Skloňování osobních zájmen

Jednotné číslo	**1. osoba**	**2. osoba**	**3. osoba**		
			mužský rod	**ženský rod**	**střední rod**
1. pád	***ich***	***du***	***er***	***sie***	***es***
2. pád	***meiner***	***deiner***	***seiner***	***ihrer***	***seiner***
3. pád	***mir***	***dir***	***ihm***	***ihr***	***ihm***
4. pád	***mich***	***dich***	***ihn***	***sie***	***es***

Množné číslo	**1. osoba**	**2. osoba**	**3. osoba**	**zdvořilostní forma (vykání)**
1. pád	***wir***	***ihr***	***sie***	***Sie***
2. pád	***unser***	***euer***	***ihrer***	***Ihrer***
3. pád	***uns***	***euch***	***ihnen***	***Ihnen***
4. pád	***uns***	***euch***	***sie***	***Sie***

Zdvořilostní oslovení píšeme vždy s velkým písmenem.

3.2 Oslovení – *du* nebo *Sie*?

Často je těžké se rozhodnout, kdy použijeme oslovení **„du"** a kdy **„Sie"**. Neexistují pro to žádná pevná pravidla, ale pouze některé pomůcky.

du	*Ich freue mich, dass du kommst.*	Mám radost, že přijdeš.

- Vytváří osobní (důvěrnou) atmosféru.
- Proto se používá při oslovování **dětí**, **příbuzných** a **přátel**.
- **Kolegové v práci** si také často tykají, když si dobře rozumějí.

Sie	*Ich freue mich, dass Sie kommen.*	Mám radost, že přijdete.

- Je zdvořilé a vytváří určitý odstup.
- Používá se při oslovování **neznámých osob**, **nadřízených pracovníků** a ve všech **institucích**.
- Vůči starším osobám používáme taktéž zdvořilostní **„Sie"**.

Jsme-li na pochybách, použijeme nejprve **„Sie"** a počkáme, jak bude oslovený partner reagovat.

3.3 Použití zájmena *„es"* – *es regnet*

Es plní ve větě různé funkce:

***es* jako zájmeno**	*Wie war das Konzert? **Es** war teuer.* Jaký byl koncert? Byl drahý.
***es* nahrazuje přídavné jméno** (*es* je nepřízvučné a nemůže stát ve větě na prvním místě)	*Das Konzert war **teuer**. Die CD war **es** zum Glück nicht.* Koncert byl drahý. CD naštěstí drahé nebylo.
***es* nahrazuje část věty**	*Wann fängt die Vorstellung an? Ich weiß **es** nicht.* Kdy začne představení? Nevím.

***es* jako formální podmět** (nevyskytuje-li se ve větě žádný jiný)	
u výrazů označujících počasí	*es regnet, es schneit...* prší, sněží
u výrazů označujících zvuky	*es klopft, es rauscht...* někdo klepe, něco šumí
u časových údajů	*Es ist Mittag, Nacht.* Je poledne, noc. *Es ist zwölf Uhr...* Je dvanáct hodin...
v ustálených slovních spojeních	*Wie geht es Ihnen heute? Es war einmal vor langer, langer Zeit...* Jak se Vám dnes daří? Bylo to kdysi před dávnými a dávnými časy...
(*es* je nepřízvučné a může stát na prvním místě nebo hned za slovesem)	*Es riecht gut beim Bäcker.* U pekaře to hezky voní. *Es schmeckt gut.* To chutná dobře. *Gut riecht es hier.* Tady to ale pěkně voní.
***es* jako syntaktický (zástupný) podmět** (*Es* stojí na prvním místě před slovesem. Objeví-li se na první pozici jiný větný člen, nepoužívá se.):	*Es kamen viele Leute in die Ausstellung. In die Ausstellung kamen viele Leute.* Na výstavu přišlo hodně lidí. Hodně lidí přišlo na výstavu.

3.4 Zvratné zájmeno – *das gefällt mir*

Zvratné zájmeno se vztahuje vždy k podmětu věty.

Ich habe Schmerzen – mám bolesti znamená, ***mir*** *tut etwas weh.*

Und wenn Alasdair Schmerzen hat – a když má bolesti Alasdair, *tut* ***ihm*** *etwas weh.*

Existují „pravá" a „nepravá" zvratná zájmena.

- Je-li zvratné zájmeno pevnou součástí slovesa, jedná se o pravé zvratné zájmeno.
  Ich wundere mich. („ich wundere" nelze použít samostatně) Divím se.
- Je-li zvratné zájmeno pouze doplněním slovesa, mluvíme o nepravém zvratném zájmenu. Sloveso se může vyskytovat rovněž samostatně.
  Ich male mich. Maluji se. Ale také: *Ich male.* Maluji.

Skloňování zvratných zájmen

Zvratné zájmeno se používá pouze ve 3. a 4. pádu.

3. pád	4. pád
*Ich kaufe **mir** ein Auto.* Koupím si auto.	*Ich dusche **mich** jeden Morgen.* Sprchuji se každé ráno.
*Du kaufst **dir** ein Fahrrad.* Koupíš si jízdní kolo.	*Du duschst **dich** jeden Abend.* Sprchuješ se každý večer.
*Er/sie/es kauft **sich** ein Boot.* On/ona/ono si koupí loďku.	*Er/sie/es duscht **sich** nicht gern.* On/ona/ono se nesprchuje rád/a/o.
*Wir kaufen **uns** ein Boot.* Koupíme si loďku.	*Wir duschen **uns** häufig.* Sprchujeme se často.
*Ihr kauft **euch** einen alten Ford.* Koupíte si starého forda.	*Ihr duscht **euch** selten.* Sprchujete se zřídka.
*Sie kaufen **sich** gar nichts.* Vůbec nic si nekoupí.	*Sie duschen **sich** gar nicht.* Vůbec se nesprchují.
*Und was möchten Sie **sich** kaufen?* A co byste si chtěl koupit Vy?	*Duschen Sie **sich** gern kalt?* Sprchujete se rád studenou vodou?

	3. pád	4. pád
ich	*mir*	*mich*
du	*dir*	*dich*
er	***sich***	***sich***
wir	*uns*	*uns*
ihr	*euch*	*euch*
sie	***sich***	***sich***

Skloňování zvratných zájmen je stejné jako skloňování osobních zájmen, až na 3. osobu jednotného a množného čísla: **sich**.

Reciproční zájmeno

O **recipročním zájmenu** mluvíme tehdy, má-li být vyjádřen vzájemný vztah mezi vícero osobami nebo věcmi.

Die beiden alten Frauen stützen sich gegenseitig.	Obě staré ženy se vzájemně podpírají.
Sie helfen sich.	Pomáhají si.

Reciproční zájmeno se ve spojení s předložkou tvoří pomocí **-einander**.

Die Kinder spielen miteinander.	Děti si hrají.
Die Bücher lagen übereinander.	Knihy ležely jedna přes druhou.

Sie haben zueinander gefunden. Našli k sobě cestu.

3.5 Přivlastňovací zájmeno – *meine Grammatik*

Přivlastňovací zájmeno vyjadřuje vlastnický vztah: *Dort steht mein Haus.*
Tam stojí můj dům.
... nebo sounáležitost: *Und das ist meine Familie.*
A to je moje rodina.

Ke každému osobnímu zájmenu existuje příslušné přivlastňovací zájmeno.

Osobní zájmeno	Přivlastňovací zájmeno	
ich	*mein*	***Ich** habe **mein** Geld verloren.* Ztratila jsem své peníze.
du	*dein*	***Du** hast **dein** Geld auf der Bank.* Máš své peníze v bance.
er	*sein*	***Er** hat **sein** Geld verschenkt.* Rozdal své peníze.
sie	*ihr*	***Sie** hat **ihr** Geld investiert.* Investovala své peníze.
es	*sein*	***Es** (das Kind) hat **sein** Geld versteckt.* Dítě schovalo své peníze.
Množné číslo	**Množné číslo**	
wir	*unser*	***Wir** wollen **unser** Geld wiederhaben.* Chceme své peníze zpátky.
ihr	*euer*	***Ihr** wollt **eure** Aktien verkaufen?* Chcete prodat své akcie?
sie	*ihr*	***Sie** wollen **ihr** Geld jetzt an der Börse anlegen.* Chtějí teď uložit své peníze na burze.
Sie	*Ihr*	*Wollen **Sie** mit **Ihrem** Geld spekulieren?* Chcete s Vašimi (se svými) penězi spekulovat?

Osobní a přivlastňovací zájmena se shodují v osobě a čísle. Kromě toho se ve 3. osobě jednotného čísla shodují v rodu.

Doprovodné zájmeno a podstatné jméno se shodují v čísle, rodě a pádě:

Das Futter ***meines Hundes*** *steht unten im Regal.* Krmení pro mého psa stojí dole na polici.	
Číslo: jednotné	*mein + Hund*
Rod: mužský	*mein + der Hund*
Pád: druhý	*meines + Hundes*

Když už je z kontextu jasné, o koho nebo co se jedná, používají se v hovorové řeči s oblibou slova zástupná.

„vlastnictví“	**zástupné slovo pro vlastnický vztah**
Jednotné číslo	Jednotné číslo
Der Hund *ist sehr zutraulich.* Ten pes je velmi důvěřivý.	*Das ist* ***meiner.*** Je můj. (To je můj pes.)
Die Katze *läuft mir nach.* Ta kočka za mnou běhá.	*Das ist* ***meine.*** Je moje. (To je moje kočka.)
Das Pferd *ist sehr gepflegt.* Ten kůň je velmi opečovávaný.	*Das ist* ***meins.*** Je můj. (To je můj kůň.)
Množné číslo	Množné číslo
Wem gehören ***die Vögel?*** Komu patří ti ptáci?	*Das sind meine.* Jsou moji. (To jsou moji ptáci.)

Zástupné slovo se s „vlastnictvím“ shoduje v čísle a rodu.

Skloňování přivlastňovacího zájmena

Přivlastňovací zájmeno doprovázející podstatné jméno se skloňuje jako **kein**.

Ich habe den Ring an meiner linken Hand. Mám prsten na (své) levé ruce.

Jednotné číslo	mužský rod	ženský rod	střední rod
1. pád	*mein Arm*	*meine Hand*	*mein Gesicht*
2. pád	*meines Armes*	*meiner Hand*	*meines Gesichtes*
3. pád	*meinem Arm*	*meiner Hand*	*meinem Gesicht*
4. pád	*meinen Arm*	*meine Hand*	*mein Gesicht*
Množné číslo			
1. pád	*meine Beine*		
2. pád	*meiner Beine*		
3. pád	*meinen Beinen*		
4. pád	*meine Beine*		

Ostatní přivlastňovací zájmena se skloňují stejným způsobem.

Ve funkci slova zástupného se přivlastňovací zájmeno skloňuje jako člen určitý.

Das ist meiner. (mein Ring) To je můj. (prsten)

Jednotné číslo	**mužský rod** *(der Ring)*	**ženský rod** *(die Kette)*	**střední rod** *(das Armband)*
1. pád	*mein**er***	*mein**e***	*mein**(e)s***
2. pád	*mein**es***	*mein**er***	*mein**es***
3. pád	*mein**em***	*mein**er***	*mein**em***
4. pád	*mein**en***	*mein**e***	*mein**(e)s***
Množné číslo			
1. pád	*mein**e***		
2. pád	*mein**er***		
3. pád	*mein**en***		
4. pád	*mein**e***		

V koncové slabice lze v hovorovém jazyce vynechat **-e**.

U **unser** a **euer** může **e** v koncové slabice vypadnout v následujících případech.

Jednotné číslo	*unser*	*euer*
mužský rod	*unser Hund*	*euer Hund*
ženský rod	*uns**(e)re** Schildkröte*	*eu**(e)re** Schildkröte*
množné číslo	*uns**(e)re** Kaninchen*	*eu**(e)re** Kaninchen*

3.6 Ukazovací zájmeno – *dieses Wort*

Ukazovací zájmena na něco ukazují nebo k něčemu odkazují.

*Sie müssen in **diese** Richtung gehen.* Musíte jít tímto směrem.

Mohou také odkazovat k něčemu, co již bylo řečeno.

Welches Kleid gefällt Ihnen? Které šaty se Vám líbí?

*Ich nehme **dieses**.* Vezmu si tyto.

der, die das – Ich nehme das hier. Vezmu si ty zde.
V tomto případě nemají **der, die, das** funkci členu, nýbrž ukazovacího zájmena a je na ně kladen větší důraz. *Das Hemd gefällt mir. **Das** habe ich selbst genäht.* Ta košile se mi líbí. Tu jsem šila sama.

Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Der Wein schmeckt mir gut. To víno mi chutná.	*Den kaufe ich immer in Frankreich.* To si kupuji vždy ve Francii.

„Das" se často používá v hovorovém jazyce:
*Rolf ist umgezogen. **Das** habe ich gar nicht gewusst.*
Rolf se přestěhoval. To jsem vůbec nevěděla.
*Ich habe einen kleinen Bruder. **Das** glaube ich dir nicht.*
Mám malého bratra. To ti nevěřím.

Skloňování

Doprovodné slovo se skloňuje jako člen určitý. 1.1

Zástupné slovo se až na 2. pád skloňuje jako člen určitý.

	mužský rod	ženský rod	střední rod	množné číslo
jednotné číslo	***dessen***	***deren***	***dessen***	***deren/derer***

2. pád se používá velmi zřídka, takže jeho znalost není bezpodmínečně nutná.

Doprovodné slovo	Zástupné slovo
***Diese** Wurst schmeckt gut.* Tato uzenina chutná dobře.	*Von **dieser** möchte ich gern 50 Gramm.* Vezmu si jí 50 gramů.

Dieser a **jener** se často používají současně.
Wir haben über dieses und jenes gesprochen. Mluvili jsme o tom i o onom.
Rozdíly mezi osobami a věcmi jsou vyjmenovány jeden po druhém.

Wir sind mit zwei Familien befreundet. Přátelíme se se dvěma rodinami.	
nejprve je řečeno	**potom je řečeno**
Diese Familie kommt aus Berlin. Jedna rodina pochází z Berlína.	*Jene Familie kommt aus Weimar.* Druhá rodina pochází z Výmaru.
nebo:	
Diese kommt aus Berlin. Jedna pochází z Berlína.	*Jene aus Weimar.* Druhá z Výmaru.

Skloňování

Dieser a **jener** se jako doprovodné i zástupné slovo skloňují stejně. Skloňují se jako člen určitý:

Jednotné číslo	mužský rod	ženský rod	střední rod
1. pád	*dieser Raum*	*diese Tür*	*dieses Fenster*
2. pád	*dieses Raumes*	*dieser Tür*	*dieses Fensters*
3. pád	*diesem Raum*	*dieser Tür*	*diesem Fenster*
4. pád	*diesen Raum*	*diese Tür*	*dieses Fenster*
Množné číslo			
1. pád	*diese Räume*		
2. pád	*dieser Räume*		
3. pád	*diesen Räumen*		
4. pád	*diese Räume*		

Zkrácený tvar **dieses** ve funkci zástupného slova je **dies**.
Dies musst du dir merken! To si musíš zapamatovat!

Složená ukazovací zájmena – *derselbe Mann*

derselbe, dieselbe, dasselbe – *Ich habe dasselbe Gefühl wie du.* Mám stejný pocit jako ty.
Tato ukazovací zájmena vyjadřují dvě shodné skutečnosti. Tvoří se pomocí **členu určitého** a **selb(st)**.

Doprovodné slovo	Zástupné slovo
*Du hörst immer **dieselbe CD**.* Posloucháš stále stejné CD.	*Das stimmt nicht. Es ist nicht **dieselbe**.* To není pravda. To není stejné.

Skloňování

Obě části zájmena se musí skloňovat.
V obou funkcích (doprovodné i zástupné) se zájmeno skloňuje stejně.

Jednotné číslo	mužský rod	ženský rod	střední rod
1. pád	*derselbe Schuh*	*dieselbe Sandale*	*dasselbe Paar*
2. pád	*desselben Schuhes*	*derselben Sandale*	*desselben Paar(e)s*
3. pád	*demselben Schuh*	*derselben Sandale*	*demselben Paar*
4. pád	*denselben Schuh*	*dieselbe Sandale*	*dasselbe Paar*
Množné číslo			
1. pád	*dieselben Schuhe*		
2. pád	*derselben Schuhe*		
3. pád	*denselben Schuhen*		
4. pád	*dieselben Schuhe*		

Rozdíl mezi **dasselbe** a **das gleiche**:
dasselbe = identický *das gleiche* = podobný
Dasselbe Kleid ist nämlich nicht das gleiche Kleid.
Ty samé šaty nejsou podobné šaty (nýbrž identické).

derjenige, diejenige, dasjenige *–Derjenige, der Deutsch lernen will, besucht einen Kurs.*
Ten, kdo se chce učit německy, chodí do kursu.

Tato zájmena odkazují dopředu. Pak následuje vedlejší věta, k níž se vztahují. Tvoří se pomocí **členu určitého** a **-jenig**.

Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Diejenigen Eltern*, die beim Renovieren der Schule helfen wollen, treffen sich um 8 Uhr.*	***Diejenigen****, die nicht helfen, können Geld spenden.*
Rodiče, kteří chtějí pomoci při opravě školy, se sejdou v 8 hodin.	Ti, kteří nepomůžou, mohou darovat peníze.

Skloňování

V obou funkcích (doprovodné i zástupné) se zájmeno skloňuje stejně jako *derselbe/dieselbe/dasselbe.*

solcher, solche, solches – *Ich will barfuß im Schnee laufen.* *Solche verrückten Ideen kannst nur du haben.* Chci chodit bosý ve sněhu. Takové bláznivé nápady můžeš mít jen ty.
Tato zájmena se vztahují k tomu, co již bylo řečeno dříve, a mají stejný význam jako: *so einer, so eine, so eines.*

Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Das ist aber schmutzige Wäsche. To je ale špinavé prádlo.	
Solche Wäsche *kommt sofort in die Waschmaschine.* Takové prádlo dáme hned do pračky.	***Solche*** *kommt sofort in die Waschmaschine.* To dáme hned do pračky.

Skloňování

Skloňování je stejné jako u **dieser**.

Ve 2. pádu mužského a středního rodu se místo **-es** může objevit **-en**, jestliže po zájmenu následuje podstatné jméno s koncovkou **-(e)s**.

mužský rod	ženský rod	střední rod
*solch**es** Rat(e)s* *solch**en** Rat(e)s*	*solch**er** Methode*	*solch**es** Glück(e)s* *solch**en** Glück(e)s*

V hovorovém jazyce se **e** u podstatného jména často vynechává.

solch (bez koncovky) – *Solch ein Pech!* Taková smůla!
V tomto případě stojí **solch** ve spojení s **ein**. **Solch** se nemění, mění se jen člen neurčitý.
solch ein netter Mensch, solch eine nette Frau, solch ein nettes Kind takový milý člověk, taková milá paní, takové milé dítě

3.7 Vztažná a tázací zájmena

Die Zeitung, ***die*** *am Samstag erscheint, hat einen interessanten Reiseteil.*
Noviny, které vycházejí v sobotu, mají zajímavou přílohu o cestování.
Was für eine *Zeitung meinst du?* Jaké noviny máš na mysli?

der, die, das
welcher, welche, welches
wer, was
was für ein

Tato zájmena se vztahují k něčemu, co již bylo zmíněno. Uvozují vedlejší věty vztažné.

***Der Mann**, mit **dem** ich gesprochen habe, will die Wohnung vermieten.*
Muž, se kterým jsem mluvil, chce pronajímat byt.

Rod a číslo závisejí na slovu, k němuž se vztahují.
der Mann, dem: jednotné číslo, mužský rod
Naproti tomu pád závisí na slovese nebo na předložce.
der Mann: 1. pád; *dem*: 3. pád (následuje po předložce *mit*) 8.2.2

der, die, das
Toto jsou často používaná vztažná zájmena.
***Ein Mann, der** Langeweile hatte, lernte plötzlich die deutsche Grammatik.* Muž, který se nudil, se začal učit německou gramatiku.
***Seine Frau, die** das sah, lernt jetzt auch.* Jeho žena, která to viděla, se teď učí také.
***Ihr Kind, das** die Grammatik schon kann, ist froh.* Jejich dítě, které už gramatiku umí, má radost.

Skloňování
Zájmeno se skloňuje jako *der, die, das* ve funkci zájmena ukazovacího.

Jednotné číslo				**Množné číslo**
	mužský rod	**ženský rod**	**střední rod**	
1. pád	*der*	*die*	*das*	*die*
2. pád	***dessen***	***deren***	***dessen***	***deren***
3. pád	*dem*	*der*	*dem*	*denen*
4. pád	*den*	*die*	*das*	*die*

***welcher, welche, welches** – Welches Bier?* Které pivo?	
Zájmeno se vyskytuje jako vztažné a tázací.	
Vztažné zájmeno	**Tázací zájmeno**
Zájmeno se používá především v psaných textech, v nichž se chceme vyhnout opakování. Může stát místo *der, die, das.*	Slouží jako tázací zájmeno pro výběr z určitého množství.
*Ein Mann, **welcher** Langeweile hatte, spielt jetzt Schach.* Muž, který se nudil, hraje nyní šachy.	***Welches** Hemd soll ich anziehen?* Kterou košili si mám obléknout?

Skloňování

Skloňuje se stejně jako *der, die, das* ve funkci vztažného zájmena.

wer, was – *Was ist los?* Co se děje?	
Používají se jako vztažná a tázací zájmena. Rod a číslo nehrají žádnou roli.	
Vztažné zájmeno	**Tázací zájmeno**
Er kommt schon wieder zu spät. Už zase přichází pozdě. *Das ist genau das,* ***was*** *mich aufregt.* To je přesně to, co mě rozčiluje.	***Was*** *hat das schon zu sagen?* Co to asi má znamenat?

Wer nebo *was* mohou uvozovat také vedlejší větu. Mohou stát na začátku souvětí.

Wer zu spät kommt, muss die Reste essen.
Kdo přijde pozdě, bude muset dojídat zbytky.

Zájmeno se může pojit s předložkou.

Mit wem *sollen wir spielen?*	S kým máme hrát?
Über wen *habt ihr gelacht?*	Komu jste se smáli?
Von wem *sind die Äpfel?*	Od koho jsou ta jablka?

Používání zájmena *was*

was nahrazuje zájmena neurčitá	*In der Stadt ist* ***was (etwas)*** *los.* Ve městě se něco děje.
was stojí místo das po zájmenu *es*	***Das*** *ist es,* ***was*** *ich meine.* To je to, co mám na mysli.
was stojí u zpodstatnělých přídavných jmen ve 3. stupni	*Berlin ist bei Nacht* ***das Schönste, was*** *ich mir vorstellen kann.* Berlín v noci je to nejkrásnější, co si dovedu představit.
was stojí po neurčitých zájmenech a číslovkách	*Ich kaufe dir* ***alles, was*** *du willst.* Koupím ti všechno, co chceš.
was ve vedlejší větě může nahrazovat část věty	***Er ging zur Tür hinaus, was*** *keiner bemerkte.* Šel ven ke dveřím, čehož si nikdo nevšiml.
was může následovat po řadové číslovce	***Das Erste, was*** *ich nach dem Aufwachen sah, war der weiße Schnee.* První, co jsem po probuzení spatřil, byl bílý sníh.

Skloňování zájmen *wer* a *was*

	u osob	u věcí
1. pád	*wer*	*was*
2. pád	*wessen*	*wessen*
3. pád	*wem*	*was*
4. pád	*wen*	*was*

was für ein/eine? – Was für eine Bluse? Jaká/ jakou blůzu?	
Zájmenem *was für ein* se ptáme na vlastnost (kvalitu) nějaké věci nebo osoby.	
Was für einen Mantel möchten Sie? Jaký kabát byste chtěl?	*Einen schwarzen.* Černý.
Was für ein Mensch ist das nur? Jaký je to jen člověk?	*Ein ganz gemeiner.* Vcelku obyčejný.

Skloňování
Was für se nemění. **Ein** se skloňuje jako člen neurčitý. 1.3
Pro množné číslo se používá zájmeno **welche**.

3.8 Neurčitá zájmena – *alle Mann an Bord*

Jedná se o celou řadu zájmen s neurčitým, všeobecným významem. Proto jsou v následujícím přehledu rozdělena podle způsobu skloňování. Vyskytují se jako slova doprovodná i zástupná.

Neurčitá zájmena, která se skloňují jako člen určitý *(der, die, das)* 1.1

alle – *Ich bin auf alle Fälle dabei, wenn wir Skat spielen.* V každém případě hraju (zúčastním se), až budeme hrát skat.	
Alle označuje vždy něco v množném čísle, co shrnuje určité množství. Může se objevit i v jednotném čísle, když se vztahuje k abstraktům a látkovým podstatným jménům.	
aller Reichtum, alle Kleidung, alles Geld všechno bohatství, všechny šaty, všechny peníze	
Doprovodné slovo	**Zástupné slovo**
*Mit **allen Sinnen** habe ich den Wind gespürt.* Všemi smysly jsem vnímal vítr.	***Alles** war wie verzaubert.* Všechno bylo jako začarované.

Ve spojení s osobním zájmenem stojí nejprve osobní zájmeno a potom **alle**.
Sie alle wollen kommen. Všichni chtějí přijít.

all *– All sein Wissen stand in diesem Buch.* Všechno jeho vědění bylo v této knize.
Pokud stojí před jiným zájmenem, nemá žádnou koncovku.

beide *– Wir haben beide Hunger.* Oba máme hlad.	
Tímto zájmenem se označují dvě osoby nebo věci.	
Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Als die ***beiden Männer*** *um die Ecke kamen, lief ich weg.* Když oba muži zašli za roh, utíkal jsem pryč.	*Als die* ***beiden*** *mir gratulierten, freute ich mich.* Když mi ti dva gratulovali, měl jsem radost.

einige, etliche, mehrere *– Wir leben seit mehreren Jahren getrennt.* Žijeme už několik let odděleně.	
Označují blíže neurčené, neveliké množství.	
einige Meter – objevuje se v jednotném čísle, pokud se jedná o abstrakta nebo látková podstatná jména.	
mehrere – nemá tvar jednotného čísla	
Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Wir sind ***einige Meter*** *zusammen gegangen.* Šli jsme pár metrů spolu.	*Wir haben* ***einiges*** *zusammen erlebt.* Něco jsme spolu prožili.

Mehrere a **etliche** se používají stejně.

jeder *– Das weiß doch jeder.* To ví přece každý.	
Jedná se o časté neurčité zájmeno, které nemá žádný tvar pro množné číslo. Označuje souhrn (všechny zástupce) určitého množství.	
Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Jedes Kind *isst gern Schokolade.* Každé dítě jí rádo čokoládu.	*Das mag doch* ***jeder****.* To má přece rád každý.

manch(er), manche, manches *– Das ist schon manchem passiert.* To už se přihodilo mnoha lidem.	
Zájmeno označuje **neurčitý počet** osob nebo věcí.	
Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Manche Leute lernen es nie. Někteří lidé se to nikdy nenaučí.	*Manche lernen umso schneller.* Někteří se to naučí o to rychleji.

manch – *Manch einer hat wirklich keine Zeit.*
Někdo skutečně nemá (žádný) čas.

Manch se používá bez koncovky, jestliže se pojí s neurčitým zájmenem **ein.**

sämtlicher, sämtliche, sämtliches – *Die Klimaveränderung betrifft sämtliche Menschen.*
Změna klimatu se dotýká všech lidí.

Zájmeno má stejný význam jako *alle, ganz* nebo *vollständig.*

Skloňuje se jako člen určitý, přičemž zájmena mohou mít koncovku **-en**, má-li podstatné jméno ve druhém pádu koncovku **-s**: *sämtlich**en** Mülls* ne: *sämtlich**es** Mülls*

Používá se pouze jako slovo doprovodné.

Sämtliches Geschirr ist kaputt gegangen. Všechno nádobí se rozbilo.

welche – *Ich möchte noch Wein. Hast du noch **welchen**?*
Dal bych si ještě víno. Máš ještě nějaké?

Zástupné slovo. Vztahuje se k podstatnému jménu, které již bylo jmenováno dříve.

Ich habe keine Zigaretten mehr. Hast du noch welche?
Už nemám cigarety. Máš ještě nějaké?

Doprovodné slovo. Výběr z konkrétního množství.

Welche Sorte rauchst du? Jakou značku kouříš?

irgendwelche – *Ich verschenke doch nicht nur irgendwelche Blumen.*
Nerozdávám přece jen tak nějaké květiny.

Nezáleží na tom, o které se jedná. Používá se téměř výhradně v množném čísle.

(k)einer, (k)eine, (k)eins – *Plötzlich hörte Gudrun ein Geräusch.*
Náhle uslyšela Gudrun nějaký hluk.
Ist da einer?
Je tu někdo?
Sie schaute nach, konnte aber keinen sehen.
Dívala se, ale nikoho neviděla.

Vyjadřují zápor – nikdo nebo nic (kein)./ Označují nějakou neurčitou osobu nebo věc (ein). **Einer** existuje pouze v jednotném čísle, v množném čísle se používá **welche.**

Používají se pouze jako slova zástupná.

Skloňování

Jednotné číslo				Množné číslo
	mužský rod	ženský rod	střední rod	
1. pád	(k)einer	(k)eine	(k)eins	keine
2. pád	(k)eines	(k)einer	(k)eines	keiner
3. pád	(k)einem	(k)einer	(k)einem	keinen
4. pád	(k)einen	(k)eine	(k)eins	keine

irgendein, irgendeiner, irgendeine, irgendeines – *Hole irgendein Brot.* Dones nějaký chléb.	
Zdůrazňuje neurčitost. V množném čísle se používá tvar *irgendwelche.*	
Doprovodné slovo	Zástupné slovo
Irgendein Monteur war da. Byl tu nějaký montér.	Irgendeiner war da. Někdo tu byl.

Neurčitá zájmena, která se neskloňují

ein bisschen	*ein paar*	*ein wenig*
ein bisschen Milch trochu mléka	*ein paar Tränen* několik slz	*ein wenig Zucker in den Tee* trochu cukru do čaje
Tato zájmena jsou ustálená spojení. Označují malé, blíže neurčené množství. Nelze je skloňovat.		

etwas, irgendetwas – *Irgendetwas ist passiert.* Něco se stalo.	
Označují blíže neurčené podstatné jméno středního rodu. **irgend-** tento význam ještě více zesiluje	
Doprovodné slovo (ve spojení se zpodstatnělými přídavnými jmény)	Zástupné slovo
Du kannst mal **etwas** *Neues anziehen.* Můžeš si přece obléknout něco nového.	**Irgendetwas** *habe ich nicht. Das musst du schon genauer sagen.* Nic nemám. To musíš ale říct konkrétněji.
Zkrácený tvar: *was*	Zkrácený tvar: *irgendwas*
nichts – *Möchten Sie mit mir tanzen? Nichts ist mir lieber als das.* Chtěla byste si se mnou zatancovat? Nic mi není milejší než to.	
Jedná se o negaci zájmena etwas. Jeho tvar se nemění.	
Používá se pouze jako slovo zástupné.	

Neurčitá zájmena se zvláštním skloňováním

Vyskytují se pouze jako slova zástupná.

jemand, irgendjemand – *Es wird schon jemand gesehen haben.* Určitě to někdo viděl.
Označuje nějakou neurčitou osobu (bez rozlišení rodu).

Skloňování

1. pád: *jemand*
3. pád: *jemand(em)*
4. pád: *jemand(en)*

niemand – *Es interessiert niemanden.* To nikoho nezajímá.
Toto zájmeno je negací zájmena *jemand*.

Skloňování:
jako *jemand*

man – *Kann man hier rauchen?* Může se zde kouřit?
Jedná se o často používané neosobní označení osob. Používá se pouze v jednotném čísle. V hovorovém jazyce se **man** používá často, jedná-li se o pasivní děj (rod trpný) 6.12.

Skloňování:
Tvar **man** existuje pouze v 1. pádu.
Ve 4. a 3. pádu se používají tvary **einen,** případně **einem**.

4 Přídavná jména – *neues Wissen*

Přídavná jména jsou slova, která označují především vlastnosti a znaky (příznaky). S jejich pomocí lze

- **popisovat, jaký někdo je nebo jaké něco je:**
  osoby: *Du bist aber ungeduldig. – der ungeduldige Mann*
  Ty jsi ale netrpělivý. – netrpělivý muž
  věci: *Das Ei ist nicht weich, sondern hart. – ein hartes Ei*
  To vejce není na měkko, nýbrž na tvrdo. – vejce na tvrdo
  děje: *Die Fahrt war lang. – die lange Fahrt*
  Cesta byla dlouhá. – dlouhá cesta
  stavy: *Sie ist nüchtern. – Kommen Sie im nüchternen Zustand!*
  Ona je střízlivá. – Přijďte střízlivý (střízlivá, střízliví)!
- **říkat, jak někdo něco dělá:**
  Er arbeitet schnell. Pracuje rychle.
  Sie atmet tief. Dýchá zhluboka.
- **někoho nebo něco srovnávat:**
  Meine Freundin ist größer als ich, aber ich bin stärker.
  Moje přítelkyně je větší než já, ale já jsem silnější.
- **přídavná jména lze stupňovat:**
  schön – schöner – am schönsten krásný – krásnější – nejkrásnější
  klein – kleiner – am kleinsten malý – menší – nejmenší
  gut – besser – am besten dobře – lépe – nejlépe
- **... a skloňovat:**
  Sie trinkt morgens immer schwarzen Kaffee. Ráno vždy pije černou kávu.
  Er steigt auf den hohen Berg. Stoupá na vysokou horu.
  Ich nehme einen warmen Apfelstrudel. Dám si teplý jablečný závin.

4.1 Skloňování přídavného jména – *den süßen Wein*

Přídavné jméno se ve větě používá různým způsobem. Ve funkci přívlastku stojí před podstatným jménem. Za podstatným jménem se objevuje tehdy, jestliže je součástí přísudku (sloveso ve větě, které něco vypovídá o subjektu).

Přídavné jméno před podstatným jménem	Přídavné jméno za podstatným jménem
der charmante Mann	*Der Mann ist charmant.*
okouzlující muž	Ten muž je okouzlující.

die schöne Helena	*Helena ist schön.*
krásná Helena	Helena je krásná.
Großvater trinkt viel Wein.	*Großvater trinkt viel.*
Dědeček pije hodně vína.	Dědeček hodně pije.
Großmutter liebt süßen Likör.	*Der Likör schmeckt süß.*
Babička má ráda sladký likér.	Likér chutná sladce.

Přídavné jméno se podstatnému jménu přizpůsobí v čísle, v rodě a v pádu.

Přídavné jméno se nemění. Je v základním tvaru.

Charakterizuje-li přídavné jméno blíže podstatné jméno, stojí:
a) samostatně – *süße Limonade*
b) se členem určitým – *die süße Limonade*
c) se členem neurčitým – *eine süße Limonade*
d) s dalšími slovy, které mohou mít funkci členu, (např.) přivlastňovací zájmena – *meine süße Limonade*
e) s číslovkami – *viele süße Limonaden*

Koncovka typická pro jednotlivé rody se vyskytuje pouze jednou. Může stát buď u členu určitého nebo u přídavného jména:

der Wein:	*roter Wein, ein roter Wein, der rote Wein*
die Milch:	*heiße Milch, eine heiße Milch, die heiße Milch*
das Bier:	*kaltes Bier, ein kaltes Bier, das kalte Bier*

Je také možné, že se vedle sebe objeví dvě přídavná jména. Pak mají obě stejnou gramatickou koncovku.

klarer russischer Wodka	čistá ruská vodka
die schlanke zierliche Frau	půvabná hubená žena
ein eleganter sportlicher Anzug	elegantní sportovní oblek

Kromě toho se přídavná jména mohou také skládat.
Im Chinarestaurant bekommt man Ente süßsauer.
V čínské restauraci se kachna podává sladkokyselá.
Mir schmeckt halbtrockener Sekt besser als süßer Sekt.
Polosuchý sekt mi chutná lépe než sladký.
Možná je i varianta se spojovníkem (-). Gramatickou koncovku má pak pouze poslední přídavné jméno.

wissenschaftlich-technischer Fortschritt	vědecko-technický pokrok
deutsch-tschechische Freundschaft	německo-české přátelství

4.1.1 Přídavné jméno bez členu – *frische Eier*

V tomto případě stojí přídavné jméno před podstatným jménem bez členu. Protože koncovky přídavného jména jsou znakem čísla, rodu a pádu, nazývá se toto skloňování také **silné skloňování.**

Jednotné číslo			
	mužský rod	**střední rod**	**ženský rod**
1. pád	frischer Teig	frisches Ei	frische Sahne
2. pád	frischen Teiges	frischen Ei(e)s	frischer Sahne
3. pád	frischem Teig	frischem Ei	frischer Sahne
4. pád	frischen Teig	frisches Ei	frische Sahne
Množné číslo			
1. pád	frische Kuchen		
2. pád	frischer Kuchen		
3. pád	frischen Kuchen		
4. pád	frische Kuchen		

Poslední písmeno koncovky odpovídá poslednímu písmenu příslušného členu určitého:
-r=der,-e=die,-s=das
(výjimku tvoří tvary 2. pádu mužského a středního rodu)

Ještě jednou přehled koncovek k zapamatování:

Jednotné číslo				Množné číslo
	mužský rod	**střední rod**	**ženský rod**	
1. pád	-er	-es	-e	-e
2. pád	**-en**	**-en**	-er	-er
3. pád	-em	-em	-er	-en
4. pád	-en	-es	-e	-e

Po některých neurčitých doprovodných slovech a číslovkách se přídavná jména skloňují stejně: **einige, mehrere, viele, wenige, etwas, zwei, drei** atd.
Mit einigen kräftigen Männern haben wir das Boot getragen.
S několika silnými muži jsme přenášeli loďku.
Sie hat viele neue Hüte im Schrank.
Má ve skříni hodně nových klobouků.

4.1.2 Přídavné jméno po členu určitém – *das neue Boot*

Přídavné jméno stojí mezi členem určitým a podstatným jménem. Člen je nositelem čísla, pádu a rodu. Proto se toto skloňování označuje také jako **slabé skloňování.** Následující tabulka ukazuje, které koncovky přídavných jmen se vyskytují po členu určitém der, die, das.

Jednotné číslo			
	mužský rod	**střední rod**	**ženský rod**
1. pád	*der große Fisch*	*das große Boot*	*die große Welle*
2. pád	*des großen Fisches*	*des großen Bootes*	*der großen Welle*
3. pád	*dem großen Fisch*	*dem großen Boot*	*der großen Welle*
4. pád	*den großen Fisch*	*das große Boot*	*die große Welle*
Množné číslo			
1. pád	*die großen Boote*		
2. pád	*der großen Boote*		
3. pád	*den großen Booten*		
4. pád	*die großen Boote*		

Pouze člen signalizuje číslo, rod a pád. Přídavná jména mají jen koncovky **-e** a **-en**.

	mužský rod	**ženský rod**	**střední rod**	
Jednotné číslo				**Množné číslo**
1. pád	-e	-e	-e	-en
2. pád	-en	-en	-en	-en
3. pád	-en	-en	-en	-en
4. pád	-en	-e	-e	-en

Tato tabulka platí také pro přídavná jména po:

– **ukazovacích zájmenech**: *dieser, jeder, jener, mancher, welcher*

Dieses schöne Kleid muss ich haben. Tyto (tyhle, hov.) krásné šaty musím mít.

Jedes kleine Kind mag Süßigkeiten. Každé malé dítě má rádo sladkosti.

Jener fremde Mann ging an mir vorbei. Onen cizí muž prošel okolo mě.

– **neurčitých zájmenech**: *alle, beide, sämtliche, solche*

Alle guten Absichten waren vergessen. Všechny dobré úmysly byly zapomenuty.

Beide alten Frauen hatten überlebt. Obě staré ženy přežily.

Solche komischen Sachen mag ich nicht. Takové podivné věci nemám rád.

Koncovky slabého skloňování mají přídavná jména rovněž po některých číslovkách v jednotném čísle (anderer, viel, wenig), protože na ně nahlížíme jako na člen určitý. 5.1

Diese Tasche ist aus anderem festen Leder.
Tato taška je z jiné odolné kůže.

Der Weihnachtsbaum ist mit vielem bunten Weihnachtsbaumschmuck geschmückt.
Vánoční strom je ozdoben mnoha pestrými vánočními ozdobami.

4.1.3 Přídavné jméno po členu neurčitém – *ein neues Boot*

Přídavné jméno stojí mezi členem neurčitým a podstatným jménem. U tohoto skloňování najdeme koncovky přídavných jmen silného i slabého skloňování. Proto se označuje jako **smíšené skloňování**.

Jednotné číslo			
	mužský rod	**střední rod**	**ženský rod**
1. pád	*ein grün**er** Aal*	*ein neu**es** Boot*	*eine klein**e** Krabbe*
2. pád	*eines grün**en** Aales*	*eines neu**en** Bootes*	*einer klein**en** Krabbe*
3. pád	*einem grün**en** Aal*	*einem neu**en** Boot*	*einer klein**en** Krabbe*
4. pád	*einen grün**en** Aal*	*ein neu**es** Boot*	*eine klein**e** Krabbe*

V množném čísle se člen neurčitý nepoužívá. Negativní člen kein, který se skloňuje stejně jako člen neurčitý, však množné číslo tvoří:

Množné číslo	
1. pád	*keine teur**en** Angeln*
2. pád	*keiner teur**en** Angeln*
3. pád	*keinen teur**en** Angeln*
4. pád	*keine teur**en** Angeln*

Přehled koncovek přídavných jmen

Jednotné číslo				**Množné číslo**
	mužský rod	**střední rod**	**ženský rod**	
1. pád	-er	-es	-e	-en
2. pád	-en	-en	-en	-en
3. pád	-en	-en	-en	-en
4. pád	-en	-es	-e	-en

Kromě členu neurčitého **ein, eine, ein** platí uvedená tabulka také pro negativní člen **kein** a přivlastňovací zájmena **mein, dein, sein** atd.

Spojíme-li **předložku se členem určitým**, skloňuje se **přídavné jméno slabě.** 4.1.2 Přídavné jméno po členu určitém.

in das kalte Wasser springen skákat do studené vody	*ins kalte Wasser springen*
in dem tiefen Wasser baden koupat se v hluboké vodě	*im tiefen Wasser baden*
zu dem anderen Ufer schwimmen plavat ke druhému břehu	*zum anderen Ufer schwimmen*

4.2 Zvláštnosti skloňování

U mnohých přídavných jmen vypadává při skloňování z důvodu lepší výslovnosti v koncové slabice samohláska -e.

- přídavná jména s koncovkou **-el:**
  miserabel – *Er hatte heute eine miserable Laune.*
  Měl dnes špatnou náladu.
  dunkel – *Im Herbst ist es dunkler als im Frühling.*
  Na podzim je větší tma než na jaře.
- přídavná jména s koncovkou **-en:**
  trocken – *Der trock(e)ne Keks schmeckt nicht.*
  Suchá sušenka není dobrá.
- přídavná jména s koncovkou **-er:**
  sauer – *Ich will eine saure Gurke essen.*
  Dám si kyselou okurku.
  teuer – *Die teure Bluse kaufe ich mir ausnahmsweise.*
  Drahou blůzu si koupím výjimečně.
- u přídavného jména hoch vypadává souhláska **-c:**
  hoch – *der hohe Turm*
  vysoká věž
  die hohe Wand
  vysoká stěna
  das hohe Haus (nebo das Hochhaus)
  výškový dům (mrakodrap)

Některá přídavná jména se neskloňují. Do této skupiny patří:

- cizojazyčná přídavná jména označující názvy barev:
  Sie trug einen rosa Wollpullover. Nosila růžový vlněný svetr.
  Der lila Rock passte aber nicht dazu. Fialová sukně se k němu ale nehodila.
  (V hovorovém jazyce se však vyskytují i tvary: ein rosaner Pullover, ein lilaner Rock.)

- základní číslovky ve funkci přídavného jména ➡ 5
  Wir fahren fünf Wochen ganz weit weg. Jedeme na pět týdnů hodně daleko.
  Zu Weihnachten haben wir drei Tage frei. O Vánocích budeme mít tři dny volna.
- přídavná jména s koncovkou **-er** odvozená od názvů měst nebo geografických názvů
  der Berliner Bär, das Wiener Würstchen, der Kölner Dom

4.3 Zpodstatnělá přídavná jména – *ein Neuer kommt*

V tomto případě se z přídavných jmen stala podstatná jména. Zpodstatnělé přídavné jméno lze skloňovat silně nebo slabě. Platí pro něj stejná pravidla jako pro přídavná jména. ➡ 4.1 + 4.2

silné skloňování

Neue sind in diesem Kurs willkommen.
Nováčci jsou v tomto kursu vítáni.
Ein Neuer kam ins Büro.
Do kanceláře přišel nějaký nováček.
Wichtiges muss man von Unwichtigem trennen.
Důležité musíme oddělovat od nedůležitého.

slabé skloňování

Die Neue lenkt alle Aufmerksamkeit auf sich.
Ta nová (studentka) strhává veškerou pozornost na sebe.
Der Neue ist ein bisschen schüchtern.
Ten nováček je poněkud nesmělý.
Das Wichtige lernen wir zuerst.
To podstatné se naučíme nejdříve.
Alles Wichtige haben wir besprochen.
O všem důležitém jsme hovořili.

4.4 Další slovní druhy jako přídavná jména – *Das ist machbar!*

Slovotvorba umožňuje vytvářet v rámci jednoho slova za pomoci malých změn různé slovní druhy:

- Pomocí přípon se z podstatných jmen a sloves mohou stát **přídavná jména**. ➡ 7.1.3
  der Traum – traumhaft *leben – lebhaft*
  die Jugend – jugendlich *ärgern – ärgerlich*
- Příčestí lze používat jako přídavná jména, aniž by se jejich tvar musel měnit. ➡ 6.6
  der kochende Tee Význam: Er kocht gerade. Čaj se právě vaří.

der eingelaufene Wollpullover — Význam: Durch das Waschen ist er zu klein geworden.
Při praní se svetr srazil.

Také ostatní slovní druhy se mohou stát přídavnými jmény.

4.5 Srovnávací tvary – *schneller, höher, weiter*

Srovnávání znamená, že od přídavných jmen lze odvozovat tvary sloužící srovnání. Toto srovnání můžeme vyjádřit ve třech stupních:

1. stupeň/pozitiv	**2. stupeň/komparativ**	**3. stupeň/superlativ**
klein malý	*kleiner* menší	*am kleinsten* nejmenší
Der Däumling ist so klein wie ein Daumen. Paleček je tak malý jako palec.	*Der Däumling ist kleiner als ein Kind.* Paleček je menší než dítě.	*Der Däumling ist am kleinsten von allen.* Paleček je nejmenší ze všech.
Popisuje se stejná míra.	Popisuje se nestejná míra.	Toto je nejvyšší stupeň srovnání.
dick	*dicker*	*am dicksten*
groß	*größer*	*am größten*

2. a 3. stupeň se skloňují stejně jako 1. stupeň. Také zde se tedy objevují koncovky silného a slabého skloňování.
Mit dem frischeren Gemüse schmeckt die Suppe einfach besser.
S čerstvější zeleninou chutná polévka zkrátka lépe.
Das frischeste Gemüse kauft man auf dem Markt.
Nejčerstvější zeleninu koupíme na trhu.

Bez srovnání může 3. stupeň popisovat velmi vysokou míru (něčeho). To je tzv. **absolutní superlativ**.
Aus der kleinsten Mücke macht er den größten Elefanten. (přísloví)
Z komára dělá velblouda.

Z důvodu lepší výslovnosti

- je-li koncová slabika **přízvučná,** u přídavných jmen zakončených na **-d, -t, -s, -ss, -ß, -sch, -z, -tz, -x,** se ve 3. stupni objevuje koncovka -est:

rund	*runder*	*am rundesten*
nass	*nasser*	*am nassesten*

- se ve 2. a 3. stupni samohláska a, o, u mění v přehlásku ä, ö, ü

arm	*ärmer*	*am ärmsten*
grob	*gröber*	*am gröbsten*
klug	*klüger*	*am klügsten*

- ve 2. stupni se připojuje souhláska **-r**

teuer	*teurer*	*am teuersten*
sauer	*saurer*	*am sauersten*

Nepravidelně stupňované tvary

Nepravidelně stupňované tvary se neřídí žádným pravidlem. Proto je vhodné naučit se tvary těchto přídavných jmen zvlášť.

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
gut	besser	am besten
hoch	höher (bez c)	am höchsten
nah	näher	am nächsten (s c)
neidisch	neidischer	am neidischsten (bez e)
viel	mehr	am meisten

U složených přídavných jmen se **nikdy** nestupňují obě části. Můžeme stupňovat buď první **nebo** druhou část přídavného jména.

die meistgelesene Zeitung	*der nahegelegenste Ort*
nejčtenější noviny	nejblíže položené místo

4.5.1 Zesilování významu přídavných jmen – *sehr schön*

Někdy bychom chtěli na určitou vlastnost dát zvláštní důraz. Význam přídavného jména se zesiluje pomocí příslovce. 8.3.4

Příslovce zdůrazňující význam přídavného jména:

- sehr/velmi – *Das war eine sehr teure Kette.*
  To byl velmi drahý řetízek.
- besonders/obzvláště – *Das war eine besonders teure Kette.*
  To byl obzvláště drahý řetízek.
- ganz/celkem, docela – *Das war eine ganz teure Kette.*
  To byl celkem drahý řetízek.
- recht/opravdu – *Das war eine recht teure Kette.*
  To byl opravdu drahý řetízek.
- ziemlich/dost – *Die Kette war ziemlich teuer.*
  Ten řetízek byl dost drahý.
- äußerst/značně, nanejvýš, nesmírně – Die Kette war äußerst teuer.
  Ten řetízek byl nesmírně drahý.

Ve všech případech se zdůrazňuje, že se jedná o velmi drahý řetízek.

V hovorovém jazyce se často používají přídavná jména v původním slova smyslu s ‚negativním' významem, aby zesílila význam jiného přídavného jména, např.:

fürchterlich	strašně	*wahnsinnig*	šíleně
irre	bláznivě	*enorm*	nesmírně
riesig	ohromně	*furchtbar*	děsně
kolossal	kolosálně	*brutal*	brutálně
fantastisch	fantasticky		

Ich finde dich schrecklich nett. – *Ich kann dich wahnsinnig gut leiden.*
Myslím, že jsi strašně milá. – Mám tě šíleně rád.
Ich freue mich riesig auf dich. – *Ich hab dich irre lieb.*
Ohromně se na tebe těším. – Mám tě rád k zbláznění.

Význam přídavných jmen lze i zeslabovat, např. pomocí „einigermaßen".
Einigermaßen/poněkud znamená:
Es geht so. Es könnte besser sein.
Ujde to. Mohlo by to být lepší.

5 Číslovky – *Sechs Richtige im Lotto!*

Čísla a číslovky potřebujeme v mnoha situacích, např.:

- v časových údajích: *Es ist zwölf Uhr.*
  Je dvanáct hodin.
- při udávání počtu: *Das ist ein Zimmer für vier Personen.*
  Pokoj je pro čtyři osoby.
- v údajích o množství: *Fünfhundert Gramm Möhren kosten ein Euro.*
  Pět set gramů mrkve stojí jedno euro.
- v údajích o věku: *Sie ist erst ein Jahr alt.*
  Je jí teprve jeden rok.

Z gramatického hlediska se číslovka může vyskytovat v následující podobě:

- jako podstatné jméno: *Der Bankräuber hat eine Million Euro gestohlen.*
  Lupič v bance ukradl milion euro.
  2
- jako příslovce: *Er wird noch zweimal zur Prüfung gehen.*
  Ještě dvakrát půjde na zkoušku.
  8
- jako přídavné jméno: *Die vier Stadtmusikanten kommen aus Bremen.*
  Čtyři městští muzikanti pocházejí z Brém.
  5.1

Čísla lze zapisovat slovy nebo jako číslice (1, 2, 3...).

Přitom záleží na textu, pro kterou variantu se rozhodneme.

- **normální text:**
  jedno- až dvoumístná čísla píšeme slovy:
  zwei Meter, dreißig Zentimeter
  vyšší čísla zapisujeme číslicemi:
  123 Meter, 1000 Kilometer.
- **odborný text:**
  Opakují-li se v odborných textech (např. matematických) čísla velmi často, používáme pro jejich zapisování zpravidla číslice.
  Také ve sportovních zprávách se výsledky uvádějí vždy pomocí číslic.
  Das 1 : 0 (das Eins zu Null) fiel in der letzten Minute.
  Branka na 1 : 0 padla v poslední minutě.

Nezávisle na textu se všechna čísla, která mají více než dvě slabiky, zapisují pomocí číslic.

5.1 Číslovka jako přídavné jméno – *die fünf Finger*

Jestliže číslovka stojí mezi členem a podstatným jménem, chápeme ji potom jako přídavné jméno. Ta pak blíže charakterizuje podstatné jméno.

Existují dvě skupiny číslovek ve funkci přídavných jmen:

určité přídavné jméno	**neurčité přídavné jméno**
die vier Jahreszeiten čtyři roční období *die fünf Kontinente* pět kontinentů	*eine andere Jahreszeit* jiné roční období *die verschiedenen Sportarten* různé druhy sportu *stejně: einzelne, sonstige, viele, wenige, weitere ...* jednotlivé, ostatní, mnohé, málo, další
Údaj určitého množství Do této skupiny patří:	**Údaj neurčitého množství**
Číslovky základní Číslovky řadové Zlomky Číslovky násobné a druhové	Tuto funkci mohou převzít i některá neurčitá zájmena: *ein bisschen Regen, ein paar Leute* trochu deště, několik lidí

Číslovky se obvykle **neskloňují,** pouze řadové se skloňují jako přídavná jména.

Výjimky jsou uvedeny v kapitolách 5.1.1 + 5.2

5.1.1 Základní číslovky – *Polizeiruf eins eins null*

Přehled základních číslovek

Jednotky	10-19	20-29	Desítky	
0 null	zehn	zwanzig		
1 eins	**elf**	einundzwanzig	zehn	10
2 zwei	**zwölf**	zweiundzwanzig	zwanzig	20
3 drei	dreizehn	dreiundzwanzig	dreißig	30
4 vier	vierzehn	vierundzwanzig	vierzig	40
5 fünf	fünfzehn	fünfundzwanzig	fünfzig	50
6 sechs	sechzehn **(bez -s)**	sechsundzwanzig	sechzig **(bez -s)**	60

7 sieben	siebzehn **(bez -en)**	siebenundzwanzig	siebzig **(bez -en)**	70
8 acht	achtzehn	achtundzwanzig	achtzig	80
9 neun	neunzehn	neunundzwanzig	neunzig	90

Čteme nejprve jednotky a potom desítky!

13 –19: Jednotka+deset
neunzehn Pfannkuchen

19
neunzehn

21 – 99: Jednotka+und+desítka
siebenundzwanzig Schüler

27
siebenundzwanzig

100 – 900	
100	(ein)hundert
200	zweihundert
300	dreihundert
400	vierhundert
500	fünfhundert
600	sechshundert
700	siebenhundert
800	achthundert
900	neunhundert

1 000 – 1 000 000	
1 000	(ein)tausend
2 000	zweitausend
3 000	dreitausend
10 000	zehntausend
11 000	elftausend
30 000	dreißigtausend
100 000	(ein)hunderttausend
200 000	zweihunderttausend
1 000 000	eine Million

Kombinace	
340	dreihundertvierzig
578	fünfhundertachtunsiebzig
2 466	zweitausendvierhundertsechsundsechzig
15 350	fünfzehntausenddreihundertfünfzig
370 711	dreihundertsiebzigtausendsiebenhundertelf
1 500 000	eine Million fünfhunderttausend

Tisíce jdou až do 999 999. *Wie viel haben sie auf der Bank?*
Kolik máte (uloženo) v bance?

999 999 Euro

neunhundert/neunundneunzig/tausend/neunhundert/neunundneunzig Euro

Pak následují miliony.
Bei einer Million (1 000.000) Euro hört der Spaß auf!

S jedním milionem euro přestává legrace!

Od jednoho milionu výše číslovky základní nepíšeme dohromady.
eine Million siebenhundertachtzigtausend

eins – jako číslovka nemůže stát před podstatným jménem. Proto se používá člen neurčitý, který se musí skloňovat. 1.
Mit einem Schuh kommt man nicht weit.
S jednou botou se daleko nedostaneme.

5.1.2 Trochu matematiky

Píšeme	Vyslovujeme
Sčítání: *5 + 3 = 8*	*Fünf plus drei ist (gleich) acht.*
Odčítání: *11 - 6 = 5*	*Elf minus sechs ist (gleich) fünf.*
Násobení: *4 x 3 = 12*	*Vier mal drei ist (gleich) zwölf.*
Dělení: *12 : 6 = 2*	*Zwölf geteilt durch sechs ist (gleich) zwei.*

Desetinná čísla:

Píšeme	Vyslovujeme
0,5	*null Komma fünf*
3,4	*drei Komma vier*
11,8	*elf Komma acht*

5.1.3 Názvy měn v německy mluvících zemích

Píšeme	Vyslovujeme
Německá a rakouská měna	
€ 12	*zwölf Euro*
€ 4,50	*vier Euro fünfzig (Cents)*
Švýcarská měna	
SF 1,-	*ein (Schweizer) Franken*
SF 1,80	*ein Franken achtzig (Rappen)*

5.1.4 Letopočty – 1989

Letopočty se vyslovují následujícím způsobem:

1989 – neunzehnhundertneunundachtzig
1543 – fünfzehnhundertdreiundvierzig

od roku 2000:
2001 – zweitausend(und)eins

Ve větě můžeme letopočty používat následujícím způsobem:

2008 bekommen wir Besuch aus Afrika.
V roce 2008 budeme mít návštěvu z Afriky.
nebo: ***Im Jahre** 2008 bekommen wir Besuch aus Afrika.*
V roce 2008 budeme mít návštěvu z Afriky.

5.1.5 Časové údaje – *Es ist kurz vor zwölf*

V němčině existují různé možnosti, jak můžeme vyjadřovat časové údaje. Rozlišujeme oficiální časové údaje, které můžeme slyšet např. ve zprávách, a hovorové, které se běžně používají v každodenním jazyce.

V některých regionech německy mluvících zemí se lze setkat i s časovým údajem viertel zehn (= 9.15) příp. dreiviertel zehn (= 9.45).

oficiální	Časový údaj	hovorový
ein Uhr		(Punkt) eins
drei Uhr vierzig		zwanzig vor vier
elf Uhr fünfundvierzig		Viertel vor zwölf
zwölf Uhr fünfzehn		Viertel nach zwölf
zwölf Uhr fünfundfünfzig		fünf vor eins
vierzehn Uhr fünfundfünfzig		fünf vor drei
siebzehn Uhr fünfundzwanzig		fünf vor halb sechs

zwanzig Uhr zweiund-dreißig		kurz nach halb neun
dreiundzwanzig Uhr achtundfünfzig		kurz vor zwölf
vierundzwanzig Uhr (auch **null** Uhr)		zwölf

Na časový údaj se můžeme zeptat:

Wie spät ist es?	**Um wie viel Uhr** fängt der Film an?
	V kolik hodin začíná film?
Wie viel Uhr ist es?	**Wann** treffen wir uns?
Kolik je hodin?	Kdy se sejdeme?

... a odpovědět:

Es ist *neunzehn Uhr dreißig.*	***Um*** *zwanzig Uhr.*
Je devatenáct hodin třicet minut.	Ve dvacet hodin.
Es ist *Viertel vor acht.*	***Um*** *halb acht.*
Je tři čtvrtě na osm.	V půl osmé.

5.1.6 Zlomky, váhy a míry

Zlomky

1/100	ein Hundertstel	
1/10	ein Zehntel	
1/8	ein **Acht**el	Tvoření: ein + číslovka základní + -(s)**tel**
1/4	ein Viertel	
1/3	ein **Dritt**el	
1/2	**ein halb-**	
3/4	drei Viertel	
1 1/2	eineinhalb (anderthalb)	
3 1/2	dreieinhalb	

Zlomky se mohou používat jako přídavná jména. S výjimkou 1/2 však nemají žádné typické koncovky.
ein viertel Liter Milch, ein achtel Liter Öl, eine hundertstel Minute,
*ein halb**es** Brot, eine halb**e** Torte*

Váhy

1kg		– ein Kilo(gramm)
1 1/2 kg		– eineinhalb Kilo nebo **anderthalb** Kilo
1Pfd		– ein Pfund (libra; nepoužívá se v Rakousku)
1g		– ein Gramm
1dag	= 10g	– ein Dekagramm (používá se pouze v Rakousku)
500g	= ein Pfund	
1000g	= 1 Kilo	
1l	= ein Liter	
0,1 l	= ein Deziliter	

Méně obvyklá označení množství:
ein Dutzend = 12 (tucet)
1 Paar = 2 (pár, dvojice)
ein paar = neurčité množství (několik)

Míry

1 km	=	1 Kilometer	1 mm	=	1 Millimeter
1 km/h	=	ein Kilometer pro Stunde	1°	=	1 Grad
1 m^2	=	ein Quadratmeter	–1°	=	minus ein Grad (Celsius)
1 m	=	ein Meter			nebo: ein Grad unter null
1 m^3	=	ein Kubikmeter	+ 1°	=	plus ein Grad (Celsius)
1 cm	=	ein Zentimeter			nebo: ein Grad über null

Číslovky násobné a druhové

Udávají, kolikrát je něco k dispozici nebo jak často se něco opakuje.
Das Buch gibt es in zweifacher Ausführung. – Das war ein dreifacher Betrug.
Kniha existuje ve dvojím provedení. – Byl to trojnásobný podvod.

Tvoří se pomocí číslovky základní a přípony **-fach**:

einfach	1fach	dreifach	3fach
zweifach	2fach	atd.	

5.2 Řadové číslovky – *das dritte Tor*

Der wievielte (kolikátý)? Na tuto otázku odpovídáme pomocí číslovek řadových. Ty zároveň určují pořadí.
der erste Platz, der zweite Platz und der dritte Platz

Píšeme-li řadovou číslovku číslicí, musí za ní vždy následovat tečka.
der 1. Platz, der 2. Platz und der 3. Platz

Tvoření řadových číslovek

1.–9.: číslovka základní + koncovka -t (nepravidelné tvoření: 1. a 3.)
der 1. April – vyslovujeme: der erste April

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
erst-	zweit-	dritt-	viert-	fünft-	sechst-	sieb(en)t-	acht- (pouze jedno -t)	neunt-

Tato tabulka platí až do čísla 19.

od 20.: číslovka základní + koncovka -st
der 20. November – vyslovujeme: der zwanzigste November

20. zwanzigst-	30. dreißigst-
21. einundzwanzigst-	31. einunddreißigst-
22. zweiundzwanzigst-	32. zweiunddreißigst-
23. dreiundzwanzigst-	33. dreiunddreißigst-
24. vierundzwanzigst-	34. vierunddreißigst-
25. fünfundzwanzigst-	35. fünfunddreißigst-
26. sechsundzwanzigst-	36. sechsunddreißigst-
27. siebenundzwanzigst-	37. siebenunddreißigst-
28. achtundzwanzigst-	38. achtunddreißigst-
29. neunundzwanzigst-	39. neununddreißigst-

Řadové číslovky se skloňují jako přídavná jména. Mohou stát před podstatným jménem se členem nebo bez členu. Podle toho se buď skloňují slabě nebo silně.

- bez členu — *Die Flasche Sekt war erste Wahl.* Láhev sektu byla první volba.
- se členem (určitým) — *Ich bin das erste Mal im Theater gewesen.* Byl jsem poprvé v divadle.
- se členem (neurčitým) — *Es gibt immer ein erstes Mal.* Vždy existuje jedno poprvé.

- u složených řadových číslovek se skloňuje pouze poslední část číslovky.
  4
  Ab dem einundzwanzigsten Mai ist es hoffentlich warm.
  Doufejme, že od dvacátého prvního května bude teplo.
- výčty: *erstens, zweitens, drittens*
  Tvoření: řadová číslovka + koncovka ***-ens***
  Erstens bin ich nicht blöd und zweitens kann ich das alleine und drittens geht dich das gar nichts an.
  Za prvé nejsem hloupý a za druhé to dovedu sám a za třetí se tě to vůbec netýká.

Řadová číslovka se může objevit také jako **podstatné jméno**.
Er will immer Erster sein. Zweiter zu sein, genügt ihm nicht.
Chce být vždy první. Být druhý mu nestačí.
Ludwig der Vierzehnte (XIV.) war der Sonnenkönig.
Ludvík čtrnáctý byl král Slunce.

Řadová číslovka s koncovkou **-er** *ein Sechser im Lotto*
šestka v loterii

Ve spojení s **zu** zůstává řadová číslovka bez koncovky.
Heute abend sind wir zu zweit. Vielleicht aber auch zu dritt.
Dnešní večer strávíme ve dvou. Možná ale také ve třech.

5.2.1 Datum – *am 31.12. ist Silvester*

Pro datum používáme řadové číslovky a zapisujeme je číslicemi:

- běžný údaj o datu: *Heute ist der 1. Mai.*
  vyslovujeme: *der erste Mai*
  Dnes je 1. května.
  Am Samstag, dem 3. August, komme ich zu dir.
  vyslovujeme: *dem dritten August*
  V sobotu 3. srpna přijedu k tobě.
- v dopisu: *Berlin, 24. 12. 2000* nebo: *Berlin, den 24. 12. 2000*
  vyslovujeme: *(den) vierundzwanzigsten zwölften zweitausend*
- v životopise: *Ich wurde am 08. 12. 1987 geboren.*
  vyslovujeme: *am achten zwölften neunzehnhundertsiebenundachtzig*
  Narodil jsem se 08. 12. 1987.
- pro časová období: *Vom 15. 3. – 21. 4. 2005 möchte ich ein Zimmer reservieren.*
  vyslovujeme: *vom fünfzehnten dritten bis einundzwanzigsten vierten zweitausendfünf*
  Od 15. 3. – 21. 4. 2005 bych si chtěl zarezervovat pokoj.

6 Slovesa – *Radio hören*

Sloveso hraje ve větě důležitou roli. Závisí na něm obsah celé výpovědi i stavba věty. Jako větný člen vystupuje ve funkci přísudku. 9.1.2
Může popisovat mnoho věcí (a skutečností):

Jednání	*Der Junge **läuft** zum Bäcker und **kauft** ein Brot.* Chlapec jde k pekaři a koupí chléb.
Děje	*Es **regnet** und **stürmt** gerade.* Prší a právě bouří.
Vnímání smyslových orgánů	*Opa **sieht** aus dem Fenster, weil er die Vögel **beobachten** will. Man kann sie auch deutlich **hören**.* Dědeček se dívá z okna, protože chce pozorovat ptáky. Jsou také velmi dobře slyšet.
Pocity	*Die Schwester **ärgert sich** über ihren Bruder. Und er **freut sich** noch darüber. Ich **fühle mich** heute krank.* Sestra se zlobí na svého bratra. A on má z toho radost. Já se dnes cítím nemocen.
Procesy odehrávající se v našem vědomí	*Ich **denke**, du **weißt**, was ich **meine**.* Myslím, že víš, co mám na mysli.

Sloveso určuje, jakou obsahovou výpověď má věta.

Časování slovesa

Změna slovesného tvaru se nazývá časování (konjugace).
U slovesa se mění:

1. osoba a číslo — které osoby a kolik
   ich spiele, er spielt, wir spielen
2. čas — gramatické časy
   er spielt, er spielte, er hat gespielt
3. způsob — postoj mluvčího k výpovědi
   er spielt, er spiele, er würde spielen
4. rod činný/ trpný — způsob pohledu na slovesný děj
   Er spielt Schach. Dort drüben am Tisch wird Schach gespielt.

Na základě funkce ve větě můžeme slovesa rozdělit do následujících skupin:

- Plnovýznamová slovesa 6.1
  Pomocná slovesa 6.2
  Způsobová slovesa 6.3

6.1 Plnovýznamové sloveso – *ich bade*

Většina sloves patří mezi plnovýznamová slovesa. To znamená, že mohou ve větě stát samostatně jako přísudek. 9.1.2

Ich bade in der Badewanne. Koupu se ve vaně.

Do této skupiny patří:

- slovesa s předmětem
  přechodná: *Ich koste den Wein.* Ochutnávám víno.
  nepřechodná: *Er hilft der Frau.* Pomůže té ženě.
  zvratná slovesa: *Ich grüße dich.* Zdravím tě.
- osobní a neosobní slovesa
  du kochst, die Rose verwelkt ty vaříš, růže vadne
- funkční slovesa
  eine Pause machen udělat si přestávku
- slovesa s odlučitelnou předponou
  abschneiden – sie schneidet ab ona stříhá

6.1.1 Slovesa s předmětem – *er trifft sie*

Existují slovesa, která vyžadují nějaký doplněk. Přitom rozlišujeme dvě skupiny sloves:

přechodná slovesa (tranzitivní)	**nepřechodná slovesa** (intranzitivní)
Předmět stojí ve **4. pádu.** 9.1.3	Předmět stojí ve **3.** nebo **2. pádu.**
Ich mag ***ihn.*** (4. pád) Mám ho ráda.	*Er hilft* ***ihm.*** (3. pád) Pomáhá mu.
Er liest ***ein Buch.*** (4. pád) Čte knihu.	*Wir gedenken* ***des Toten.*** (2. pád) Vzpomínáme na mrtvého.
	Předměty se mohou pojit s **předložkou.**
	Sie spricht ***mit*** *ihm.* Mluví s ním.
	Ve větě se **žádný objekt** nevyskytuje.
	Die Medizin hilft schnell. Medicína pomáhá rychle.

Mnohá slovesa můžeme používat jako **přechodná** i jako **nepřechodná**.

přechodně: *Sie spricht die deutsche Sprache.* (4. pád)
Mluví německy (německým jazykem).

nepřechodně: *Sie spricht mit dem Arzt.* (předmět s předložkou)
Mluví s lékařem.

Přechodná slovesa mohou tvořit **trpný rod.** 6.12
Nepřechodné sloveso, které u sebe nemá **žádný předmět, nemůže tvořit trpný rod.**

6.1.2 Zvratná slovesa – *ich erinnere mich*

Mnoho sloves se používá ve spojení se zvratným zájmenem. Zvratné zájmeno se vztahuje opět k podmětu věty. Může stát ve 3. nebo 4. pádu.
3.4 Zvratné zájmeno

3. pád: *Ich kämme mir das Haar.*	Češu si vlasy.
4. pád: *Ich freue mich auf das Abendbrot.*	Těším se na večeři.

U pravého zvratného slovesa nemůže stát žádné podstatné jméno jako náhrada (za zvratné zájmeno).

Ich erinnere ***mich.***	Vzpomínám si.

(Neexistuje žádné podstatné jméno, které by se mohlo objevit na tomto místě.)
U nepravého zvratného slovesa se může vyskytnout podstatné jméno jako náhrada (za zvratné zájmeno).

Ich kämme mich.	–	*Ich kämme meine Schwester.*
Češu se.	–	Češu svoji sestru.

Zvratná slovesa jsou ve slovníku zaznamenána takto:
• **er·in·nern** [ɛɐ'ʔɪnɐn] <erinnert, erinnerte, erinnert> **I.** *tr* [K] *jd erinnert jd an etw akk/jdn* jdm eine Sache/Person wieder bewusst machen *der Mann erinnerte sie an ihren alten Vater;* **II.** *refl* [K] *jd erinnert sich akk an etw akk* sich einer Sache/Person wieder bewusst werden *Sie erinnerte sich an ihr Versprechen*

6.1.3 Osobní a neosobní slovesa

Osobní slovesa se mohou vyskytovat ve všech třech osobách jednotného i množného čísla.
ich esse, du isst, er isst, sie essen, ihr esst, sie essen
Patří sem také slovesa, která se používají pouze ve třetí osobě.
Die Blume blüht. Der Zweig blüht. Die Rosen blühen.
Květina kvete. Větev kvete. Kvetou růže.

Neosobní slovesa se pojí se zájmenem es. 3
Es regnet. Es schneit. Es riecht nach Bratäpfeln. Es schmeckt gut.
Prší. Sněží. Voní to po pečených jablkách. Chutná to dobře.

6.1.4 Funkční slovesa

Jestliže slovesa vystupují ve spojení s podstatnými jmény, označujeme je jako funkční slovesa. Bez doplňku (předmět ve 4. pádu nebo předmět s předložkou) nemohou plnit funkci přísudku.

Ich gebe dir mein Versprechen. Slibuji ti to.

K nejdůležitějším funkčním slovesům patří:
bringen, kommen, geben, machen

bringen/kommen	**geben**	**machen**
in Ordnung bringen uklidit	*ein Versprechen geben* slíbit	*einen Vertrag machen* uzavřít smlouvu
zur Ruhe bringen uklidnit	*einen Rat geben* poradit	*eine Pause machen* udělat (si) přestávku
zur Sprache bringen začít hovořit (o něčem)	*eine Erlaubnis geben* povolit	*eine Andeutung machen* naznačit
ans Licht kommen vyjít najevo	*eine Einschätzung geben* ohodnotit	*einen Versuch machen* pokusit se

další funkční slovesa:

bekommen, besitzen, erfahren, erhalten, finden, nehmen, ziehen

6.1.5 Slovesa s odlučitelnými předponami – *ich fahre ab*

Slovesa se mohou kombinovat s předponami a tím získávají nový význam, např. laufen: ablaufen, hinlaufen, weglaufen Význam předpon 7.1.1
Většina slovesných předpon je přízvučná. V časovaných tvarech se od slovesa oddělují.

Nejdůležitější odlučitelné předpony sloves:

ab- *abfahren*	*Der Zug* ***fährt*** *pünktlich* ***ab.*** Vlak odjíždí přesně.
an- *anfassen*	*Er* ***fasst*** *den Stoff* ***an.*** Dotýká se látky.
auf- *aufpassen*	***Pass*** *doch* ***auf!*** Dávej přece pozor!
aus- *ausrutschen*	*Er* ***rutscht*** *auf einer Bananenschale* ***aus.*** Uklouzne na šlupce od banánu.
ein- *einkaufen*	*Wir* ***kaufen*** *immer am Donnerstag* ***ein.*** Nakupujeme vždy ve čtvrtek.

her- *herkommen*	***Komm*** *doch mal* ***her!*** Pojď sem přece!
hin- *hingehen*	*Wo* ***gehst*** *du* ***hin?*** Kam jdeš?
los- *loslassen*	***Lass*** *mich endlich* ***los!*** Nech mě konečně být!
mit- *mitkommen*	*Er* ***kommt mit.*** Půjde s námi.
raus-/rein- *rausgehen*	*Das Kind* ***geht raus*** *in den Garten.* Dítě jde ven na zahradu.
vor- *vorschlagen*	*Ich* ***schlage vor****, wir machen jetzt Schluss.* Navrhuji, abychom nyní skončili.
weg- *wegbringen*	*Du* ***bringst*** *die Post* ***weg.*** Odneseš poštu.
weiter- *weiterlesen*	***Lesen*** *Sie bitte* ***weiter!*** Čtěte prosím dál!
zu- *zuhören*	***Hörst*** *du mir bitte mal* ***zu!*** Poslouchej mě prosím!
zurück- *zurückkommen*	*Er* ***kam*** *gestern aus dem Urlaub* ***zurück.*** Včera se vrátil z dovolené.

Slovesa s odlučitelnou předponou jsou ve slovníku zapsána takto:
aus·rei·sen <reist aus, reiste aus, ausgereist> *itr* <sein> einen Staat verlassen, über die Grenze gehen *aus Deutschland ~*

Postavení sloves s odlučitelnou předponou ve větě

Věta oznamovací a otázka doplňovací (s tázacím zájmenem)

časované sloveso		předpona (konec věty)
Wir ***fahren*** Zítra odjíždíme.	*morgen*	***weg.***
Wann ***fährst*** Kdy odjedeš ty?	*du*	***weg?***

Otázka zjišťovací (odpověď ano/ne) a rozkaz

časované sloveso		předpona (konec věty)
Gehen Odcházíme?	*wir*	***weg?***
Geht Běžte konečně pryč!	*endlich*	***weg!***

Časované sloveso stojí na konci vedlejší věty

hlavní věta	vedlejší věta	sloveso s odlučitelnou předponou
Ich hoffe,	*dass sie gut*	***ankommt.***
Doufám, že dojede v pořádku.		

Neodlučitelné předpony sloves

Jsou to předpony, které nemohou stát samostatně. Až na předponu *miss-* jsou všechny slovesné předpony v této tabulce nepřízvučné. Význam slovesných předpon 7.1.2

předpona	příklad infinitvu	vzorová věta
be-	*besuchen*	*Ich* ***besuche*** *dich bald.* Navštívím tě brzy.
ent-	*entwerfen*	*Er* ***entwirft*** *das Gebäude.* Navrhne tu budovu.
emp-	*empfehlen*	*Ich kann ihn dir* ***empfehlen.*** Mohu ti ho doporučit.
er-	*erscheinen*	***Erscheinen*** *Sie bitte pünktlich!* Přijďte prosím přesně!
ge-	*gefallen*	*Du* ***gefällst*** *mir sehr.* Moc se mi líbíš.
miss-	*missverstehen*	*Sie* ***missversteht*** *ihn mit Absicht.* Ona mu schválně nerozumí.
wider-	*widersprechen*	*Das* ***widerspricht*** *der Regel.* To odporuje pravidlu.
ver-	*verlieren*	*Beim Spiel* ***verliere*** *ich immer.* Ve hře vždy prohrávám.
zer-	*zerschneiden*	***Zerschneidet*** *das Papier nicht!* Nestříhejte ten papír!

Kromě uvedených existují ještě následující předpony sloves:

infnitiv	časovaný tvar	druh slovesného dodatku
fernsehen	*Ich* ***sehe fern.*** Dívám se na televizi.	přídavné jméno + sloveso
heimbringen	*Ich* ***bringe*** *dich* ***heim.*** Odvezu tě domů.	podstatné jméno + sloveso
hinfahren	*Ich* ***fahre hin.*** Pojedu tam.	příslovce + sloveso

Slovesa skládající se z více částí:

Jsou to slovesa, která tvoří přísudek pomocí dvou částí. První část infinitivu se při časování nemění a stojí na konci věty.

infinitiv	časovaný tvar	slovní druhy
spazieren gehen	*Ich **gehe spazieren**.* Jdu na procházku.	infinitiv + sloveso
kennen lernen	*Er **lernt sie kennen**.* Seznamuje se s ní.	
baden gehen	*Du **gehst baden**.* Jdeš se koupat.	
geschenkt bekommen	*Du **bekommst** Blumen **geschenkt**.* Dostáváš darem květiny.	příčestí minulé + sloveso
verloren gehen	*Der Ring **ging verloren**.* Prsten se ztratil.	
Rad fahren *Auto fahren*	*Wir **fahren Rad**, ihr **fahrt Auto**.* My jedeme na kole, vy autem.	podstatné jméno + sloveso
Klavier spielen	*Sie **spielen Klavier**.* Hrají na klavír.	
übereinander legen	*Ich **lege** die Hemden **übereinander**.* Naskládám košile na sebe.	příslovce + sloveso
rückwärts fahren	*Das Auto **fährt rückwärts**.* Auto couvá.	

6.2 Pomocná slovesa – *ich bin hungrig*

K pomocným slovesům patří slovesa *sein, haben* a *werden.*

- Potřebujeme je, abychom mohli tvořit tvary složených časů.
  6.10
  *Sie **ist** in die Badewanne gegangen und hat sich gewaschen.* (perfektum)
  Vstoupila do vany a umyla se.
  *Er **hatte** schlecht geschlafen.* (plusquamperfektum)
  Spal špatně.
  *Wann **wird** sie wiederkommen?* (budoucí čas)
  Kdy se vrátí?
- ... nebo pro tvoření trpného rodu: 6.12
  *Das Baby **wurde** geboren.*
  Dítě se narodilo.

Sein, haben a *werden* mohou ve větě vystupovat i jako „normální" slovesa (plnovýznamová):

- **sein** – může se pojit
  s přídavným jménem: *Der Großvater ist alt.*
  Dědeček je starý.
  s podstatným jménem: *Die Großmutter ist eine alte Frau.*
  Babička je stará paní.
- **haben** – může se pojit
  s podstatným jménem: *Sie hat heute Geburtstag.*
  Má dnes narozeniny.
- **werden** – může se pojit:
  s podstatným jménem: *Sie möchte unbedingt Lehrerin werden.*
  Za všech okolností by se chtěla stát učitelkou.
  s přídavným jménem: *Es wird jetzt langsam wärmer.*
  Pomalu se teď otepluje.

Význam slovesa werden srov. 6.4, časování sloves *sein, haben, werden* srov. 6.7 a 6.8

6.3 Způsobová slovesa – *ich will lernen*

Způsobová slovesa určují způsob, jakým něco děláme: rádi nebo neradi, dobrovolně nebo nedobrovolně, atd. Existuje šest způsobových sloves: *dürfen, können, müssen, sollen, wollen, mögen.*
Způsobová slovesa se většinou vyskytují společně s jiným slovesem, které stojí v infinitivu na konci věty. *Sie **soll** morgen nicht **kommen**.*

Časování 6.7

Různé významy způsobových sloves na příkladu slovesa *arbeiten*

Er darf nicht arbeiten.
Nesmí pracovat.

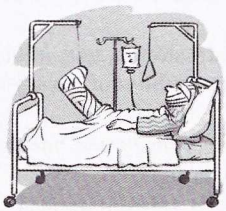

Er kann nicht arbeiten.
Nemůže pracovat.

Er mag nicht arbeiten.
Pracuje nerad.

Er muss nicht arbeiten.
Nemusí pracovat.

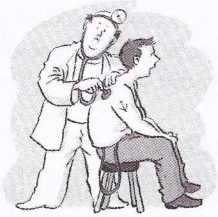

Er soll nicht arbeiten.
Nemá pracovat.

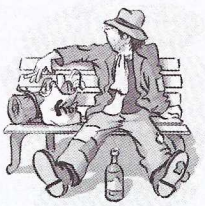

Er will nicht arbeiten.
Nechce pracovat.

Význam způsobových sloves

způsobové sloveso	význam	příklad
dürfen	svolení	*Ich darf Eis essen.* Smím jíst zmrzlinu.
können	možnost	*Sie können das Auto abholen.* Můžete si vyzvednout auto.
	schopnost	*Sie kann das Rätsel lösen.* Umí vyřešit hádanku.
	zdvořilá žádost	*Können Sie mir ein Bier bringen?* Můžete mi přinést pivo?
	svolení	*Sie können mein Auto nehmen.* Můžete si vzít mé auto.
mögen	mít něco rád	*Ich mag Himbeereis.* Mám rád malinovou zmrzlinu.
	možnost	*Du magst Recht haben.* Možná máš pravdu.
müssen	nutnost, rozkaz nebo výzva	*Ich muss morgen wegfahren.* Musím zítra odjet. *Du musst besser aufpassen!* Musíš dávat víc pozor!
sollen	výzva rozkaz/účel/pověst (fáma)	*Ich soll die Schuhe putzen.* Mám si vyčistit boty. *Sie soll gestohlen haben.* Říká se, že kradla.
wollen	vůle nebo záměr	*Sie will nie wieder lügen.* Už nikdy nebude lhát. *Sie will das Abitur machen.* Chce složit maturitní zkoušku.

Möchte~ není ve vlastním významu slova způsobovým slovesem, ale jako způsobové sloveso se používá. (Nemá žádný vlastní infinitiv a je příbuzné se slovesem ***mögen***, neboť tvar möchten je původně konjunktiv II od slovesa mögen.)

Význam slovesa *möchte ~*

*Ich **möchte** einmal nach Paris (fahren).* Chtěl bych jednou (jet) do Paříže.	někdo má nějaké přání
*Ich **möchte** einen Tee (trinken).* Dala bych si čaj. *Ich **möchte** 150 Gramm Käse (kaufen).* Chtěla bych 150 gramů sýra.	při objednávání nebo nakupování (zdvořilé)

Porovnání s významem způsobového slovesa *mögen*

Ich mag Konfekt. Mám ráda sladkosti.	Es schmeckt mir. / Chutná mi to.
Ich mag die Möbel von Ikea. Líbí se mi nábytek z Ikey.	Sie gefallen mir. / Líbí se mi.

Způsobová slovesa se mohou objevovat také bez infinitivu.
Ich möchte einen Tee. – (tedy: trinken/pít)
Dala bych si čaj.
Kommst du mit? Nein, ich kann nicht. – (tedy: mitkommen/jít s někým)
Půjdeš s námi? Ne, nemohu.
Ich muss nach Hause. – (tedy: gehen/jít)
Musím domů.

Použití slovesa wollen může v některých situacích působit nepřívětivým dojmem. Lépe zní, když řekneme:
Ich möchte noch ein Bier.
Dal bych si ještě jedno pivo.

6.3.1 Negace způsobových sloves – *du darfst nicht*

Du darfst nicht! Du sollst nicht! To jsou věty, které asi znají všichni. Vyjadřují nějaký zákaz. Používáme-li způsobová slovesa negativně, mají ještě některé další významy.

Max ***darf/soll*** *am Wochenende* ***nicht*** *Fußball spielen.* Max nesmí/ nemá hrát o víkendu fotbal.	zákaz
Paul ***kann*** *morgen* ***nicht*** *zu dir kommen.* Paul k tobě zítra nemůže přijít.	něco není možné
Lea ***kann*** *noch* ***nicht*** *Auto fahren.* Lea ještě neumí řídit auto.	někdo něco neumí, nedovede
Hazel ***kann*** *die Heizung* ***nicht*** *reparieren.* *(Weil sie kein Werkzeug hat.)* Hazel nemůže opravit topení. (Protože nemá nářadí.)	důsledek, závěr
Vater ***möchte*** *in der Woche* ***nicht*** *helfen.* Tatínek během týdne nechce pomáhat.	někdo nemá chuť
Mutter ***muss*** *dafür am Sonntag* ***nicht*** *kochen.* Maminka za to v neděli nemusí vařit.	něco není nezbytné
Spinat ***musst*** *du* ***nicht*** *essen.* Špenát jíst nemusíš.	není to nutnost
Doris ***soll*** *im Urlaub* ***nicht*** *so viel rauchen.* Doris nemá na dovolené tolik kouřit.	něco není v pořádku

6.4 Slovesa se zvláštním významem – *brauchen, werden, kennen, wissen, lassen*

Význam slovesa *brauchen*

Brauchen lze – ve spojení se slovy *nur* a *nicht* – použít jako způsobové sloveso. Před infinitivem pak stojí spojovací výraz zu. Sloveso pak má význam podobný jako sloveso *müssen*.

Ihr ***braucht nicht zu*** *kommen, der Unterricht fällt aus.* Nemusíte chodit, vyučování odpadne.	něco **není nutné** *(nicht müssen)*
Du ***brauchst nur zu*** *klopfen, dann mache ich dir auf.* Stačí jen zaklepat, já ti pak otevřu.	něco **je nutné** *(müssen)*

Význam sloves *kennen* a *wissen*

*Ich **kenne** den Fahrplan genau.* Jízdní řád znám přesně. *Er **kennt** den Schaffner.* On zná průvodčího.	získané **zkušenosti**
*Ich **weiß** den Preis der Fahrkarte.* Vím, kolik stojí jízdenka. *Er **weiß**, wie teuer sie ist.* On ví, jak je (jízdenka) drahá.	**znalost** určité skutečnosti

Význam slovesa *lassen*

***Lassen** Sie bitte den Koffer stehen.* Nechte ten kufr prosím stát.	vyslovení výzvy
*Die Mutter **lässt** das Haus streichen.* Maminka dá natřít dům.	zadání úkolu
*Er **lässt** sie zur Disko gehen.* Nechá ji (dovolí jí) jít na diskotéku.	svolení k něčemu
***Lassen** Sie das!* Nechte to být!	vyslovení zákazu
*Ich **lasse** das lieber.* Raději toho nechám.	nevykonání činnosti
*Sie **lässt** ihn nicht gehen.* Nenechá ho odejít.	zabránění něčemu

Význam slovesa *werden*

Wir	***werden***	*morgen bestimmt*	*aufräumen.*	slib
Zítra budeme určitě uklízet.				
Ich	***werde***	*am besten gleich*	*anfangen.*	plán
Nejlépe bude, když hned začnu.				
Heute	***wird***	*das Wetter noch schön*	*werden.*	prognóza
Dnes bude ještě hezky.				
Das Taxi	***wird***	*noch pünktlich*	*kommen.*	domněnka, uklidnění
Taxi přijede určitě ještě včas.				

werden jako pomocné sloveso srov. 6.2

6.5 Infinitiv – *hören und verstehen*

Infinitiv je základní tvar slovesa. Téměř všechna slovesa se skládají z kmenu slova a koncovky **-en**.

*lauf**en**, spring**en**, renn**en***

Výjimku tvoří slovesa zakončená na: **-ern, -eln, -n**

*wand**ern**, büg**eln**, tu**n**, sei**n***

Ve slovníku se sloveso nachází vždy v infinitivu.

• **klẹt·tern** ['klɛtɐn] <klettert, kletterte, geklettert> itr <sein> hinauf- und hinabsteigen und dabei die Hände benutzen *in den Bergen ~, auf den Baum ~*

• **kli·cken** ['klɪkn̩] <klickt, klickte, geklickt> *itr* 1. ein kurzes Geräusch machen *Die Kamera klickte.* 2. DV die Computermaus drücken *K~ Sie mit der Maus auf das Symbol!*

6.5.1 Infinitiv bez „*zu*“

Infinitivy se používají

– při tvoření složených časů: 6.8

– čas budoucí:

Sie wird morgen fahren. — Pojede zítra.

– konjunktiv II 6.11

Ich würde gerne Schnitzel mit Mischgemüse essen. — Ráda bych si dala řízek se zeleninovou oblohou.

– se způsobovými slovesy:

Sie soll doch mal vorbeikommen. — Má se přece někdy zastavit.

– u pasiva:

Das Hemd sollte nicht so heiß gewaschen werden. — Košile by se neměla prát v horké vodě.

– u pasiva perfekta:

Das Hemd scheint zu heiß gewaschen worden zu sein. — Zdá se, že košile byla vypraná v příliš horké vodě.

– ve výzvách:

Bitte die Türen schließen. — Zavírejte prosím dveře.

– v pokynech:

Rauchen verboten! — Zákaz kouření!

Zwiebelnschälen und in Stücke schneiden. — Cibuli oloupeme a nakrájíme na kousky.

Následující slovesa se mohou objevit ve spojení s infinitivem

bleiben	*Er* ***bleibt*** *nicht auf der Straße* ***stehen.*** Nezůstane stát na ulici.
gehen	*Ich* ***gehe*** *jetzt in die Bar* ***tanzen.*** Jdu teď tančit do baru.
fahren	*Sie* ***fährt*** *in die Stadt* ***einkaufen.*** Jede nakupovat do města.
lernen	*Er* ***lernt*** *gerade Flöte* ***spielen.*** Právě se učí hrát na flétnu.
hören	*Ich* ***höre*** *die Vögel* ***singen.*** Slyším zpívat ptáky.
sehen	*Ihr* ***seht*** *die Blumen* ***wachsen.*** Vidíte, jak rostou květiny.
lassen	*Sie* ***lassen*** *ihn noch* ***schlafen.*** Nechají ho ještě spát.

Infinitivy jako podstatná jména

Infinitivy se mohou používat také jako podstatná jména.
Das Lesen *ist sehr entspannend.*
Čtení je velmi oddechové.
Das Arbeiten *am Fließband ist sehr monoton.*
Pracovat u běžícího pásu je velmi monotónní.

Stojí-li před infinitivem člen, jedná se o podstatné jméno a proto se musí psát s velkým počátečním písmenem.

6.5.2 Infinitiv s „*zu*“ – *Da gibt es nichts zu lachen.*

Existují slovesa, přídavná jména a příčestí, po nichž může následovat zu + infinitiv.

Das Kind scheint noch zu schlafen.	Zdá se, že dítě ještě spí.
Er hat Mühe, alles zu verstehen.	Snaží se, aby všechno pochopil.
Es ist nett, alten Leuten zu helfen.	Je hezké pomáhat starým lidem.

Pro lepší srozumitelnost se před zu + infinitiv může psát čárka.

Slovesa s *zu* + infinitiv

1. U některých sloves stojí zu + infinitiv místo podmětu. Proto také nedochází k opakování slov.

- ***meinen:***
  Er meint, er hat immer Recht. — *Er meint, immer Recht zu haben.*
  Myslí, že má vždy pravdu.
- ***sich freuen:***
  Wir freuen uns, dass wir ihn bald wiedersehen. — *Wir freuen uns, ihn bald wiederzusehen.*
  Těšíme se, že ho zase brzy uvidíme.
- ***hoffen:***
  Er hofft, dass er bald wieder gesund ist. — *Er hofft, bald wieder gesund zu sein.*
  Doufá, že se zase brzy uzdraví.

K těmto slovesům patří také:

anbieten, anfangen, aufhören, beabsichtigen, beginnen, sich bemühen, beschließen, denken an, sich entschließen, fürchten, sich gewöhnen an, glauben, planen, scheinen, vergessen, sich verlassen auf, versprechen, versuchen, vorhaben, sich weigern

2. Je-li předmět věty hlavní shodný s podmětem věty vedlejší, můžeme větu vedlejší nahradit infinitivní konstrukcí s „*zu*".

auffordern	jednání	předmět	jednání
Ich fordere dich auf,	*bringe*	*den Müll* (4. pád)	*weg.*
Žádám tě, abys vynesl odpad.			

auffordern	předmět	*zu* + infinitiv
Ich fordere dich auf,	*den Müll*	*wegzubringen.*
Žádám tě, abys vynesl odpad.		

K těmto slovesům patří také:

anbieten, befehlen, bitten, bringen zu, einladen, empfehlen, erinnern (an), erlauben, ermöglichen, gelingen, helfen, leicht fallen, raten, schwer fallen, überreden (zu), verbieten, warnen vor

zu + infinitiv u sloves s předponou

Zu stojí mezi předponou slovesa a infinitivem.

aus zu arbeiten: Ich habe keine Lust, das Referat auszuarbeiten.
Nemám chuť vypracovat ten referát.

ein zu schlafen: Er hat Schwierigkeiten einzuschlafen.
Má potíže s usínáním.

Přídavná jména a příčestí ve spojení s *zu* + infinitiv

V jedné části věty stojí sloveso sein (časované) + přídavné jméno nebo příčestí. Ve druhé části věty stojí infinitiv.

– **interessant:**
Sie finden es interessant, sich über ihre Handys zu unterhalten.
Považují za zajímavé povídat si o svých mobilních telefonech.

– **verboten:**
Es ist verboten, den Rasen zu betreten.
Je zakázáno vstupovat na trávník.

K těmto přídavným jménům a příčestím patří také:

bereit (zu), entschlossen (zu), erlaubt, erfreut (über), erstaunt, gesund/ungesund, gewohnt/ungewohnt, gut/schlecht, höflich/unhöflich, interessant/uninteressant, leicht/schwer, nötig/unnötig, praktisch/unpraktisch, stolz (auf), richtig/falsch, überzeugt (von), wichtig/unwichtig

Podstatná jména ve spojení s *zu* + infinitiv

– ***die Lust:***
Ich habe Lust, heute baden zu gehen.
Mám chuť se dnes jít koupat.

– ***der Spaß:***
Es macht mir keinen Spaß, immer zu verlieren.
Nebaví mě stále prohrávat.

K těmto podstatným jménům patří také:

die Absicht, die Angst (vor), die Freude, die Gelegenheit, der Grund (für), die Möglichkeit, die Mühe, das Problem, die Schwierigkeiten, die Zeit

Spojky ve spojení s *zu* + infinitiv

anstatt – *Er isst jeden Tag Schokolade, anstatt auf seine Diät zu achten.*
Každý den jí čokoládu, místo aby dbal na svou dietu.
ohne – *Er sitzt den ganzen Tag vor dem Computer, ohne sich zu bewegen.*
Celý den prosedí u počítače, aniž by se hýbal.
um – *Ich gehe in die Schule, um zu lernen.*
Chodím do školy, abych se učil.

8.1

6.6 Příčestí

Příčestí se také nazývají participia (něm. Mittelwort), odvozují se od infinitivu slovesa ...

infinitiv	*schlafen, schnarchen, aufstehen*
– příčestí přítomné	*schlafend, schnarchend, aufstehend*
– příčestí minulé	*geschlafen, geschnarcht, aufgestanden*

... a skloňují se jako přídavná jména.
Der lesende Mann will nicht gestört werden. (1. pád)
Muž, který si čte, nechce být vyrušován.
Dem lesenden Mann gehört die Brille. (3. pád)
Muži, který si čte, patří ty brýle.

6.6.1 Příčestí přítomné – *der lesende Vater*

Příčestí přítomné se také nazývá participium I. Označuje průběh děje v přítomnosti, který stále ještě trvá.
der schlafende Vater – Otec právě spí (spící otec).
das weinende Kind – Dítě právě pláče (plačící dítě).

Tvoření příčestí přítomného:

Příčestí přítomné se tvoří pomocí kmenu slovesa + koncovka ***-end***.
schlafend, spielend, singend

Použití příčestí přítomného

Příčestí přítomné lze použít jako přídavné a podstatné jméno.
– **Příčestí ve funkci přídavného jména** může stát před nebo za podstatným jménem.
před podstatným jménem: *Ich sehe den spielenden Kindern zu.*
Dívám se, jak si děti hrají.
Skloňuje se jako přídavné jméno. 4
za podstatným jménem: *Die Kinder saßen spielend im Sandkasten.*
Děti seděly na pískovišti a hrály si.
Neskloňuje se.
– **Příčestí ve funkci podstatného jména:**
der Weinende
někdo, kdo pláče (např. plačící muž)
Skloňuje se jako podstatné jméno. 2

6.6.2 Příčestí minulé – *der gebackene Kuchen*

Příčestí minulé se také označuje jako participium II a vyjadřuje děj, který je v přítomnosti již ukončen.

	Význam:
der gebackene Kuchen	koláč je již upečený
die geschälten Kartoffeln	brambory jsou již oloupané

Tvoření příčestí minulého:

Při vytváření příčestí minulého musíme rozlišovat pravidelná a nepravidelná slovesa.

Příčestí minulé **pravidelných sloves** se tvoří následovně:

ge- + kmen slovesa + ***-t***	***ge-*** + kmen slovesa + ***-et***	kmen slovesa + ***-t***
gekocht, geschmeckt	***geredet, gearbeitet***	***registriert, repariert***
	kmen slovesa končí na	slovesa s koncovkou
	-d nebo -t	***-ieren***

U sloves s **odlučitelnou předponou** stojí ge- mezi předponou a slovesem: *Er hat an**ge**halten.* Zastavil. 6.1.5

Příčestí minulé **nepravidelných sloves** se tvoří takto:

ge- + příčestí minulé + ***-en***
kmen

springen:	***ge-***	***sprung***	***-en***	*Er ist ins Wasser **gesprungen**.* Skočil do vody.
fahren:	***ge-***	***fahr***	***-en***	*Sie ist nach Rügen **gefahren**.* Jela na Rujanu.

Tvoření u sloves **s odlučitelnou předponou**:
hinfahren: ***hin-ge-fahr-en*** *Bist du schon hingefahren?* Už jsi odjel?

Tvoření u sloves **bez odlučitelné předpony**:
verstehen: ***verstand-en.*** *Er hat den Film verstanden.* Porozuměl tomu filmu.
Předpona ***ge-*** se vynechává.

Příčestí minulá nepravidelných sloves se musíme naučit zpaměti. Ta nejdůležitější najdete v dodatku.

Použití příčestí minulého

- příčestí minulé jako **přídavné jméno**
- **před** podstatným jménem
  *Die **gewaschene** Wäsche hängt im Garten.*
  Vyprané prádlo visí na zahradě.
  Skloňuje se jako přídavné jméno.
- **za** podstatným jménem
  *Die Wäsche hängt **gewaschen** im Garten.*
  Prádlo visí vyprané na zahradě.
  Neskloňuje se.
- příčestí minulé jako **podstatné jméno**
  *gewesen – Das **Gewesene** sollte man vergessen.*
  Na to, co bylo, bychom měli zapomenout.
  Skloňuje se jako podstatné jméno.

6.7 Určitý slovesný tvar – *ich schlafe*

Slovesa, která se mění podle osoby a čísla, se označují jako určité slovesné tvary. Pro každou osobu jednotného i množného čísla mají typické koncovky.

	jednotné číslo	typická koncovka	množné číslo	typická koncovka
1. osoba	*ich wohne*	**-e**	*wir wohnen*	**-en**
2. osoba	*du wohnst*	**-st**	*ihr wohnt*	**-t**
3. osoba	*er/sie/es wohnt*	**-t**	*sie wohnen*	**-en**

Osobní tvary sloves 6.9

Podle kmenu slovesa poznáme, **co** sloveso znamená. Koncovka nás informuje o tom, **kdo** něco dělá. Protože však pro různé osoby existují stejné koncovky, potřebujeme další slova jako jsou zájmena nebo podstatná jména, abychom danou osobu mohli přesně identifikovat.
(wir) wohnen, (sie) wohnen

6.8 Tvoření slovesných tvarů

Existují různé způsoby, jak můžeme tvořit slovesné tvary.
Rozlišujeme přitom tvoření u **pravidelných sloves** a **nepravidelných sloves.**

Ke které skupině sloveso přiřadíme, poznáme podle tří slovesných tvarů:
1. infinitiv – *helfen*
2. préteritum (minulost) – *er half*
3. příčestí minulé – *geholfen*
Tyto formy jsou tři základní tvary slovesa.

Kmen slovesa je infinitiv bez koncovky *-en*

6.8.1 Pravidelná slovesa – *er redet Unsinn*

U pravidelných sloves se kmen slovesa nemění. V préteritu má kmen slovesa koncovku **-te** a příčestí koncovku **-t**. Nazývají se také slabá slovesa.

Základní tvary pravidelných sloves:

infinitiv	préteritum koncovka *-te* (3. osoba jednotného čísla)	příčestí minulé koncovka *-t*
reden	*er rede**te***	*er hat gerede**t***
tanzen	*er tanz**te***	*er hat getanz**t***
lachen	*er lach**te***	*er hat gelach**t***

6.8.2 Nepravidelná slovesa – *sie rief laut*

U nepravidelných sloves se mění kmenová samohláska v préteritu a někdy také v příčestí minulém. V préteritu jsou slovesa většinou bez koncovky. Příčestí minulé má koncovku **-en**. Nazývají se také silná slovesa.

Kmenová samohláska se může měnit třemi způsoby:

ABC – v infinitivu, préteritu a příčestí minulém jsou tři různé samohlásky
ABB – samohlásky v préteritu a příčestí minulém jsou stejné
ABA – samohlásky v infinitivu a příčestí minulém jsou stejné

infinitiv	préteritum	příčestí minulé
A	B	C
sprechen	*sprach*	*gesprochen*
singen	*sang*	*gesungen*
A	B	B
schneiden	*schnitt*	*geschnitten*
heben	*hob*	*gehoben*
A	B	A
fahren	*fuhr*	*gefahren*
laufen	*lief*	*gelaufen*

U některých sloves kromě toho dochází ke změně souhlásek.
d – tt: *schneiden, schnitt, geschnitten*
ss – ß : *essen, aß, gegessen / messen, maß, gemessen*
ß – ss: *fließen, floss, geflossen / gießen, goss, gegossen*
Toto pravidlo neplatí ve Švýcarsku, neboť tam se nepoužívá **ß**!

Existují také nepravidelná slovesa, která tvoří zcela zvláštní tvary.

gehen	*ging*	*gegangen*	***stehen***	*stand*	*gestanden*
haben	*hatte*	*gehabt*	***treffen***	*traf*	*getroffen*
nehmen	*nahm*	*genommen*	***tun***	*tat*	*getan*
sein	*war*	*gewesen*	***werden***	*wurde*	*geworden*
sitzen	*saß*	*gesessen*	***ziehen***	*zog*	*gezogen*

U některých nepravidelných sloves se mění kmenová samohláska, přesto však mají koncovku jako slovesa pravidelná.

bringen	*brachte*	*gebracht*
kennen	*kannte*	*gekannt*
wissen	*wusste*	*gewusst*

Doporučujeme se učit všechny tři tvary najednou.
V dodatku je připojen seznam nepravidelných sloves.

6.9 Osobní tvary sloves – *ich trinke*

Jestliže se sloveso mění podle osoby a čísla, mluvíme o určitých slovesných tvarech. 6.7. K jednotlivým osobním tvarům existují určité koncovky, které se připojují ke slovesnému kmenu. Mezi pravidelnými a nepravidelnými slovesy jsou však rozdíly. Nejprve si představíme slovesa v přítomném čase.

6.9.1 Osobní tvary pravidelných sloves

Pravidelné sloveso má dané koncovky pro jednotlivé osoby jednotného a množného čísla.

	jednotné číslo		**množné číslo**
1. osoba	*ich spiele*	1. osoba	*wir spiel**en***
2. osoba	*du spiel**st***	2. osoba	*ihr spiel**t***
3. osoba	*er, sie, es spiel**t***	3. osoba	*sie spiel**en***

Je-li slovesný kmen zakončen na **-d**, **-t**, na **-ln** nebo **-s**, **-ß**, existují oproti tabulce malé odchylky, abychom mohli slovesa (resp. slovesné tvary) lépe vyslovovat.

+ **e**: arbeiten: *du arbeit**est**, er arbeit**et**, ihr arbeit**et***
– **e**: sammeln: *ich samml**e***
– **s**: heißen: *du hei**ßt***

6.9.2 Osobní tvary nepravidelných sloves

V přítomném čase se některá nepravidelná slovesa časují stejně jako slovesa pravidelná.

ich stehe, du stehst, er steht, wir stehen, ihr steht, sie stehen
ich spiele, du spielst, er spielt, wir spielen, ihr spielt, sie spielen

U ostatních sloves se mění druhá a třetí osoba jednotného čísla.

fallen	*laufen*	*helfen*	*lesen*	*stoßen*	*nehmen*
a – ä	*au – äu*	*e – i*	*e – ie*	*o – ö*	pozor!!!
ich falle	*ich laufe*	*ich helfe*	*ich lese*	*ich stoße*	*ich nehme*
du fällst	*du läufst*	*du hilfst*	*du liest*	*du stößt*	*du nimmst*
er fällt	*er läuft*	*er hilft*	*er liest*	*er stößt*	*er nimmt*
wir fallen	*wir laufen*	*wir helfen*	*wir lesen*	*wir stoßen*	*wir nehmen*
ihr fallt	*ihr lauft*	*ihr helft*	*ihr lest*	*ihr stoßt*	*ihr nehmt*
sie fallen	*sie laufen*	*sie helfen*	*sie lesen*	*sie stoßen*	*sie nehmen*

6.10 Slovesné časy – *ich liege, ich lag, ich habe gelegen*

Jednání a děje se mohou odehrávat v různých časech:
v přítomnosti – něco se odehrává právě nyní
v minulosti – děj se již odehrál
v budoucnosti – děj teprve nastane

V němčině se děje odehrávající se v nestejných časech vyjadřují šesti různými slovesnými časy.

minulost ←			**přítomnost**	→ **budoucnost**	
plusquam-perfektum	préteritum	perfektum	přítomný čas	futurum I	futurum II
ich hatte gelesen	*ich las*	*ich habe gelesen*	*ich lese*	*ich werde lesen*	*ich werde gelesen haben*

Přítomný čas, préteritum a futurum I se označují jako tři jednoduché slovesné časy.
Perfektum, plusquamperfektum a futurum II jsou časy složené, protože je tvoříme pomocí sloves *haben, sein, werden* a příčestí minulého.

jednoduché časy		**složené časy**	
přítomný čas	*ich male*	perfektum	*ich habe gemalt*
préteritum	*ich malte*	plusquamperfektum	*ich hatte gemalt*
futurum I	*ich werde malen*	futurum II	*ich werde gemalt haben*

Slovesné časy mají při určování časového průběhu jednání a dějů různé funkce.

6.10.1 Přítomný čas – *ich esse*

Přítomný čas označuje v první řadě nějaký děj v přítomnosti. Existuje však několik možností, jak lze přítomnost modifikovat.

Něco se děje právě nyní.	*Er wäscht das Auto.* Myje auto.
Něco se odehrává vždy stejně.	*Ich stehe jeden Morgen um 6 Uhr auf.* Vstávám každé ráno v 6 hodin.
Něco má trvalou platnost.	*Die Woche hat sieben Tage.* Týden má sedm dní.
Něco minulého opět ožívá v našich myšlenkách.	*Wir waren 1980 in Paris. Ich sehe uns noch auf dem Eiffelturm stehen.* V roce 1980 jsme byli v Paříži. Ještě teď nás vidím na Eiffelově věži.
Něco, co začalo dříve, trvá až do současnosti.	*Ich lebe seit drei Monaten in Deutschland.* Už tři měsíce žiju v Německu.
Něco se stane v budoucnosti.	*Morgen ziehe ich in die neue Wohnung.* Zítra se stěhuji do nového bytu.

Tvoření přítomného času

Tvary pravidelných a nepravidelných sloves, které jsme již popsali, odpovídají přítomnému času. 6.8.1 a 6.8.2

Osobní tvary přítomného času sloves *haben* a *sein*

	haben
jednotné číslo	
1. osoba	*ich habe*
2. osoba	*du hast*
3. osoba	*er hat*
množné číslo	
1. osoba	*wir haben*
2. osoba	*ihr habt*
3. osoba	*sie haben*

	sein
jednotné číslo	
1. osoba	*ich bin*
2. osoba	*du bist*
3. osoba	*er ist*
množné číslo	
1. osoba	*wir sind*
2. osoba	*ihr seid*
3. osoba	*sie sind*

Způsobová slovesa v přítomném čase

können	wollen	dürfen	sollen	mögen	müssen
ich kann	*ich will*	*ich darf*	*ich soll*	*ich mag*	*ich muss*
du kannst	*du willst*	*du darfst*	*du sollst*	*du magst*	*du musst*
er kann	*er will*	*er darf*	*er soll*	*er mag*	*er muss*
wir können	*wir wollen*	*wir dürfen*	*wir sollen*	*wir mögen*	*wir müssen*
ihr könnt	*ihr wollt*	*ihr dürft*	*ihr sollt*	*ihr mögt*	*ihr müsst*
sie können	*sie wollen*	*sie dürfen*	*sie sollen*	*sie mögen*	*sie müssen*

6.10.2 Perfektum – *ich habe gegessen*

Perfektum označuje minulý děj, který má nějaký přesah až do současnosti. Používá se především v mluveném jazyce, ale také v dopisech nebo v článcích.

Wir haben um 12 Uhr angefangen Mittag zu essen.
Ve 12 hodin jsme začali obědvat.

Perfektum naznačuje, že děj stále ještě trvá.
(Wir essen immer noch. Stále ještě jíme.)

Perfektum může ale také vyjadřovat děj, který se odehrál před přítomností.

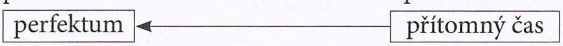

Er ist zur Schwimmhalle gefahren, wo er jetzt trainiert.
Jel na plovárnu, kde nyní trénuje.

Perfektum se většinou používá v hovorovém jazyce i tam, kde máme na mysli préteritum.
Ihr habt abgewaschen, zní zkrátka mnohem lépe než
Ihr wuscht ab.
Umyli jste nádobí.

Tvoření perfekta

Perfektum se tvoří pomocí osobních tvarů přítomného času sloves haben nebo sein a příčestí minulého daného slovesa.

Rozlišujeme:

pravidelná slovesa *ge-* + kmen slovesa + *-t* (**-et** u sloves, jejichž kmen je zakončen na **-d, -t**)	**nepravidelná slovesa** *ge-* + kmen slovesa + *-en* může docházet ke změně samohlásky nebo souhlásky	**smíšené tvary** *ge-* + kmen slovesa + *-t* a změna kmenové samohlásky
*reisen – **gereist*** *leisten – **geleistet*** *schmecken – **geschmeckt***	*sehen – **gesehen*** *helfen – **geholfen*** *beißen – **gebissen***	*denken – **gedacht*** *kennen – **gekannt*** *wissen – **gewusst***

Perfektum se slovesy *haben* a *sein*

Perfektum se tvoří se slovesy *haben* nebo *sein*. Na plnovýznamovém slovesu závisí, které sloveso použijeme.

Perfektum se slovesem *haben*

Většina sloves tvoří perfektum pomocí *haben*.
*Die Opernsängerin **hat** furchtbar **gesungen**.*
Operní zpěvačka zpívala strašně.
- obzvláště u sloves s předmětem ve 4. pádu
*Der Dirigent **hat** ängstlich in den Zuschauerraum **gesehen**.*
Dirigent se s obavami díval do hlediště.
- u zvratných sloves
*Ich glaube, er **hat sich** für die Sängerin **geschämt**.*
Myslím, že se za zpěvačku styděl.
- u způsobových sloves
*Diese Blamage kann sie doch nicht **gewollt haben**.*
Takovou ostudu přece nemohla chtít.

Perfektum se slovesem *sein*

Zbývající slovesa tvoří perfektum pomocí *sein*.
- slovesa vyjadřující změnu místa A → B
*Das Kind **ist** in die Küche **gelaufen**.*
Dítě běželo do kuchyně.
- slovesa vyjadřující změnu stavu
*Dort **ist** der heiße Topf **umgefallen**.*
Tam se převrhl horký hrnec. (Hrnec předtím stál.)
- slovesa popisující nejaký děj
*Dem Kind **ist** Milch auf das Hemd **gespritzt**.*
Dítěti vystříklo mléko na košili.
- *sein* a *bleiben* a *werden*
*Er **ist** in der Speisekammer **gewesen**.*
Byl ve spíži.

Er ***ist*** *dort* ***geblieben****, bis kein Fleischklößchen mehr da war.*
Zůstal tam, dokud tam nezbyl ani jeden masový knedlíček.
Zum Schluss ***ist*** *ihm schlecht* ***geworden****.*
Nakonec se mu udělalo špatně.

Některá slovesa mohou tvořit perfektum se *sein* i *haben*. V tomto případě se jedná o regionální zvláštnosti.
Ich habe gesessen. (severoněmecká varianta)
Ich bin gesessen. (rakouská a jihoněmecká varianta)

Perfektum způsobových sloves

Perfektum způsobových sloves se používá zřídka. Běžnější je préteritum.

perfektum	préteritum
Ich habe gestern nicht fernsehen ***können****.* (nikoli: gekonnt!!)	*Ich* ***konnte*** *gestern nicht* ***fernsehen****.* Nemohl jsem se včera dívat na televizi.
způsobové sloveso je v infinitivu	způsobové sloveso + plnovýznamové sloveso
Sie ***hat*** *den Salat gern* ***gemocht****.* Měla ten salát ráda. *Er* ***hat*** *das wirklich* ***gewollt****.* On to skutečně chtěl.	*Sie* ***mochte*** *ihn gern.* Měla ho ráda. *Sie* ***wollte*** *das wirklich!* Ona to skutečně chtěla!
způsobové sloveso v příčestí minulém	pouze způsobové sloveso

Perfektum ostatních způsobových sloves se tvoří stejně (buď s infinitivem nebo s příčestím minulým).

Perfektum sloves + infinitiv

Tvoří perfektum jako všechna ostatní slovesa pomocí osobního tvaru slovesa *haben* nebo *sein* a příčestí minulého. Infinitiv zůstává zachován:
Přítomný čas: *Bei dem schönen Wetter gehen wir spazieren.*
Za pěkného počasí půjdeme na procházku.
Perfektum: *Bei dem schönen Wetter* ***sind*** *wir heute* ***spazieren gegangen****.*
Za pěkného počasí jsme dnes šli na procházku.

Existují ovšem následující výjimky:

hören, sehen a *lassen* s infinitivem

Místo příčestí se používá infinitiv.
hören – *Der Chorleiter hat den Jungen singen hören.*
(**nikoli**: *gehört*)
Sbormistr slyšel chlapce zpívat.

sehen – *Den Streit habe ich kommen sehen.*
(**nikoli**: *gesehen*)
Viděl jsem, jak se blíží hádka.

lassen – *Wir haben das Haus wieder aufbauen lassen.*
(**nikoli**: *gelassen*)
Dali jsme dům postavit znovu.

Perfektum sloves s koncovkou *-ieren*

Jedná se o slovesa, která byla převzata z jiných jazyků.

Tato slovesa nepřibírají v perfektu **ge-**.

passieren: *Ihm ist bei dem Unfall nichts passiert.*
Při nehodě se mu nic nestalo.

probieren: *Er hat den Kuchen probiert.*
Ochutnal koláč.

studieren: *Er hat in Dresden studiert.*
Studoval v Drážďanech.

Perfektum sloves s předponami

U těchto sloves musíme rozlišovat mezi odlučitelnými a neodlučitelnými předponami.

odlučitelná předpona	**neodlučitelná předpona**
ge- je mezi předponou a slovesem	**bez *ge-***
*Er hat zu**ge**hört.* Poslouchal.	*Der Dirigent hat das Konzert nicht **wieder**holt.* Dirigent koncert nezopakoval.
*Sie ist nicht weg**ge**laufen.* Neutekla.	*Die Sängerin ist sehr **er**schrocken.* Zpěvačka se velmi polekala.

6.10.3 Préteritum – *ich aß*

Préteritum se časově nachází před perfektem. Popisuje ukončený děj minulý. Používá se především v psaném jazyce, například v pohádkách:

*Eine arme Witwe **lebte** einsam in einer Hütte. Vor der Hütte **war** ein Garten, darin **standen** zwei Rosenbäumchen...*
Jedna stará vdova žila osaměle ve své chaloupce. Před chaloupkou byla zahrada, v ní rostly dvě růže...

Tvoření préterita

Při tvoření préterita musíme opět rozlišovat mezi pravidelnými a nepravidelnými slovesy.

Préteritum pravidelných sloves:
Kmen slovesa + -te + koncovka dané osoby (*-ete* po *-d, -t*)
Nepravidelná slovesa mají vlastní koncovky pro dané osoby.
Vedle toho se v préteritu většinou mění kmenová samohláska.
srov. 6.8.2 a seznam sloves v dodatku

pravidelná slovesa		**typické koncovky sloves**		**nepravidelná slovesa**	
wohnen	*reden*	prav.	neprav.	*gehen*	*hinbringen*
ich wohnte	*ich redete*	***-te***	*– nebo* ***-te***	*ich ging*	*ich brachte hin*
du wohntest	*du redetest*	***-test***	***-st*** *nebo* ***-test***	*du gingst*	*du brachtest hin*
er wohnte	*er redete*	***-te***	*– nebo* ***-te***	*er ging*	*er brachte hin*
wir wohnten	*wir redeten*	***-ten***	***-en*** *nebo* ***-ten***	*wir gingen*	*wir brachten hin*
ihr wohntet	*ihr redetet*	***-tet***	***-t*** *nebo* ***-tet***	*ihr gingt*	*ihr brachtet hin*
sie wohnten	*sie redeten*	***-ten***	***-en*** *nebo* ***-ten***	*sie gingen*	*sie brachten hin*

Préteritum sloves *haben* a *sein*

haben	**sein**
ich hatte	*ich war*
du hattest	*du warst*
er hatte	*er war*
wir hatten	*wir waren*
ihr hattet	*ihr wart*
sie hatten	*sie waren*

Préteritum způsobových sloves

Způsobová slovesa *können, wollen, müssen, dürfen, sollen, mögen* tvoří préteritum stejně jako pravidelná slovesa. Na rozdíl od přítomného času však nemají přehlásku.

	können	***wollen***	***müssen***	***dürfen***	***sollen***	***mögen***
ich	*konnte*	*wollte*	*musste*	*durfte*	*sollte*	*mochte*
du	*konntest*	*wolltest*	*musstest*	*durftest*	*solltest*	*mochtest*
er/sie/es	*konnte*	*wollte*	*musste*	*durfte*	*sollte*	*mochte*
wir	*konnten*	*wollten*	*mussten*	*durften*	*sollten*	*mochten*
ihr	*konntet*	*wolltet*	*musstet*	*durftet*	*solltet*	*mochtet*
sie	*konnten*	*wollten*	*mussten*	*durften*	*sollten*	*mochten*

V mluveném jazyce se více používá perfektum. Pouze slovesa *haben, sein, wissen* a způsobová slovesa se používají téměř vždy v préteritu.

Protože u *möchten* (*Ich möchte ein Eis.* Chtěl bych zrmzlinu.) neexistuje tvar pro minulost, říkáme:
Ich wollte ein Eis. Chtěl jsem zmrzlinu.

6.10.4 Plusquamperfektum – *ich hatte gegessen*

Plusquamperfektum označuje děj, který se odehrál před dějem, který je vyjádřen v préteritu.

Předčasnost/
předminulost vzhledem k minulosti — minulost

Plusquamperfektum ← **Préteritum**

(To se stalo dříve.)

Als wir unser Training beendet hatten, gingen wir noch in eine Kneipe.
Když jsme skončili trénink, zašli jsme ještě do hospody.

Tvoření plusquamperfekta

Plusquamperfektum se tvoří pomocí préterita slovesa *haben* nebo *sein* a příčestí minulého.

Používání slovesa haben nebo sein viz 6.8

6.10.5 Futurum I – *ich werde essen*

Futurum I – I. budoucí čas označuje nějaké dění v budoucnosti.
Morgen werde ich endlich die Fenster putzen.
Zítra budu konečně mýt okna.

Může rovněž vyjadřovat nějaké očekávání nebo domněnku.
Er wird wohl morgen den Lohn auszahlen. (Ich vermute es zumindest.)
Zítra snad bude vyplácet mzdu. (Alespoň se tak domnívám.)

Tvoření I. budoucího času

I. budoucí čas se tvoří pomocí osobního tvaru přítomného času slovesa *werden* a infinitivu.

ich werde	*schwimmen*
du wirst	*schwimmen*
er/sie/es wird	*schwimmen*
wir werden	*schwimmen*
ihr werdet	*schwimmen*
sie werden	*schwimmen*

Většinou se však používá přítomný čas spolu s časovým údajem, který upřesňuje skutečnost, že se nějaký děj stane v budoucnosti.
Ich besuche dich ***morgen****.*
Zítra tě navštívím.
Wir kommen ***nächste Woche*** *vorbei.*
Příští týden se zastavíme.

6.10.6 Futurum II – *ich werde gegessen haben*

Futurum II – II. budoucí čas má vztah k I. budoucímu času. Označuje děj ukončený v budoucnosti. Vyskytuje se velmi zřídka.

11.00 Uhr – *Ich schäle jetzt Kartoffeln.*
Nyní loupu brambory. – přítomný čas
11.30 Uhr – *Dann werde ich die Kartoffeln auf den Herd stellen.*
Pak dám brambory na plotnu. – I. budoucí čas
12.00 Uhr – *Um 12.00 Uhr werde ich die Arbeit abgeschlossen haben.*
Ve 12.00 hodin budu mít práci hotovou. – II. budoucí čas

Protože však II. budoucí čas zní velmi zdlouhavě, používá se často perfektum. – *Um 12.00 Uhr habe ich die Arbeit abgeschlossen.*
Ve 12.00 hodin budu mít práci hotovou.

II. budoucí čas může kromě toho informovat o nějakém dění v minulosti.
Bei der Wahl seines Berufes wird er wohl an seinen Vater gedacht haben.
Při výběru svého povolání jistě myslel na svého otce.

Tvoření II. budoucího času

Tvoří se následujícím způsobem:

osobní tvar slovesa *werden* v přítomném čase	příčestí minulé daného slovesa	infinitiv slovesa *haben* nebo *sein*
Er wird den Zug Určitě ten vlak zmeškal.	*verpasst*	*haben.*
Wir werden morgen Přijedeme zítra.	*angekommen*	*sein.*

6.11 Slovesné způsoby – *er gibt, er gebe, er gäbe – Gib her!*

Mluvčí něco říká a sleduje tím nějaký záměr.

Může to říct zcela neutrálně:
Er gibt mir das Messer. Podává mi nůž.

nebo reprodukuje něco, co slyšel nebo viděl:
Der Mann sagte, er gebe mir das Messer. Muž řekl, že mi podá nůž.

Může se ale také stát, že si jen pouze něco myslí:
Es wäre gut, wenn ich jetzt ein Messer hätte. Bylo by dobré, kdybych teď měl nůž.

nebo chce vyslovit nějaký příkaz:
Gib das Messer her! Podej ten nůž!

Jak příklady ukazují, výpovědi mohou být velmi různé. To umožňuje slovesný způsob.

U sloves existují následující způsoby:

způsob	**příklad**
oznamovací způsob	*Er gibt mir das Buch zurück.* Vrací mi knihu.
konjunktiv I	*Er sagte, er gebe mir das Buch zurück.* Řekl, že mi knihu vrátí.
konjunktiv II	*Er sagte, er gäbe mir das Buch zurück.* Řekl, že mi knihu vrátí.
rozkazovací způsob	*Gib mir das Buch zurück!* Vrať mi knihu!

Postoj mluvčího může být zřejmý i použitím způsobového slovesa. 6.3
Er möchte nicht aufs Gymnasium gehen.
Nechce jít na gymnázium. (Nechce se mu.)

6.11.1 Oznamovací způsob – *Ich miete ein Haus.*

Tento způsob se také nazývá indikativ. Oznamovacím způsobem říkáme, co je, co se stalo nebo co se ještě stane.

Wir haben uns gestern ein Motorrad gemietet.
Včera jsme si půjčili motorku.
Nach drei Stunden haben wir es dann wieder abgegeben.
Po třech hodinách jsme ji pak opět vrátili.

Infinitiv 6.5, slovesné tvary 6.7 + 6.8, slovesné časy 6.10

6.11.2 Konjunktivy – *Ich würde ein Haus mieten.*

Úkolem konjunktivů je především vytvářet různé formy postoje mluvčího. K tomu existují konjunktiv I a II. Oba konjunktivy mají zcela speciální funkce.

Konjunktiv I

Mluvčí o něčem informuje.
Sie sagte mir, dass sie nicht kommen werde.
Řekla mi, že nepřijde.
Mluvčí si není jistý, je-li vyřčená informace pravdivá.
Sie hat mir gesagt, sie sei krank.
Řekla mi, že je nemocná.

Konjunktiv II

Mluvčí mluví o něčem, co si myslí, o čem přemýšlí, co však ale není skutečností.

Wenn ich Geld hätte, würde ich einmal um die Welt reisen.
Kdybych měl peníze, vydal bych se jednou na cestu kolem světa.

6.11.3 Konjunktiv I – *Man nehme drei Eier*

1. Konjunktiv I je typický pro nepřímou řeč.

Farář vypráví reportérovi **přímou řečí**:	Následující den informuje reportér v televizi o svém rozhovoru s farářem **nepřímou řečí**:
„Der Sturm hat heute Nacht das Dach unserer Kirche zerstört."	*Der Pfarrer erzählte, dass der Sturm gestern Nacht das Dach der Kirche zerstört habe.*
„Bouře dnes v noci zničila střechu našeho kostela."	Farář vyprávěl, že bouře včera v noci zničila střechu kostela.
Důležité jsou uvozovky („").	Řeč faráře je reprodukována přesně. Mluvčí však nemůže garantovat pravdivost výpovědi, protože to sám neviděl.

Časy používané pro nepřímou řeč

řídící věta

Der Pfarrer erzählt, ...
Farář vyprávěl,...
Das Kind sagte, ...
Dítě říkalo,...
Die Eltern haben gedacht, ...
Rodiče si mysleli,...

podřazená věta

*dass der Sturm das Dach der Kirche **zerstört habe**.*
že bouře zničila střechu kostela.
konjunktiv I perfekta

*es **habe** Bauchschmerzen.*
že ho bolí břicho.
*es **sei** krank.*
že je nemocné.
*es **esse** Tabletten.*
že užívá léky.
konjunktiv I přítomného času

*mit einer Wärmflasche **werde** es ihm bald besser **gehen**.*
že se zahřívací láhví mu bude brzy lépe.
konjunktiv I budoucího času

U nepřímé řeči je vždy jedna řídící věta, v níž je zmíněna osoba, která mluví. V této větě se může objevit všech šest slovesných časů. Ve druhé části souvětí se dozvídáme, o co jde.

1. Podle zvoleného času může posluchač rozeznat, kdy se děj odehrává.
- **konjunktiv I perfekta**: Děj se již odehrál. (dříve)
- **konjunktiv I přítomného času**: Děj se odehrává ve chvíli, kdy probíhá mluvní akt. (současně)
- **konjunktiv I budoucího času**: Děj se odehraje později. (potom)

2. Pokud mluvčí hovoří o nějakém ději, k němuž si zachovává odstup, volí rovněž konjunktiv I.
Sie zeigte mir das neue Sofa und sagte, dass es schön sei.
Ukázala mi novou pohovku a řekla, že je pěkná.
(Zdá se ale, že mluvčímu se pohovka nelíbí, jinak by totiž použil ve větě způsob oznamovací.)

3. V pokynech nebo návodech k použití se také používá konjunktiv, například v kuchařkách:
Man nehme drei Eier und schlage sie in eine Schüssel.
Vezmeme tři vejce a rozklepneme je do mísy.

nebo v informacích k lékům:
Man nehme täglich drei Tropfen.
Užíváme tři kapky denně.

Konjunktiv I se používá hlavně v psaných textech.
V hovorovém jazyce se upřednostňuje konjunktiv II nebo *würde* + infinitiv.
Er zeigte mir das neue Sofa und sagte, er würde es schön finden.
Ukázal mi novou pohovku a řekl, že se mu líbí.
Používá-li se konjunktiv I mimo oficiální jazyk, pak většinou jenom v přítomném čase.

Tvoření konjunktivu I

Konjunktiv I přítomného času se odvozuje od infinitivu slovesa. Často však není možné rozlišit tvary konjunktivu od tvarů oznamovacího způsobu přítomného času.

Typická je koncovka slovesa *-e* v první a třetí osobě jednotného čísla (kromě *sei*), stejně tak jako vkládání samohlásky **e** ve druhé osobě jednotného i množného čísla. Samohláska se nemění.

oznamovací způsob přítomného času pravidelné/ nepravidelné	**typická koncovka**	**konjunktiv I**	**typická koncovka**
ich höre, ich rufe	*-e*	*ich höre, ich rufe*	*-e*
du hörst, du rufst	*-st*	*du hörest, du rufest*	*-est*
er hört, er ruft	*-t*	*er höre, er rufe*	*-e*
wir hören, wir rufen	*-en*	*wir hören, wir rufen*	*-en*
ihr hört, ihr ruft	*-t*	*ihr höret, ihr rufet*	*-et*
sie hören, sie rufen	*-en*	*sie hören, sie rufen*	*-en*

U tvarů, které od sebe nelze odlišit, se jako náhrada používá konjunktiv II nebo würde + infinitiv.

Nejběžnější slovesné tvary konjunktivu I

	pomocná slovesa			**způsobová slovesa**		**pravidelná**	**nepravidelná**	
	sein	*haben*	*werden*	*müssen*	*wollen*	*kaufen*	*lassen*	*wissen*
ich	*sei*			*müsse*	*wolle*			*wisse*
du	*seist*							
er/sie/ es	*sei*	*habe*	*werde*	*müsse*	*wolle*	*kaufe*	*lasse*	*wisse*
wir	*seien*							
ihr								
sie	*seien*							

Tvoření konjunktivu perfekta a budoucího času

Konjunktiv I perfekta:

Der Bäcker sagte, er habe heute keine Brötchen gebacken.
Pekař řekl, že dnes neupekl žádné housky.

Tvoří se pomocí konjunktivu I slovesa *haben* nebo *sein* a příčestí minulého plnovýznamového slovesa.

ich sei gekommen, er sei gekommen
ich habe gegeben, er habe gegeben

První osoba jednotného a množného čísla a třetí osoba množného čísla slovesa haben se tvoří pomocí konjunktivu II:
ich hätte gegeben, wir hätten gegeben, sie hätten gegeben

Konjunktiv I budoucího času:

Die Kollegin sagte, sie werde morgen pünktlich sein.
Kolegyně říkala, že zítra bude přesná.

Tvoří se pomocí konjunktivu I slovesa werden a infinitivu plnovýznamového slovesa.

er werde kommen, er werde geben

První osoba jednotného čísla a všechny tři osoby množného čísla se tvoří opisným tvarem *würden*.

ich würde geben, wir würden geben, ihr würdet geben, sie würden geben

V hovorovém jazyce se konjunktiv I používá zřídka. Je jen důležité rozpoznat ho v textech, abychom porozuměli záměru autora nebo mluvčího.

6.11.4 Konjunktiv II – *Ich würde gern fliegen.*

Konjunktivem II se vyjadřuje něco neskutečného nebo vymyšleného.

oznamovací způsob	konjunktiv II
Ich bin gern Tänzerin Jsem ráda tanečnicí.	*Ich **wäre** gern Tänzerin.* Ráda bych byla tanečnicí.
Ich fliege oft nach Australien, weil ich Pilot bin. Často létám do Austrálie, protože jsem pilot.	*Wenn ich Pilot **wäre, würde** ich oft nach Australien fliegen.* Kdybych byl pilot, létal bych často do Austrálie.
	Bohužel to ale není reálné.

Může vyjadřovat nějaké **podmínky**.
***Wenn** ich viel Geld hätte, würde ich nicht mehr arbeiten.*
Kdybych měl hodně peněz, už bych nepracoval.

Může vyjadřovat **zdvořilé přání**.
*Ich **hätte** gern noch eine Tasse Kaffee.*
Ještě bych si rád dal jeden šálek kávy.
Könnten** Sie mir bitte Zucker **bringen?
Mohl byste mi prosím přinést cukr?
***Wären** Sie so nett, mir noch ein Glas Sekt zu bringen?*
Byl byste tak laskav a přinesl mi ještě jednu sklenici sektu?

Může ale také sloužit k formulaci **opatrné domněnky**.
*Es **könnte sein**, dass er sich nicht freut, wenn die Schwiegereltern schon wieder kommen.*
Je možné, že nebude mít radost, když zase přijedou tchyně s tchánem.

Může vyjadřovat **nějakou radu**.

Mit deinem Wohnungsproblem ***würde*** *ich zum Mieterbund* ***gehen***.
S tvým problémem s bytem bych šel na spolek nájemníků.

Du ***solltest*** *mehr auf deine Figur* ***achten***.
Měl bys víc dbát na svoji postavu.

Může sloužit i **nějakému srovnání**.

Sie tat so, als ob sie nichts ***wüsste***.
Dělala, jako by nic nevěděla.

Konjunktiv II používáme v nepřímé řeči, jestliže se tvary oznamovacího způsobu a konjunktivu I shodují.

Der Lehrer sagte, die Kinder ***müssten*** *besser aufpassen.*
Učitel řekl, že děti musí dávat víc pozor.

Tvoření konjunktivu II

Při tvoření konjunktivu II musíme rozlišovat mezi pravidelnými a nepravidelnými slovesy.

Tvoření forem pravidelných sloves:

Für die Party ***würde*** *der Sohn die Getränke* ***holen***.
Nápoje na oslavu by donesl syn.

Tvoření: *würden* (konjunktiv II slovesa *werden*) + infinitiv.
ich ***würde kochen***, ich ***würde reden***

Tento tvar byste měli zvládnout aktivně, neboť se často používá.

Tvoření forem nepravidelných sloves:

Wir waren der Meinung, er ***verlöre*** *den Prozess.*
Byli jsme toho názoru, že on proces prohraje.

Tvoření: préteritum slovesa + *-e*. Samohlásky *a, o, u* se mění na *ä, ö, ü*.

ich kam	–	*ich* ***käme***
ich stoße	–	*ich* ***stöße***

Tvary konjunktivu II se zvlášť často používají u následujících sloves:

- pomocná slovesa

haben – ich hätte *sein – ich wäre*
werden – ich würde

- nepravidelná slovesa:

bleiben – ich bliebe *kommen – ich käme*
lassen – ich ließe *gehen – ich ginge*
wissen – ich wüsste

- způsobová slovesa:
  dürfte, könnte, müsste, sollte, wollte
- U všech ostatních sloves se většinou používá würde + infinitiv
  Wir würden zu Weihnachten in der Kirche singen.
  O Vánocích bychom zazpívali v kostele.

	haben	sein	werden	bleiben	dürfen	sollen
ich	*hätte*	*wäre*	*würde*	*bliebe*	*dürfte*	*sollte*
du	*hättest*	*wärst*	*würdest*	*bliebest*	*dürftest*	*solltest*
er/sie/es	*hätte*	*wäre*	*würde*	*bliebe*	*dürfte*	*sollte*
wir	*hätten*	*wären*	*würden*	*blieben*	*dürften*	*sollten*
ihr	*hättet*	*wäret*	*würdet*	*bliebet*	*dürftet*	*solltet*
sie	*hätten*	*wären*	*würden*	*blieben*	*dürften*	*sollten*

Regionální rozdíly existují v případě slovesa **brauchen**.
Er würde ein neues Hemd brauchen.
Potřeboval by novou košili.
Er bräuchte ein neues Hemd. (jihoněmecká varianta)
Potřeboval by novou košili.

Pro větší přehlednost jsou v tabulce ještě jednou shrnuty typické koncovky konjunktivu II nepravidelných sloves.

ich	du	er/sie/es	wir	ihr	sie
-e	*-(e)st*	*-e*	*-en*	*-(e)t*	*-en*

6.11.5 Rozkazovací způsob – *Geh dich waschen!*

Rozkaz stojí ve větě na prvním místě. Osoba (jméno nebo osobní zájmeno) se (kromě vykání) vynechává. Jako interpunkční znaménko se používá vykřičník.
Rozkaz používáme, abychom

někomu něco rozkázali	vyslovili nějakou prosbu nebo výzvu	někomu něco poradili	vyjádřili nějaké přání
Sitz!	*Komm bitte her!*	*Hör doch mit dem Rauchen auf!*	*Komm gut nach Hause!*

Rozdíl mezi prosbou, výzvou a rozkazem často spočívá pouze v intonaci a slovíčku ‚bitte'.

Tvoření rozkazovacího způsobu

Existují tři formy rozkazovacího způsobu:

osoba	přítomný čas oznamovací způsob	rozkazovací způsob
2. osoba jednotného čísla	*(du) mach(st)*	***Mach** bitte die Tür **zu!*** Zavři prosím dveře!
2. osoba množného čísla	*(ihr) lauft*	***Lauft** doch schneller!* Utíkejte rychleji!
vykání (Sie)	*Sie legen den Gurt an.*	***Legen** Sie den Gurt **an!*** Připoutejte se!

Rozkazovací způsob se tvoří:
2. osoba jednotného čísla jako 2. osoba přítomného času bez koncovky -**st** a bez **du**.
2. osoba množného čísla stejně jako 2. osoba množného čísla bez **ihr.**
Vykání stejně jako 3. osoba množného čísla.
Sie stojí až za slovesem.

Zvláštní tvary:

	du	**ihr**	**Sie**
haben	*Hab!*	*Habt!*	*Haben Sie!*
sein	*Sei!*	*Seid!*	*Seien Sie!*
werden	*Werde!*	*Werdet!*	*Werden Sie!*

U nepravidelných sloves se v rozkazovacím způsobu někdy zachovává samohláska infinitivu:

fahren – *Fahr langsamer! (du fährst)*
Jeď pomaleji!
schlafen – *Schlaf gut! (du schläfst)*
Spi dobře!
laufen – *Lauf zum Bäcker! (du läufst)*
Doběhni k pekaři!

Rozkazovací způsob sloves zakončených na *-eln* a *-ern*

bügeln – *Bügle nicht so heiß!*
Nežehli tak horkou žehličkou!
klingeln – *Klingle nicht so lange! Oma schläft.*
Nezvoň tak nahlas. Babička spí.

ändern – *Ändere das bitte!*
Změň to prosím!

Rozkazovací způsob sloves s odlučitelnou předponou

abwaschen – *Wasch jetzt bitte ab!*
Umyj teď nádobí!

weggehen – *Geh weg!*
Odejdi!

Výzvy, rady atd. mohou být vyjádřeny i jinými gramatickými prostředky, jako jsou např. infinitivy nebo způsobová slovesa.

6.12 Trpný rod – *es wird getanzt*

Určitý děj můžeme pozorovat ze dvou různých perspektiv:

Činný rod

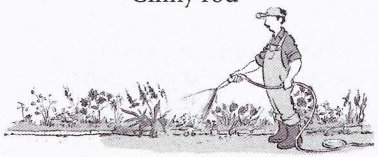

Ich gieße die Blumen.
Zalévám květiny

Trpný rod

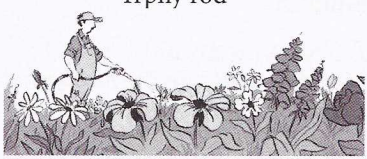

Die Blumen werden gegossen.
Květiny jsou zalévány.

U **činného rodu** je ústředním bodem jednající osoba, u **trpného rodu** je jím děj sám. A protože osoba sama není příliš důležitá, nemusí o ní být ve větě ani zmínka. Pokud se o jednající osobě přece chceme zmínit, klademe ji v tomto případě za předložku *von*.

Die Blumen werden von mir gegossen.
Květiny jsou zalévány (mnou), resp. já zalévám květiny.

Někdy se používá také předložka durch.

Er wird durch die Freunde überzeugt.
Je přesvědčován přáteli, resp. přátelé ho přesvědčují.

Na první pozici ve větě může stát místo podmětu zájmeno es. 3.3

Es muss heute noch aufgeräumt werden.
Dnes se ještě musí uklízet.

Existují dvě formy trpného rodu:

průběhový trpný rod	stavový trpný rod
Důležitý je průběh děje.	Důležitý je výsledek děje.
Die Waschmaschine wird repariert.	*Die Waschmaschine ist repariert.*
Pračka se opravuje.	Pračka je opravená.
Tvoření: pomocí osobního tvaru slovesa *werden*	Tvoření: pomocí osobního tvaru slovesa *sein*

Průběhový trpný rod se používá častěji než stavový.

S trpným rodem se setkáme především v popisných a odborných textech. Pomocí trpného rodu vyjadřujeme, co má provádět nějaká osoba nebo jak se zachází s nějakou věcí.

Tvoření trpného rodu

Většina tranzitivních/přechodných sloves (s předmětem ve 4. pádu) může tvořit trpný rod.

Der Monteur repariert ***die Waschmaschine.***
Opravář opravuje pračku.
Die Waschmaschine ***wird*** *vom Monteur* ***repariert.***
Pračka je opravována opravářem, resp. opravář opravuje pračku.

Přítomný čas

Tvoří se pomocí osobního tvaru slovesa ***werden*** nebo ***sein*** a **příčestí minulého**.

Průběhový trpný rod *(werden)*	Stavový trpný rod *(sein)*
Der Müll ***wird*** *jede Woche* ***abgeholt.***	*Der Mülleimer* ***ist gesäubert.***
Odpad se odnáší každý týden.	Odpadkový koš je nyní vyprázdněn.
Nach dem Essen ***wird*** *das Baby* ***gewindelt.***	*Jetzt* ***ist*** *es* ***gewindelt.***
Po jídle se dítě přebaluje.	Nyní je přebaleno.

Préteritum

Tvoří se pomocí osobního tvaru slovesa ***werden*** a ***sein*** v préteritu a příčestí minulého.

Průběhový trpný rod *(wurd~)*	Stavový trpný rod *(war~)*
Die Krankenschwester ***wurde gerufen.***	*Das Fieber* ***war gestiegen.***
Byla přivolána zdravotní sestra.	Horečka byla zvýšená.
Wir ***wurden benachrichtigt.***	*Der Operationssaal* ***war*** *schon* ***vorbereitet.***
Byli jsme informováni	Operační sál byl již připraven.

Perfektum

Průběhový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***sein*****, příčestí minulého** a ***worden***.

Příčestí minulé slovesa werden má v trpném rodě tvar *worden* (**nikoli**: *geworden*)
Der Fußballer ist für die Nationalmannschaft ***ausgesucht worden.***
Fotbalista byl vybrán do národního mužstva.

Stavový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***sein*, příčestí minulého** a ***gewesen***. Příliš často se však nepoužívá.

Plusquamperfektum

Průběhový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***sein*** **v préteritu, příčestí minulého** a ***worden*.**

*Der Torwart war mehrmals vom Ball **getroffen worden**.*
Brankář byl několikrát zasažen míčem.
*Wir **waren** von dem Besuch **überrascht worden**.*
Byli jsme návštěvou překvapeni.

Stavový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***sein*** **v préteritu, příčestí minulého** a ***gewesen***. Téměř se nepoužívá.

Der Supermarkt war geöffnet gewesen.
Supermarket byl otevřený.

Futurum I

Průběhový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***werden*, příčestí minulého a infinitivu slovesa *werden*.**

*Wir werden für die Generalprobe **angekleidet werden**.*
Budeme oblékáni na generální zkoušku.

Stavový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvar slovesa ***werden*, příčestí minulého a *sein*.**

*Die Haustür **wird geschlossen sein**.*
Domovní dveře budou zavřené.

Futurum II

Průběhový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***werden*, příčestí minulého** a ***worden sein*.**

*Die Haustür **wird geöffnet worden sein**.*
Domovní dveře budou otevřené.

Stavový trpný rod se tvoří pomocí osobního tvaru slovesa ***werden*, příčestí minulého** a ***gewesen sein*.**

*Die Haustür **wird geschlossen gewesen sein**.*
Domovní dveře budou zavřené./Domovní dveře byly (pravděpodobně) zavřené.

Trpný rod konjunktivu I

Přítomný čas: Tvoří se pomocí **konjunktivu I** slovesa ***werden*** a **příčestí minulého.**

*Die Verkäuferin sagte, der Computer **werde gebracht**.*
Prodavačka řekla, že počítač bude přivezen.

Perfektum: Tvoří se pomocí **konjunktivu I** slovesa ***sein*, příčestí minulého** a ***worden*.**

*Die Verkäuferin sagte, der Computer **sei gebracht worden**.*
Prodavačka řekla, že počítač byl přivezen.

Trpný rod konjunktivu II

Préteritum: Tvoří se pomocí **konjunktivu II** slovesa ***werden*** **(würd~) a příčestí minulého**.

Der Computer würde gebracht, wenn genug Personal da wäre.
Počítač by byl přivezen, kdyby tu bylo dostatek personálu.

Plusquamperfektum: Tvoří se pomocí **konjunktivu II** slovesa ***sein*** **(wär~), příčestí minulého a *worden***.

Der Computer wäre gebracht worden, wenn ...
Počítač by byl býval přivezen, kdyby...

Způsobová slovesa ve spojení s infinitivem v trpném rodě

Tvoří se pomocí **osobního tvaru způsobového slovesa, příčestí minulého** a **infinitivu** slovesa ***werden***.

*Das Kind **muss** von seinem Mathelehrer mehr **gefördert werden**.*
Dítě musí být učitelem matematiky více podporováno (tj. učitel matematiky mu musí více pomáhat).

Podmětem *man* docílíme rovněž takového významu věty, který se podobá trpnému rodu.
U podmětu *man* není důležité, o koho se jedná.
Man kann die Tatsache leider nicht ändern.
Tu skutečnost bohužel nelze změnit.
Konstrukce s infinitivem v trpném rodě:
Die Tatsache kann leider nicht geändert werden.
Ta skutečnost bohužel nemůže být změněna.
Man muss die Rechnung bezahlen.
Účet se musí zaplatit.
Konstrukce s infinitivem v trpném rodě:
Die Rechnung muss bezahlt werden.
Účet musí být zaplacen.

Přídavná jména s koncovkou *-bar* se mohou odvozovat od sloves, která tvoří trpný rod. Tato přídavná jména vyjadřují, že je něco proveditelné. (Das kann man machen.)

Die Schrift ist kaum lesbar.
Písmo je sotva čitelné. (Písmo se dá sotva číst.)
Der Käse ist zwar schon alt, aber noch essbar.
Ten sýr je sice už starý, ale ještě se dá jíst.

7 Slovotvorba – *kaufen, einkaufen, das Kaufhaus*

Jazyk je jako živý organismus, který se neustále mění. Slova, která se stávají nepotřebnými a ztrácejí svůj význam, se vytrácejí ze slovní zásoby a naproti tomu se objevují slova nová.
Základem tvoření slov je většinou jedno známé slovo, jehož tvar měníme nebo ho kombinujeme se slovem jiným. Tak vznikají stále nová slova.
Různé slovní druhy mohou být odvozeny od slov téhož kmene (Wortfamilien), jejichž základem je jedno stejné slovo.

slovesa
arbeiten pracovat
*ver**arbeiten*** zpracovat
*er**arbeiten*** dopracovat se (čeho)

přídavná jména
arbeitsam pracovitý
arbeitsreich naplněný prací

Základem pro tvoření těchto slov je kmen slova ***arbeit-***

podstatná jména
*der **Arbeit**nehmer* zaměstnavatel
*die Ver**arbeit**ung* zpracování
*die **Arbeit**serlaubnis* pracovní povolení
*das **Arbeit**samt* úřad práce
*die Heim**arbeit*** práce doma
*die Mit**arbeit*** spolupráce

Kdo rozumí základnímu slovu jedné skupiny (Wortfamilie), dovede snadno odhadnout význam ostatních slov a může tak jednoduchým způsobem rychle rozšiřovat svoji slovní zásobu.

Existují dva způsoby tvoření slov:
- odvozování: ***ver**kaufen, **ein**kaufen, käu**flich**, kauf**bar***
  prodávat, nakupovat, prodejný (úplatný), na prodej
- skládání: *der Kaufmann, der Kaufrausch, kaufmännisch*
  obchodník, nákupní horečka, obchodní

7.1 Odvozování – *anhängen*

Odvozeniny se tvoří pomocí kmenu slova a
- neodlučitelné předpony: ***ver**reisen* (*ver~* se nemůže vyskytovat samostatně) odcestovat; procestovat
- odlučitelné předpony: ***ab**reisen* (*ab* může stát samostatně) odcestovat
  7.1.2
- přípony: *reis**end*** (*-end* se nemůže vyskytovat samostatně) cestující

Odvozováním můžeme měnit slovní druhy:
ziehen – der Zug táhnout – vlak
Přitom se může měnit i kmenová samohláska *(ie – u)*

... nebo se střídá samohláska bez přehlásky a s přehláskou:
hoch – die Höhe vysoký – výška
laufen – der Läufer běhat – běžec

7.1.1 Odvozeniny s neodlučitelnými předponami – *bearbeiten*

Neodlučitelné předpony jsou části slov, které se nemohou vyskytovat samostatně. 6.1.5
Slovům však dávají zcela konkrétní význam.

Slovesa a jejich neodlučitelné předpony – *verblühen*

Předpona stojí před slovesem

předpona	možný význam	příklad slovesa
be-	činnost spojená s konkrétním cílem	*Die Schnitte wird mit Wurst* ***belegt.*** Krajíc (chleba) se obloží uzeninou. *Der Bildhauer* ***bearbeitet*** *den Stein.* Sochař opracovává kámen.
er-	výsledek nějaké činnosti	*Die Blume* ***erblüht.*** Květina rozkvétá. *Er hat sich den Reichtum schwer* ***erarbeitet.*** Bohatství dosáhl těžkou prací.
ent-	má především význam jako předpony *weg-*/pryč *ab-*/od *aus-*/z, zpět na počátek	*Der Hund ist* ***entlaufen.*** Pes utekl. *Er* ***entlockte*** *mir das Geheimnis.* Vyzvěděl na mně tajemství. *Er* ***entkleidet*** *sich im Bad.* Svléká se v koupelně. *Das Schiff wird* ***entladen.*** Loď se vykládá.
miss-	něco je špatně, něco není správně, něco není dobře	*Der Kuchen ist* ***missglückt.*** Koláč se nepodařil. *Er hat sein Amt als Politiker* ***missbraucht.*** Jako politik zneužil svůj úřad.

ver-	pryč jinam zcela obráceně příliš	*Der Chef ist heute* ***verreist.*** Šéf dnes odcestoval. *Ich habe meine Möbel* ***verkauft.*** Prodal jsem svůj nábytek. *Ich habe mich* ***verlaufen.*** Zabloudil jsem.
zer-	rozbít, zmenšit rozdělit	*Ich habe die Suppe* ***versalzen.*** Přesolil jsem polévku. *Ich* ***zerkaue*** *die Nuss.* Rozžvýkám ořech. *Sie* ***zerschneidet*** *den Stoff in viele Stücke.* Rozstříhá látku na mnoho kusů.

Předpony *miss-* a *un-*

Předpona stojí před podstatným nebo přídavným jménem

předpona	význam	příklady
Miss-	nesprávně, nedobře	*Misstrauen, misstrauisch* nedůvěra, nedůvěřivý *Missverständnis, missverständlich* nedorozumění, nesrozumitelný
Un-	opak, negativní	*Unglück, unglücklich* neštěstí, nešťastný *Unruhe, unruhig* neklid, neklidný

7.1.2 Odvozeniny s odlučitelnými předponami – *hinlaufen*

Odlučitelné předpony stojí před slovesy. Mohou se vyskytovat také samostatně. 6.1.5
Původně se jednalo většinou o předložky (***aus****-tragen,* ***über****-laufen)* nebo směrová příslovce (***hinauf****-tragen,* ***hin****-laufen).* 8.2
Odlučitelné předpony stojí dohromady se slovesem **pouze**
- v infinitivu: *abfahren*
- nebo na konci vedlejší věty:
  Ich brachte dich zum Bahnhof und wartete, bis der Zug ***abfuhr.***
  Dovezl jsem tě na nádraží a počkal, až odjel vlak.
  9.4 (ale: *Der Zug* ***fuhr*** *vor 5 Minuten* ***ab.***
  Vlak před pěti minutami odjel.*)*

Odlučitelné předpony

Předpona	možný význam	příklad slovesa
ab-	od něčeho pryč	*abfahren* odjet *abreisen* odcestovat
an-	(při)blížit se	*anfreunden* spřátelit se *ankleben* přilepit
auf-	něco otevřít směr nějakého pohybu (nahoru)	*aufschlagen* otevřít (knihu) *aufladen* naložit *aufrichten, aufstehen* postavit, vstát
aus-	směr ven	*ausladen* vyložit
	něco odstraňovat nebo se vzdalovat	*ausradieren* vymazat *ausreisen* odjet
bei-	něco přidat	*beilegen, beitragen* přiložit, přispět
ein-	směr dovnitř	*einsteigen, einpacken* nastoupit, zabalit
her(aus)-	zevnitř ven	*herauskommen* vyjít (ven)
hin-	za nějakým cílem	*hinfahren* jet (tam)
hinein-	zvnějšku dovnitř	*hineinfahren* vjet (dovnitř)
los-	něco odtrhnout, oddělit začít s něčím	*loslassen* pustit *losfahren* vyjet
mit-	dělat něco společně	*mitkommen* jít (s kým)
vor-	směr vpřed dělat něco předem ukazovat něco ostatním	*vorfahren* jet vpřed, popojet *vorfeiern, vorbestellen* oslavit, objednat předem *vorführen* předvést
weg-	něco už není k dispozici	*wegnehmen* odebrat, odejmout
zu-	něco zavřít dělat něco, co má jasný cíl	*zudecken, zudrehen* zakrýt, zavřít (otočením kohoutku) *zusenden* poslat *zuwerfen* hodit
zurück-	změnit směr	*zurückkommen* vrátit se

Doporučujeme učit se významy jednotlivých odlučitelných předpon vždy hned spolu se slovesem.

7.1.3 Odvozeniny s příponami – *ung*

Přípony jsou nesamostatné části slov, které se nemohou vyskytovat samostatně. Existují přípony, které hrají určitou roli při skloňování podstatných jmen a časování sloves. 2.3.1 a 6.8
V tomto odstavci bude pojednáno pouze o slovotvorných příponách. Používají se především při tvoření podstatných jmen.

Podstatná jména a jejich přípony – *die Erkältung*

Přípony určují rod a význam podstatného jména.

– mužský rod: *der Verkäufer* – ženský rod: *die Verkäuferin*
Jejich podrobný přehled se nachází v kapitole 2. 2.1

Podstatná jména mohou být odvozena z různých slovních druhů.

Odvozenina od:	příklad
slovesa	*reiben – die Reibung* třít – tření
podstatného jména	*der Lehrer – die Lehrerschaft* učitel – učitelé
přídavného jména	*frei – die Freiheit* svobodný – svoboda

Přípony se od sebe mohou odlišovat v různých regionech:

mein Häuschen můj domeček
mein Häuserl (bavorsky)
mein Häusle (švábsky)
mein Häusli (ve Švýcarsku)

Stejně tak lze tvořit z infinitivu slovesa podstatná jména:

rechnen	–	*das Rechnen*	počítat	–	počítání
springen	–	*das Springen*	skákat	–	skákání
essen	–	*das Essen*	jíst	–	jídlo

... nebo z kmenu slovesa:

schlagen	–	*der Schlag*	bít	–	rána
räumen	–	*der Raum*	uklidit	–	prostor

Změna samohlásky 6.8.2

Přídavná jména a jejich přípony – *gefährlich*

Přídavná jména mohou být odvozena z různých slovních druhů.

Odvozování z podstatného jména

K podstatnému jménu se na konci slova připojuje přípona.

podstatné jméno	přípona	možný význam	příklad přídavného jména
der Traum sen *der Zwang* nutnost, nátlak	*-haft*	vztahuje se na určité znaky	*ein* ***traumhafter*** *Strand* snová pláž *ein* ***zwanghaftes*** *Verhalten* vynucené chování
die Arbeit práce *das Gefühl* pocit	*-los*	bez	***arbeitslose*** *Jugendliche* nezaměstaní mladiství *ein* ***gefühlloser*** *Mensch* bezcitný člověk
die Sonne slunce *der Ehrgeiz* ctižádost	*-ig*	určitý způsob, druh	*ein* ***sonniger*** *Tag* slunečný den *ein* ***ehrgeiziger*** *Mensch* ctižádostivý člověk
Polen Polsko *Preußen* Prusko *die Laune* nálada	*-isch*	původ příslušnost	*ein* ***polnischer*** *Maler* polský malíř *die* ***preußische*** *Armee* pruská armáda *das* ***launische*** *Kind* náladové dítě
die Demokratie demokracie *die Solidarität* solidarita	*-isch*	slova cizího původu (něčeho se týkat)	***demokratische*** *Rechte* demokratická práva ***solidarisch*** *sein* být solidární
die Jugend mládí *die Freundschaft* přátelství	*-lich*	vlastnost druh, způsob	***jugendlich*** *aussehen* vypadat mladě *eine* ***freundschaftliche*** *Beziehung* přátelský vztah

Odvozování ze slovesa

Ke kmenu slovesa přidáváme příponu.

sloveso	přípona	možný význam	příklad přídavného jména
machen dělat	*-bar*	něco lze provést	*Das ist* ***machbar.*** To je proveditelné, lze to udělat.
sparen šetřit	*-sam*	jaký někdo / něco je	*ein* ***sparsamer*** *Mensch* spořivý člověk
leben žít	*-haft*	vztahuje se na určité znaky	*ein* ***lebhaftes*** *Kind* živé dítě
wacklen viklat se	*-ig*	druh, stav	*ein* ***wackliger*** *Stuhl* viklavá židle
kämpfen bojovat	*-(er)isch*	způsob (chování) někoho/ něčeho	*eine* ***kämpferische*** *Haltung* bojovný postoj
ärgern zlobit	*-lich*	druh, povaha někoho/něčeho	*eine* ***ärgerliche*** *Geschichte* mrzutá věc

Některá slova mohou sloužit také jako přípony

	význam	příklady
-arm	málo	*das Wasser – wasserarm* voda – suchý (trpící nedostatkem vody)
-frei	bez	*die Hitze – hitzefrei* horko – volno z důvodu velkého horka
-leer	bez	*das Blut – blutleer* krev – bezkrevný, bledý
-los	bez	*das Ziel – ziellos* cíl – bezúčelný, bez cíle
-reich	hodně	*die Kinder – kinderreich* děti – mající hodně dětí
-voll	hodně	*der Rand – randvoll* okraj – naplněný až po okraj
-fest	něco je odolné	*der Regen – regenfest* déšť – odolný vůči dešti
-wert	něco je dobré	*sehen – sehenswert* vidět – pozoruhodný

7.2 Složeniny – *der Kindergarten*

Následující slovní druhy mohou tvořit složeniny:

– sloveso:	*zusammenschreiben*	psát dohromady
– podstatné jméno:	*die Waschmaschine*	pračka
– přídavné jméno:	*hellblau*	světle modrý

Poslední slovo určuje slovní druh složeniny:

über (předložka) + ***holen*** (sloveso) = *über**holen*** (sloveso)
předjíždět

... u podstatných jmen určuje rod:
der Bügel + ***das Brett*** = ***das*** *Bügel**brett***
žehlicí prkno

... stejně jako pád:
*Ich bin mit **dem** Bügeleisen zufrieden.*
S žehličkou jsem spokojená.

První slovo popisuje blíže slovo druhé:
*Das **Bügel**brett ist ein Brett **zum Bügeln**.*
Žehlící prkno je prkno na žehlení.

Slova se buď jednoduše skládají: *die Weinflasche*
láhev na víno
...nebo se mezi ně vkládají spojovací hlásky: *die Lebens**mittel***
potraviny

U složeného slova často není možné vyjít z významu slova původního. To znamená, že může vzniknout zcela nový význam.
Das Kinderzimmer je dětský pokoj.
Ale: *Der Kindergarten* není zahrada pro děti, nýbrž instituce, kterou navštěvují děti před tím, než začnou chodit do školy – mateřská škola.

7.2.1 Která slova lze skládat?

Složené podstatné jméno

Podstatné jméno a podstatné jméno – *die Leinenhose*

die Kinder	+	*das Zimmer*	=	*das Kinderzimmer*
děti		pokoj		dětský pokoj
das Dorf	+	*der Spielplatz*	=	*der Dorfspielplatz*
vesnice		hřiště		vesnické hřiště

Zvláštní případ – spojovací hlásky – *die Hundehütte*

podstatné jméno + **e** + podstatné jméno:
u podstatných jmen, jejichž množné číslo se tvoří koncovkou *-e*.

der Hund (die Hunde)	+	*die Hütte*	=	*die Hundehütte*
pes (psi)		bouda		psí bouda

podstatné jméno + **er** + podstatné jméno:
u podstatných jmen mužského a středního rodu, která mají v množném čísle koncovku *-er*.

das Kind (die Kinder)	+	*der Tag*	=	*der Kinder**tag***
dítě (děti)		den		dětský den

podstatné jméno + **n** + podstatné jméno:
po podstatných jménech ženského rodu, která v množném číslo končí na *-en*.

die Birne (die Birnen)	+	*das Kompott*	=	*das Birne**n**kompott*
hruška		kompot		hruškový kompot

podstatné jméno + **s** + podstatné jméno:
vždy po příponách jako jsou *-heit, -keit, -ung*

die Gesundheit + *s*	+	*der Minister*	=	*der Gesundheits**minister***
zdraví		ministr		ministr zdravotnictví

po infinitivech sloves

schlafen + *s*	+	*die Zeit*	=	*die Schlafen**szeit***
spát		doba		doba spánku

po některých podstatných jménech s koncovkou -s v 2. pádu

der Säugling + *s*	+	*der Brei*	=	*der Säulings**brei***
kojenec		kaše		kojenecká kaše

Přídavné jméno a podstatné jméno – *die Schnellstraße*

Přídavné jméno stojí v základním (neskloňovaném) tvaru před podstatným jménem.

schnell	+	*Straße*	=	*die Schnellstraße*
rychlý		silnice		rychlostní silnice
groß	+	*die Eltern*	=	*die Großeltern*
velký		rodiče		prarodiče
höchst	+	*der Lohn*	=	*der Höchstlohn* (3. stupeň přídavného jména hoch)
nejvyšší		mzda		maximální mzda

Sloveso a podstatné jméno – *das Kochbuch*

Kmen slovesa stojí před podstatným jménem.

kochen	+	*das Buch*	=	*das Kochbuch*
vařit		kniha		kuchařka
waschen	+	*die Maschine*	=	*die Waschmaschine*
prát		stroj		pračka
braten	+	*der Fisch*	=	*der Bratfisch*
opékat		ryba		pečená ryba

Sloveso + e + podstatné jméno:
po mnohých slovesech, jejichž kmen končí na *b, d, g, t*

lieg(en)	+	*der Wagen*	=	*der Liegewagen*
ležet		vůz		lehátkový vůz
bind(en)	+	*das Glied*	=	*das Bindeglied*
svázat		člen		spojovací člen, pojítko

Předložka + podstatné jméno – *die Vorgeschichte*

Předložku klademe před podstatné jméno.

vor	+	*die Geschichte*	=	*die Vorgeschichte*
před		dějiny		prehistorie, dějiny pravěku
über	+	*der Topf*	=	*der Übertopf*
přes		květináč		obal na květináč

Složené přídavné jméno – *himmelblau*

Podstatné jméno a přídavné jméno

Takto utvořená přídavná jména mohou velmi přesně charakterizovat podstatné jméno.
Podstatné jméno stojí před přídavným jménem.

der Bär	+	*stark*	=	*bärenstark*	*ein bärenstarker Typ*
medvěd		silný		silný jako medvěd	silný jako medvěd
die Luft	+	*leer*	=	*luftleer*	*ein luftleerer Raum*
vzduch		prázdný		vzduchoprádný	vzduchoprázdný prostor
das Haus	+	*hoch*	=	*haushoch*	*Die Fußballer haben haushoch verloren.*
dům		vysoký		vysoký, nesmírný	Fotbalisté utrpěli vysokou porážku.

V němčině hrají složená slova velmi důležitou roli. Jejich používání zjednodušuje stavbu věty.

Hier ist das Tagebuch des Schülers.	Zde je deník žáka.
Hier ist das Schülertagebuch.	Zde je žákův deník.
Das ist ein Bonbon gegen Husten.	To je bonbon proti kašli.
Das ist ein Hustenbonbon.	To je bonbon proti kašli.

8 Neohebná slova – *Sie stand gestern neben mir und rief: Hallo!*

Následující slovní druhy nemění svůj tvar:
spojky: *und, oder, aber, weil, wenn, ob*
předložky: *mit, nach, bei, von, zu, aus*
příslovce: *dort, da, hierher, gestern, heute*
částice: *ja, aber, doch, denn*
citoslovce: *aua, hallo, oh*

8.1 Spojky – *aber, oder, und*

Spojky jsou takové výrazy, které spojují slova, skupiny slov nebo celé věty.
- slova:
  und: *Er kam mit vielen* ***Koffern, Tüten und Taschen.***
  Přijel se spoustou kufrů, sáčků a tašek.
  oder: *Möchtest du* ***Bier oder Wein?***
  Dáš si pivo nebo víno?
- skupiny slov:
  sowie: *Bettina hat* ***ihn sowie seinen alten Vater*** *zum Bahnhof gebracht.*
  Bettina odvezla na nádraží jeho i jeho starého otce.
- hlavní věty:
  aber: Normalerweise fahren wir mit dem Fahrrad zur Arbeit, aber im Winter nehmen wir den Bus.
  Obvykle jezdíme do práce na kole, ale v zimě jezdíme autobusem.
  9.2.1
- hlavní a vedlejší věty:
  weil: Wir nehmen im Winter den Bus, weil es zum Laufen zu kalt ist.
  V zimě jezdíme autobusem, protože na chození pěšky je příliš chladno. 9.4

V němčině existují spojky souřadicí a podřadicí.

8.1.1 Souřadicí spojky – *ich und du*

Jedná se o spojky, které spojují rovnocenná slova, skupiny slov nebo věty.

Spojky, které spojují slova a skupiny slov

slučovací (řadí slova rovnocenně vedle sebe)	
und	*Dirk kauft gerade Brot* ***und*** *Butter.* Dirk právě kupuje chléb a máslo.
sowie	*Der Saunabesuch hat dem Kind* ***sowie*** *der ganzen Familie gut getan.* Návštěva sauny udělala dobře dítěti i celé rodině.
sowohl – als auch	*Sie mag* ***sowohl*** *Milch* ***als auch*** *Kakao.* Má ráda jak mléko tak kakao.
weder – noch	*Susanne hat* ***weder*** *einen Badeanzug* ***noch*** *einen Bikini.* Susanne nemá ani plavky vcelku, ani dvoudílné.

odporovací (vyjadřují protiklady)	
nicht – sondern	*Er will* ***nicht*** *Fußball spielen,* ***sondern*** *nur zusehen.* Nechce hrát fotbal, nýbrž se chce jen dívat.
zwar – aber	*Er mag* ***zwar*** *Wein,* ***aber*** *heute nicht.* Má sice rád víno, ale dnes si ho nedá.

vylučovací (vyjadřují navzájem se vylučující možnosti)	
(entweder) – oder	*Wir können* ***(entweder)*** *zu dir* ***oder*** *zu mir gehen.* Můžeme jít (buď) k tobě, nebo ke mně.

Spojky, které spojují hlavní věty

Spojujeme-li dvě věty hlavní, pořádek slov se ani v jedné z těchto vět nemění. Stojí rovnocenně vedle sebe.

1. hlavní věta	**2. hlavní věta**
Heute kommen unsere Freunde. Dnes přijdou naši přátelé.	*Wir wollen zusammen ins Kino gehen.* Chceme jít společně do kina.
Spojení pomocí spojky	
Heute kommen unsere Freunde ***und*** *wir wollen zusammen ins Kino gehen.* Dnes přijdou naši přátelé a chceme jít společně do kina.	

9.2.1

odporovací (vyjadřují protiklady)	
(zwar) – aber	*Ich habe ihn **(zwar)** gesehen, **aber** das ist lange her.* Viděla jsem ho sice, ale to už je dávno.
doch	*Wir haben die ganze Zeit überlegt, **doch** es ist uns nichts eingefallen.* Celou dobu jsme přemýšleli, nic nás však nenapadlo.
jedoch	*Thomas hat den ganzen Vormittag telefoniert, **jedoch** es war niemand zu erreichen.* Thomas celé dopoledne telefonoval, ale nikdo nebyl k zastižení.

příčinné (udává důvod/příčinu)	
denn	*Wir fahren nicht mit dem Auto, **denn** die Straßen sind zu glatt.* Autem nepojedeme, neboť silnice jsou velmi kluzké.

vylučovací (uvádějí možnost)	
oder	*Wir können in den Ferien wegfahren **oder** wir machen es uns zu Hause gemütlich.* O prázdninách můžeme odjet nebo si uděláme doma pohodlí.
entweder – oder	***Entweder** wir fahren weg **oder** (wir) bleiben zu Hause.* Buď odjedeme, nebo zůstaneme doma.
nicht – sondern	*Wir fahren **nicht** weg, **sondern** (wir) bleiben zu Hause.* Neodjedeme, nýbrž zůstaneme doma.

slučovací (řadí věty rovnocenně vedle sebe)	
und	*Ich habe gestern erst gesaugt **und** heute ist es schon wieder schmutzig.* Včera jsem vysával a dnes už je tu opět špína.

Shoduje-li se podmět v první a druhé větě, můžeme ho ve druhé větě vynechat.
Wir fahren nicht weg, sondern bleiben zu Hause.
Neodjedeme, nýbrž zůstaneme doma.

Postavení větných členů po souřadicích spojkách

V obou větách je pro sloveso typické postavení jako v hlavní větě (na 2. pozici). 9.2.1

Ich	***habe*** *gestern*	***gebacken***	***und***	*der Kuchen* ***ist*** *bereits* ***aufgegessen.***
Včera jsem pekla a koláč je již snědený.				

8.1.2 Podřadicí spojky

Jedná se o spojky, které uvozují vedlejší větu. 9.4.1

Ich mag keinen Rhabarber, ***weil er so sauer ist.***
Nemám rád rebarboru, protože je kyselá.

Spojky, které spojují hlavní a vedlejší věty

1. hlavní věta	2. hlavní věta
Jeff trägt einen Regenmantel.	*Es regnet heute.*
Jeff má na sobě plášť do deště.	Dnes prší.

Obě tyto hlavní věty můžeme spojit spojkou:

hlavní věta	spojka	vedlejší věta
Jeff trägt einen Regenmantel,	*weil*	*es heute regnet.*
Jeff má na sobě plášť do deště, protože dnes prší.		

Z druhé věty hlavní se použitím podřadicí spojky stala věta vedlejší, která je podřazená větě hlavní. 9.4.1
Před spojkou píšeme čárku.

Postavení větných členů po podřadicích spojkách

hlavní věta		vedlejší věta
Jeff ***trägt*** *einen Regenmantel,*	***weil***	*es heute* ***regnet.***
Jeff má na sobě plášť do deště, protože dnes prší.		
Sloveso stojí na 2. pozici		sloveso stojí na konci

... ve tvarech složených časů

hlavní věta		vedlejší věta
Ramona trägt einen nassen Mantel,	***weil***	*es heute* ***geregnet hat.***
Ramona má na sobě mokrý kabát, protože dnes pršelo.		
		Pomocné sloveso stojí na konci, těsně před ním stojí plnovýznamové.

Podřadicí spojky

časové	
als	*Er ging gerade über die Straße, als er das Motorrad sah.* Právě přecházel ulici, když uviděl motorku.
bevor	*Wir räumten auf, bevor unsere Eltern nach Hause kamen.* Uklidili jsme, než naši rodiče přijeli domů.
bis	*Wir standen so lange an der Haltestelle, bis der Bus kam.* Stáli jsme na zastávce tak dlouho, dokud nepřijel autobus.
ehe	*Ich will meine Arbeit fertig haben, ehe ich nach Hause gehe.* Chci mít práci hotovou dříve, než půjdu domů.
nachdem	*Wir haben uns getroffen, nachdem wir aus dem Urlaub zurückkamen.* Sešli jsme se, když jsme se vrátili z dovolené.
seit(dem)	*Ich habe ihn nicht gesehen, seit ich weggezogen bin.* Neviděla jsem ho od té doby, co jsem se odstěhovala.
sobald	*Sobald der Frühling kommt, geht es mir wieder gut.* Jakmile přijde jaro, daří se mi zase dobře.
solange	*Solange es so regnet, bleiben wir drin.* Dokud bude pršet, zůstaneme uvnitř.

příčinné	
da	*Er kann nicht mitkommen, da er noch arbeiten muss.* Nemůže jít s námi, protože ještě musí pracovat.
weil	*Ich bin ins Bett gegangen, weil ich müde war.* Šla jsem si lehnout, protože jsem byla unavená.

účelové	
damit	*Ihr müsst jetzt losgehen, damit ihr den Bus nicht verpasst.* Musíte nyní vyrazit, abyste nezmeškali autobus.
dass	*Ich beeile mich, dass ich pünktlich bei dir bin.* Pospíším si, abych u tebe byl přesně.

Dass se může vyskytovat i v jiných vedlejších větách, např. uvozuje nepřímou řeč, výpověď…
Ich wusste gleich, dass ihr heute zu spät kommt.
Hned jsem věděl, že dnes přijdete pozdě.

podmínkové	
falls	*Nimm vorsichtshalber die Badesachen mit, falls du noch schwimmen willst.* Raději si vezmi věci na koupání s sebou, chceš-li si ještě zaplavat.
wenn	*Ich mache mir einen Kaffee, wenn ich müde bin.* Když jsem unavená, uvařím si kávu.
ob	*Er weiß nicht, ob morgen Training ist.* On neví, zdali je zítra trénink.

přípustkové	
obwohl ***obgleich***	*Sie ist nicht gekommen, obwohl ich ihr Bescheid gesagt habe.* Nepřišla, ačkoli jsem jí dal vědět.

odporovací	
während	*Der Busfahrer schlief, während die Touristen im Museum waren.* Řidič autobusu spal, zatímco turisti byli v muzeu.

důsledkové	
so dass ***so…dass***	*Die Sonne blendete mich, so dass ich meine Sonnenbrille aufsetzte.* Slunce mě oslnilo, takže jsem si nasadil sluneční brýle. *Er schlief so lange, dass er zu spät kam.* Spal tak dlouho, že přišel pozdě.

způsobové	
als	*Du bist schlauer, als ich dachte.* Jsi chytřejší, než jsem si myslel.
als ob	*Er ging so schnell, als ob er keine Zeit hätte.* Šel tak rychle, jako by neměl čas.
wie	*Ich weiß noch nicht, wie ich nach Paris komme.* Ještě nevím, jak přijedu do Paříže.

Jako spojky spojující části věty se používají **als** a **(so) wie**, pokud skupinu slov nedoprovází žádné sloveso.

– u srovnávání: *Er ist beim Essen genauso langsam **wie** du.*
Je u jídla stejně pomalý jako ty.
*Er ist größer **als** ich.*
On je větší než já.

– u vyjadřování fakt: *Sie arbeitet in einer Konditorei **als** Kellnerin.*
Pracuje jako číšnice v cukrárně.

Bis, seit a ***während*** se mohou také vyskytovat jako předložky. 8.2

*Wir können doch noch **bis** morgen warten.*
Můžeme přece čekat do zítřka.
*Ich habe sie **seit** gestern nicht gesehen.*
Od včerejška jsem ji neviděl.
*Er hat schon **während** des Abendbrots geschlafen.*
Už během večeře spal.

Příslovce ve funkci spojek

Existují příslovce, která se mohou objevovat jako spojky.
darum, außerdem, trotzdem, dagegen, sonst, so ...

Věta pak musí mít následující uspořádání:

	hlavní věta	**hlavní věta**
spojka	*Ich mache Abendbrot,* Udělám večeři,	***denn** ich habe Hunger.* neboť mám hlad.
příslovce	*Ich habe Hunger,* Mám hlad,	***darum** mache ich Abendbrot.* proto udělám večeři.

možné je také : *Ich habe Hunger. Darum esse ich jetzt Abendbrot.*
Mám hlad. Proto se teď navečeřím.

Pořadí hlavních vět je opačné a sloveso pak stojí ihned za příslovcem. 8.3

8.2 Předložky – *auf der Straße*

Předložka zabírá místo před slovem nebo před skupinou slov.
- před podstatným jménem: *Die Kugel ist **aus Glas.***
  Koule je ze skla.
- před skupinou slov: *Die Kugel ist **aus buntem Glas.***
  Koule je z barevného skla.
- před zájmenem: *Ich spiele **mit ihr.***
  Hraju si s ní.

V některých případech se předložka může vyskytovat před i za skupinou slov. Může pak dojít ke změně pádu.

před daným slovem	**za daným slovem**
*Die Menschen standen **entlang** der Straße.* Lidé stáli podél ulice.	*Er ging die Straße **entlang**.* Šel ulicí.

***Wegen** der langen Wartezeit sind wir eine andere Autobahn gefahren.* Kvůli dlouhému čekání jsme jeli po jiné dálnici.	*Der langen Wartezeit **wegen** sind wir eine andere Autobahn gefahren.* Kvůli dlouhému čekání jsme jeli po jiné dálnici.

Předložka určuje pád slova.

*Sie spielt **mit dem Ball.*** Hraje si s míčem.	(3. pád)
*Sie wohnt **um die Ecke.*** Bydlí za rohem.	(4. pád)
*Ich gehe **wegen des Regens** in das Haus.* Kvůli dešti jdu domů (do domu).	(2. pád)

Předložka i slovo/skupina slov mají vztah k ostatním slovům:

slovní druh	příklad	předložka + slovo/skupina slov	
podstatné jméno	*der Vogel*	*auf dem Dach*	pták na střeše
sloveso	*spielen*	*mit Bausteinen*	hrát si s kostkami
přídavné jméno	*glücklich*	*über den Sieg*	šťastný z vítězství

Na základě významu můžeme předložky rozdělit do několika skupin. Jedna předložka však může mít vícero významů.

předložka	tázací slovo	příklad	
místní	*Wo?*	***an** der Wand*	na zdi
směrová	*Wohin?*	***in** das Konzert*	na koncert
	Woher?	***aus** dem Mittelmeer*	ze Středozemního moře
časová	*Wann?*	***vor** dem Mittag*	před polednem
způsobová	*Wie?*	***mit** viel Lärm*	hlučně, s velkým rámusem
	Woraus?	***aus** Holz*	ze dřeva
	Womit?	***mit** dem Bus*	autobusem
	Mit wem?	***mit** den Kindern*	s dětmi
příčinná	*Warum?*	***wegen** der Großeltern*	kvůli prarodičům
	Durch wen?	***durch** die Ärztin*	skrz lékařku
	Wodurch?	***durch** den Unfall*	skrz úraz
účelová	*Mit welchem Ziel?*	***für** mich*	pro mě
	Zu welchem Zweck?	***für** die gute Laune*	pro dobrou náladu

8.2.1 Předložky se 4. pádem – *für die Umwelt*

místní	příklad ve 4. pádu
bis (bez členu) 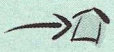	*Dieser Zug fährt* ***bis*** *Hamburg Altona.* Vlak jede až do Hamburku Altony.
durch 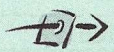	*Ich gehe* ***durch*** *den Park.* Jdu parkem. *Er fährt im Sommer* ***durch*** *Deutschland.* V létě jezdí po Německu.
gegen	*Das Auto ist* ***gegen*** *die Mauer gefahren.* Auto vyjelo proti zdi. *Der Vogel ist* ***gegen*** *das Fenster geflogen.* Pták letěl proti oknu.
um *um herum*	*Die Katze ist* ***um*** *das Haus geschlichen.* Kočka se plížila okolo domu. *Alle sitzen gespannt* ***um*** *den Tisch* ***herum****.* Všichni sedí napjatě okolo stolu.
enlang	*Das Liebespaar geht am Fluss* ***entlang****.* Milenci se procházejí podél řeky. *Wir fahren die Allee* ***entlang****.* Pojedeme alejí.

časové	příklad ve 4. pádu
gegen	*Tom erwartet Tim* ***gegen*** *sieben Uhr.* Tom očekává Tima okolo sedmé hodiny. ***Gegen*** *acht Uhr wollen wir essen.* Okolo osmé se najíme.
um	*Wir sehen uns* ***um*** *drei.* Uvidíme se ve tři. ***Um*** *8.30 Uhr macht der Laden auf.* V 8.30 hodin obchod otevírá.
bis 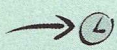	*Er hat* ***bis*** *elf Uhr geschlafen.* Spal až do jedenácti hodin. *Sie bleibt* ***bis*** *kommenden Sonntag.* Zůstane až do nadcházející neděle.
für 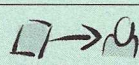	*Unser Au-pair-Mädchen bleibt* ***für*** *ein Jahr.* Naše au pair zůstane jeden rok.

příčinné	příklad ve 4. pádu
durch	*Er ist sehr verunsichert* ***durch*** *die Kündigung.* Skrz výpověď velmi znejistěl. ***Durch*** *ihn habe ich dich kennen gelernt.* Skrz něj jsem se s tebou seznámil.

účelové	příklad ve 4. pádu
für 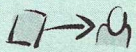	*Sie demonstrieren* ***für*** *den Frieden.* Demonstrují za mír. *Hier ist eine E-Mail* ***für*** *dich gekommen.* Tady přišel e-mail pro tebe.
gegen	*Sie sind* ***gegen*** *Gewalt.* Jsou proti násilí.

způsobové	příklad ve 4. pádu
ohne	*Er wollte heute* ***ohne*** *Strümpfe losgehen.* Chtěl dnes odejít bez punčoch. *Das Menü bitte* ***ohne*** *die Vorspeise!* Menu prosím bez předkrmu!

Vždy se 4. pádem:
bis, durch, entlang, für, gegen, ohne, um

8.2.2 Předložky se 3. pádem – *über den Wolken*

místní	příklad ve 3. pádu
ab	***Ab*** *dem Allgäu wurde das Wetter schön.* Od Allgäu bylo hezky.
bei	*Meine Großmutter wohnt* ***bei*** *uns.* Moje babička bydlí u nás. *Du sollst dich nachher* ***beim*** *Chef melden.* Máš se pak hlásit u šéfa.
gegenüber 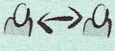	***Gegenüber*** *dem Kaufhaus ist ein Eisladen.* Naproti obchodnímu domu je obchod se zmrzlinou. *Plötzlich standest du mir* ***gegenüber****.* Náhle jsi stál naproti mně.

směrové	příklad ve 3. pádu
aus	*Sie kommt gerade **aus** dem Urlaub.* Právě se vrací z dovolené. *Sie nimmt das Geld **aus** der Kasse.* Bere si peníze z pokladny.
nach 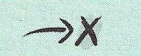	*Marie fährt **nach** Italien und Svenja **nach** Österreich.* Marie jede do Itálie a Svenja do Rakouska.
von	*Die Muscheln sind **vom** Strand.* Mušle jsou z pláže. *Er kommt müde **von** der Arbeit.* Přichází unavený z práce.
zu 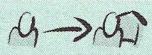	*Wir fahren **zu** Oma und Opa.* Jedeme k babičce a dědečkovi. *Ich muss **zum** Zahnarzt gehen.* Musím jít k zubaři.

časové	příklad ve 3. pádu
ab (začátek)	***Ab** Dienstag scheint die Sonne wieder.* Od úterý bude opět svítit slunce. *Sie geht **ab** nächstem Semester auf die Uni.* Od příštího semestru bude chodit na univerzitu.
an	***An** den Vormittagen arbeitet sie immer.* Dopoledne vždy pracuje. ***Am** Wochenende habe ich wieder mehr Zeit.* O víkendu budu mít opět více času.
bei	*Du sollst **beim** Essen nicht reden.* U jídla bys neměl mluvit.
bis zum	*Sie wartet **bis zum** Montag.* Ona bude čekat až do pondělí.
nach	***Nach** der Schule bin ich immer müde.* Po vyučování jsem vždy unavený.
in	***In** der Pause rauche ich eine Zigarette.* O přestávce si zakouřím cigaretu.
in (budoucnost)	***In** zwei Wochen habe ich Geburtstag.* Za dva týdny budu mít narozeniny. ***Im** April habe ich wieder mehr Zeit.* V dubnu budu mít opět více času.

seit (od minulosti do teď)	***Seit** einem Monat ist er kaum zu Hause.* Už měsíc sotva bývá doma. *Sie liebt ihn **seit** ihrer Jugend.* Miluje ho od mládí.
von ... bis	*Ich arbeite **von** acht **bis** dreizehn Uhr.* Pracuji od osmi do třinácti hodin. *Er war **vom** ersten **bis zum** letzten Tag fleißig.* Byl pilný od prvního až do posledního dne.
vor	*Er geht **vor** der Arbeit joggen.* Před prací si chodí zaběhat.
vor (minulost)	***Vor** einem Jahr war ich verliebt.* Před rokem jsem byl zamilovaný.
zu	***Zu** Weihnachten essen wir immer Gans.* O Vánocích jíme vždy husu.
zwischen 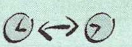	***Zwischen** 8 und 9 Uhr habe ich keine Zeit.* Mezi osmou a devátou hodinou nemám čas.

příčinné	**příklad ve 3. pádu**
aus	*Er lief **aus** Angst davon.* Ze strachu utekl.
vor	*Du kannst **vor** Sehnsucht nicht mehr schlafen.* Žárlivostí už nemůžeš ani spát.
wegen	***Wegen** der Grippewelle lassen wir uns impfen.* Kvůli chřipkové vlně se necháme očkovat.

účelové	**příklad ve 3. pádu**
zu	*Ich gratuliere dir **zum** Geburtstag.* Gratuluji ti k narozeninám.

způsobové	**příklad ve 3. pádu**
mit	***Mit** meinem Motorrad bin ich schnell.* Na své motorce jsem rychlý.
in	***In** der großen Eile habe ich etwas vergessen.* Ve velkém spěchu jsem něco zapomněl.
nach	*Wenn es **nach** mir geht, fahren wir jetzt los.* Pokud bude po mém, vyjedeme nyní.

Vždy se 3. pádem:
ab, aus, außer, bei, gegenüber, mit, nach, seit, von, zu

8.2.3 Předložky se 4. a 3. pádem – *an die Wand, an der Wand*

Existují předložky, které se mohou pojit se 4. i se 3. pádem.

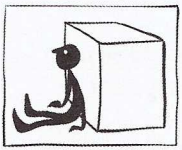

an

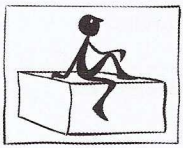

auf

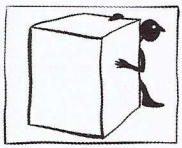

hinter

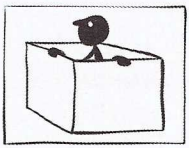

in

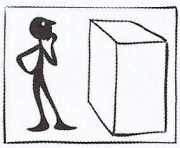

neben

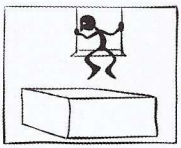

über

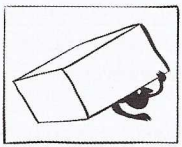

unter

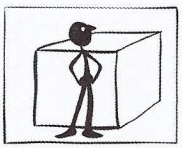

vor

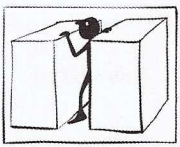

zwischen

Udáváme-li nějaký **směr**, používáme předložku a **4. pád:**

směr

*Ich stelle den Tisch **an die Wand**.*
Postavím stůl ke stěně.
*Ich lege das Messer **auf den Tisch**.*
Položím nůž na stůl.
*Er legt das Buch **neben sich**.*
Pokládá knihu vedle sebe.
*Sie geht **vor die Tür**.*
Ona jde přede dveře.

Udáváme-li nějaké **místo**, používáme předložku a **3. pád**:

místo

*Der Tisch steht **an der Wand**.*
Stůl stojí u stěny.
*Das Messer liegt **auf dem Tisch**.*
Nůž leží na stole.
*Das Buch liegt **neben mir**.*
Kniha leží vedle mě.
*Sie steht **vor der Tür**.*
Ona stojí přede dveřmi.

předložka	příklad + 4. pád	příklad + 3. pád
an	*Die Kinder wollen **an** den Strand.* Děti chtějí na pláž. *Sie ruderten **an** das Ufer.* Veslovali ke břehu.	***An** meiner Jacke sind Knöpfe.* Na mojí bundě jsou knoflíky. *Der Spiegel hängt **an** der Wand.* Zrcadlo visí na stěně.
auf	*Er fährt **auf** die Insel.* Jede na ostrov. *Sie geht **aufs** Gymnasium.* Chodí na gymnázium.	***Auf** dem Berg steht ein kleines Haus.* Na hoře stojí malý dům. *Die Kinder spielen **auf** der Straße.* Děti si hrají na ulici.
hinter	*Er rennt **hinter** den Busch.* Utíká za křoví. *Sie läuft **hinters** Haus.* Běží za dům.	*Er lauscht **hinter** der Tür.* Poslouchá za dveřmi. ***Hinter** der Kurve sieht man das Meer.* Za zatáčkou je vidět moře.
in (bez členu)		***In** Berlin ist immer viel los.* V Berlíně se vždycky něco děje. ***In** Griechenland ist es oft heiß.* V Řecku bývá často horko.
in	*Wir fahren wieder **in** die Türkei.* Opět jedeme do Turecka. *Ich lege das Buch **in** das Regal.* Dám knihu do police.	*Sie fährt **in** der Schweiz Ski.* Lyžuje ve Švýcarsku. ***Im** Haus ist es warm und gemütlich.* V domě je teplo a útulně.
neben	*Ich lege mich **neben** dich.* Lehnu si vedle tebe. *Er setzt sich **neben** mich.* Sedne si vedle mě.	***Neben** der Kirche ist ein Friedhof.* Vedle kostela je hřbitov. *Ich möchte **neben** dir sitzen.* Chtěl bych sedět vedle tebe.
über	*Jan fliegt **über** Paris.* Jan poletí přes Paříž. *Die Wolken ziehen **über** das Land.* Mraky plují nad krajem.	***Über** dem Tisch hängt eine Lampe.* Nad stolem visí lampa. *Die Wolken sammeln sich **über** dem Atlantik.* Mračna se stahují nad Atlantikem.

unter	*Der Hund legt sich **unter** den Tisch.* Pes si lehne pod stůl.	***Unter** der Brücke fließt ein Fluss.* Pod mostem teče řeka. *Der Hund liegt **unter** dem Tisch.* Pes leží pod stolem.
vor	*Er legt das Päckchen **vor** die Tür.* Položí balíček přede dveře. *Stell die Schuhe **vor** die Tür.* Dej boty přede dveře.	***Vor** dem Haus steht ein alter Baum.* Před domem stojí starý strom. *Ich warte **vor** dem Eingang auf dich.* Počkám na tebe před vchodem.
zwischen	*Leg dich doch **zwischen** uns.* Lehni si přece mezi nás. *Er stellt sich **zwischen** uns.* Stoupne si mezi nás.	*Das Kind schläft **zwischen** seinen Eltern.* Dítě spí mezi svými rodiči. ***Zwischen** den Gärten ist ein Zaun.* Mezi zahradami je plot.

Prohlédněte si dobře každé sloveso. Ptáme-li se na místo (otázka: Wo?/Kde?), pak použijeme 3. pád. Ptáme-li se na směr (otázka: Wohin?/Kam?), použijeme 4. pád.

Předložka a člen, který po ní následuje, se spolu mohou spojovat. *Sie gehen **ins** Konzert.* Jdou na koncert. 1.2

8.2.4 Předložky s 2. pádem – *wegen der Lehrerin*

časové	
während	*Während des ganzen Winters lag Schnee.* Po celou zimu byl sníh.

způsobové	
statt	*Ich nehme lieber Gemüse statt des Fleisches.* Místo masa si dám raději zeleninu.

příčinné	
wegen	*Wir sind wegen des Sturms abgefahren.* Kvůli bouři jsme odjeli.
trotz	*Er war trotz des Staus pünktlich da.* Navzdory dopravní zácpě tam dorazil přesně.

V hovorovém jazyce se často upřednostňuje 3. pád.

Während des Konzerts ...	*Während dem Konzert ...*
Během koncertu...	
Wegen des Sturms ...	*Wegen dem Sturm ...*
Kvůli bouři...	
Trotz des Staus ...	*Trotz dem Stau ...*
Navzdory dopravní zácpě...	

8.2.5 Předložkové vazby sloves – *denken an*

Je mnoho sloves, která se objevují s různými předložkami a podle toho mění svůj význam. Pojí se se 4. nebo 3. pádem.

denken	*denken an + 4. pád*
myslet	myslet na
antworten	*antworten auf + 4. pád*
odpovídat	odpovídat na

Tato slovesa najdete ve slovníku zaznamenaná takto:

• **glau·ben** ['glaʊbn] <glaubt, glaubte, geglaubt> **I.** *tr* K *jd glaubt an etw akk* meinen, vermuten ~, *dass etw falsch ist* **II.** *itr* K *jd glaubt an etw akk* für wahr halten *an Gott* ~

8.3 Příslovce – *darum*

„*Was du* heute *kannst besorgen, das verschiebe nicht auf* ***morgen.***“
(německé přísloví; odpovídá českému „Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.“)

Příslovce podávají podrobnější informace o následujících údajích:

místa:	*Antje wohnt* ***gegenüber.***
	Antje bydlí naproti.
času:	*Markus lädt* ***morgen*** *zum Videoabend ein.*
	Markus zve zítra na večer na video.
způsobu:	***Leider*** *kann Jan nicht kommen.*
	Jan bohužel nemůže přijít.
příčiny:	*Heike hat Stress zu Hause,* ***darum*** *kommt sie nicht.*
	Heike má doma stres, proto nepřijde.

Postavení příslovce ve větě po:

- slovesech:

Das habe ich ***gern*** *gelesen.*	Příslovce stojí před slovesem.
To jsem četl rád.	

- podstatných jménech:
  *Die Frau **da hinten** meine ich.* Příslovce stojí za podstatným jménem.
  Mám na mysli tu paní tam vzadu.
- přídavných jménech:
  Der Turm ist wirklich hoch. Příslovce stojí před přídavným jménem.
  Ta věž je opravdu vysoká.

Kromě toho mohou příslovce vystupovat ve funkci:
- předmětů: *Ich finde ihn **nirgends**.*
  Nemohu ho nikde najít.
- spojek: *Er hat etwas gestohlen, **darum** ist er weggelaufen.*
  Něco ukradl, proto utekl.
- vztažných a tázacích příslovcí:
  *Er ist weg, aber ich weiß nicht, **wohin** er gegangen ist. **Womit** haben wir das verdient?*
  Je pryč, ale nevím, kam šel. Čím jsme si to zasloužili?

Několik málo příslovcí může tvořit tvary 2. a 3. stupně. Ty se většinou shodují s tvary přídavných jmen.

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň	přídavné jméno
bald	*eher (früher)*	*am ehesten (am*	*früh*
brzy	spíše, dříve	*frühesten)*	časný
		nejspíše, nejdříve	
gern	*lieber*	*am liebsten*	*lieb*
rád	raději	nejraději	milý
oft	*häufiger*	*am häufigsten*	*häufig*
často	častěji	nejčastěji	častý
sehr	*mehr*	*am meisten*	*viel*
velmi	více	nejvíce	mnoho, mnohý

8.3.1 Příslovce místa – *oben oder unten*

Příslovce místa nás informují o tom, kde se co nachází.

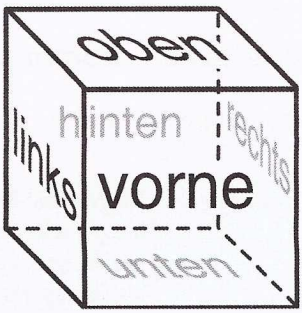

Wo?/Kde?	Wo?/Kde?	Wo?/Kde?
hier (velmi blízko)	***da*** (přítomnost)	***dort*** (něco vzdáleného)
Ich bin hier. Jsem zde.	Der Gast ist da. Host je tady.	Er wartet dort. Čeká tam.
drinnen (v místnosti)	***draußen*** (vně místnosti)	***drüben*** (naproti)
Willst du drinnen … Chceš počkat vevnitř…	*oder draußen warten?* nebo venku?	*Du kannst auch drüben warten.* Můžeš také počkat naproti.
außen (vnější strana)	***innen*** (vnitřní strana)	***überall*** (všude)
Am Mantel fehlt außen ein Knopf. Na kabátu chybí z vnější strany knoflík.	*Innen habe ich ihn schon wieder angenäht.* Uvnitř už jsem ho opět přišila.	*Überall liegen Knöpfe herum.* Všude se tu povalují knoflíky.
irgendwo (místo není blíže určeno)	***nirgendwo (nirgends)*** (žádné místo neexistuje)	***woanders*** (na jiném místě)
Den Stein habe ich irgendwo gefunden. Ten kámen jsem někde našla.	*Ich kann den Stein nirgends finden.* Nemohu ten kámen nikde najít.	*Ich muss ihn woanders gelassen haben.* Určitě jsem ho nechala někde jinde.

Můžeme spolu kombinovat i dvě příslovce místa.
Ist das Geld hier drin? Oder ist es da drin?
Jsou ty peníze zde uvnitř? Nebo tady uvnitř?

Postavení příslovcí místa v rámci věty

Příslovce místa se může ve větě vyskytovat na různých pozicích.

	začátek věty		střed věty	konec věty
	Dort drinnen	*spielt*	*die Musik,*	
und	*ich*	*stehe*		***draußen.***
	Gestern	*spielte*	*sie* ***hier***	*nicht so laut.*

8.3.2 Směrová příslovce – *Komm runter!*

Směrová příslovce podávají informaci o směru.

Wohin?/Kam?	
rauf – runter	*Ich gehe die Treppe rauf.* Jdu po schodech nahoru.
vorwärts – rückwärts	*Du musst vorwärts einparken.* Musíš zaparkovat vpředu.

aufwärts – abwärts	*Der Aufzug fährt aufwärts.* Výtah jede nahoru.
nach links – nach rechts – geradeaus	*Sie müssen erst nach links und dann geradeaus fahren.* Musíte jet nejprve doleva a pak rovně.
nach oben – nach unten	*Er geht nach unten in den Keller.* Jde dolů do sklepa.
hierhin – dorthin – dahin	*Schaut doch mal hierhin!* Podívejte se přece sem!

Woher?/Odkud?	
von dort	*Der Bus muss von dort kommen.* Autobus musí přijet odtamtud.
von rechts – von links	*Der Radfahrer kam von links.* Cyklista přijel zleva.
von oben – von unten	*Der Regen kommt von oben.* Déšť přichází shora.
von außen – von innen	*Ich habe von innen abgeschlossen.* Mám zamčeno zevnitř.

Směrová příslovce s *hin- und her- – hinunter und herauf*

her- znamená: směrem k mluvčímu –
Er kommt herauf.
Přijde nahoru.
herauf- (klettern), herüber- (rufen),
vyšplhat nahoru, zavolat (přes ulici, plot),
herunter- (kommen), heraus- (laufen),
sejít dolů, vyběhnout (ven),
herein- (kommen)
vejít (dovnitř)

hin- znamená: směrem od mluvčího (pryč)
Er geht hinunter.
Jde dolů.
hinauf- (springen), hinüber- (gehen),
vyskočit (nahoru), přejít (přes ulici),
hinunter- (schauen), hinaus- (gehen),
podívat se dolů, vyjít (ven),
hinein- (gehen)
jít dovnitř

V hovorovém jazyce se používají zkrácené tvary:
rauf, rüber, runter, raus, rein.

Postavení směrových příslovcí ve větě

Směrová příslovce stojí většinou uprostřed nebo na konci věty. Pokud se ve větě objeví zápor **nicht**, stojí příslovce hned za ním.

		střed věty	konec věty
Ich	*habe*	*die Kartoffeln (nicht)* ***von unten***	*geholt.*
Jetzt	*gehe*	*ich (nicht)*	***nach oben.***

8.3.3 Příslovce času – *gerade heute*

Příslovce času nás informují o časových údajích. Mohou se vztahovat k časovým okamžikům nebo obdobím v přítomnosti, minulosti nebo budoucnosti:

Wann?/Kdy?	**Wann?/Kdy?**
Časový okamžik v přítomnosti	**Časový okamžik v minulosti**
jetzt – Ich gehe jetzt arbeiten. Jdu nyní pracovat.	*eben (gerade)* – před několika minutami *Sie hat eben abgewaschen.* Právě umyla nádobí.
heute – Heute scheint die Sonne. Dnes svítí slunce	*gestern, vorgestern* *Gestern schien die Sonne.* Včera svítilo slunce.
gerade – Ich wasche gerade ab. Právě myju nádobí.	*neulich, vor kurzem* *Neulich habe ich abgewaschen.* Před chvílí jsem umyla nádobí.
da – v tom okamžiku *Ich saß in der Badewanne. Da klingelte es.* Seděla jsem ve vaně. Vtom zazvonil zvonek.	*vorhin* *Du hast vorhin nicht aufgepasst.* Ty jsi předtím nedával pozor.
nun – nyní, následovně *Nun hören wir auf zu lernen.* Nyní se přestaneme učit.	*einmal* (před dlouhou dobou) *Es war einmal eine Zauberin …* Byla jednou jedna čarodějka …

Období v přítomnosti	**Období v minulosti**
heutzutage – Die Kinder sitzen heutzutage alle vor dem Computer. Všechny děti dnes vysedávají u počítače.	*früher – Früher war alles besser.* Dříve bylo všechno lepší. *damals* (v té době) *Damals holte man das Wasser noch aus dem Brunnen.* Tehdy se ještě nosila voda ze studny.

Časový okamžik v budoucnosti
Wir kommen nächste Woche wieder. Příští týden zase přijedeme.
bald, morgen, übermorgen, später, nächste Woche, demnächst brzy, zítra, pozítří, později, příští týden, zakrátko

Vyjadřují vztah k jinému časovému okamžiku:
Seitdem hat Klaus nicht mehr so viel Zeit wie früher. Od té doby už nemá Klaus tolik času jako dříve.
vorher, nachher, seitdem, inzwischen, zuerst, danach, dann, zuletzt předtím, potom, od té doby, mezitím, nejprve, poté, pak, nakonec

… a také předčasnost a následnost vzhledem k jinému ději:	
Wollen wir spazieren gehen?	Půjdeme na procházku?
vorher, erst, zuerst	*nachher, dann, danach*
Ja, aber vorher muss ich bügeln …	*und nachher muss ich noch aufräumen.*
Ano, ale předtím musím vyžehlit…	a potom musím ještě uklidit.

Mohou vyjadřovat opakování děje:	
Wie oft? Jak často?	*nie, niemals, fast nie, selten, kaum, manchmal, ab und zu, oft, häufig, meistens, fast immer, immer, stets* nikdy, téměř nikdy, zřídka, sotva, někdy občas, často, většinou, téměř vždy, vždy, stále

… nebo trvání děje:		
schon už	*Bist du schon fertig?* Jsi už hotový?	rychleji, než jme si mysleli
noch ještě	*Ich bin noch nicht fertig.* Ještě nejsem hotový.	trvá to o něco déle
erst až	*Ich werde erst nächste Woche fertig.* Budu hotový až příští týden.	později, než bylo očekáváno

Informují nás o dnech a jejich částech:	
morgens, mittags, abends ráno, v poledne, večer	*Morgens mache ich Frühstück.* Ráno udělám snídani.
montags, dienstags, freitags v pondělí, v úterý, v pátek	*Freitags essen wir Fisch.* V pátek jíme rybu. (pokaždé)

… a o týdnech, měsících atd.:
täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich denně, týdně, měsíčně, ročně

8.3.4 Příslovce způsobu – *leider ausverkauft*

Příslovce způsobu mohou mít velmi rozdílné úkoly. Mohou vyjadřovat hodnocení, domněnku, předpoklad nebo pravděpodobnost:

Hodnocení	
glücklicherweise	*Als das Wasser aus der Waschmaschine lief, war sie glücklicherweise zu Hause.* Když vytékala voda z pračky, byla naštěstí doma.
hoffentlich	*Hoffentlich ist der Winter bald vorbei.* Snad už bude zima brzy pryč.
leider	*Ich habe leider vergessen, wann du Geburtstag hast.* Bohužel jsem zapomněl, kdy máš narozeniny.
dummerweise	*Dummerweise bin ich zum Vorstellungsgespräch zu spät gekommen.* Přišel jsem na pohovor bohužel pozdě.
zum Glück	*Zum Glück hat mich die Sekretärin getröstet.* Naštěstí mě uklidnila sekretářka.
natürlich	*Willst du mit zum Fußball kommen? Natürlich (will ich das).* Chceš jít se mnou na fotbal? Samozřejmě, že chci.
wirklich	*Der schottische Tanz hat wirklich Spaß gemacht.* Skotský tanec byl skutečně zábavný.
Domněnka/předpoklad	
anscheinend	*Er läuft jeden Tag 15 Kilometer. Anscheinend macht es ihm Spaß.* Každý den běhá 15 kilometrů. Zřejmě ho to baví.
Pravděpodobnost	
bestimmt	*Ich habe den ganzen Tag gewartet. Er hat mich bestimmt vergessen.* Čekal jsem celý den. Určitě na mě zapomněl.
eventuell	*Ich habe eventuell noch eine Freikarte für euch.* Mám pro vás eventuálně ještě jednu volnou vstupenku.
sicherlich	*Die ist sicherlich nicht mehr gültig.* Ta už jistě není platná.
wahrscheinlich	*Wahrscheinlich werden wir am nächsten Wochenende in den Harz fahren.* Pravděpodobně pojedeme příští víkend do Harcu.
vielleicht	*Vielleicht liegt dort noch ein wenig Schnee.* Možná je tam ještě trochu sněhu.

Slova zakončená na **-weise** jsou vždy příslovce.

Příslovce způsobu odvozená z přídavných jmen

Tato příslovce popisují způsob, jakým někdo něco **dělá**. Jsou bez koncovky. Můžeme je stupňovat stejně jako přídavná jména. 4.5

gut	*Wer spielt gut Fußball?* Kdo hraje dobře fotbal?
schlecht	*Sie isst im Moment schlecht.* Momentálně jí špatně.
fleißig	*Ina rechnet fleißig die Aufgaben.* Ina počítá pilně domácí úkoly.
langsam	*Julia kaut langsam ihr Brötchen.* Julia pomalu kouše svou housku.
schnell	*Wir müssen schnell zum Bahnhof.* Musíme rychle na nádraží.

Stupňování prostřednictvím příslovcí způsobu

Příslovce způsobu mohou zesilovat význam přídavných jmen:

*Das sind **sehr** schöne Hemden.* To jsou velmi krásné košile.

... nebo oslabovat:

*Das ist **nur** ein kleiner Hund.* To je jen malý pes.

4.5.1

Konkretizace prostřednictvím příslovcí způsobu

nur	*Der Anzug sah gut aus, **nur der Schlips** passte nicht.* Oblek vypadal dobře, jen kravata se k němu nehodila. *Ich wohne in der Stadt, denn **nur dort** finde ich Arbeit.* Bydlím ve městě, neboť jen tam najdu práci.
auch	*Ich wasche immer das Auto, jetzt bist **auch du** mal dran.* Myju auto pokaždé, teď jsi na řadě také ty.
sogar	*Der neue Apfelbaum ist toll, er trägt **sogar** schon **Früchte**.* Ta nová jabloň je bezvadná, už dokonce nese ovoce.

Postavení příslovcí způsobu ve větě

Příslovce stojí na začátku nebo uprostřed věty.
Pokud větu negujeme, stojí příslovce až za **nicht**.
Má-li věta **jeden** předmět, stojí příslovce před ním.
Jsou-li ve větě předměty **dva**, stojí tato příslovce před předmětem udávajícím směr nebo místo (na otázku wohin?, resp. wo?). 9.1.3

začátek věty	střed věty	konec věty
Die Verkäuferin möchte	***sicherlich*** *eine Pause*	*machen.*
Prodavačka by si jistě ráda udělala přestávku.		
Der Kunde kauft	*nicht* ***gern***	*hier ein.*
Zákazník zde nenakupuje rád.		
Bettina liest	*am Abend nicht* ***gern***	*im Bett.*
Bettina si večer nečte ráda v posteli.		
Wahrscheinlich *ist*	*das Kleid*	*zu teuer.*
Pravděpodobně jsou ty šaty příliš drahé.		

8.3.5 Příslovce příčiny – *deshalb*

Příslovce příčiny mohou stát na místě spojky. V této funkci logicky spojují věty nebo části textů. V textu pak mají funkci logických konektorů. Nazývají se také textová příslovce, protože mohou stát na místě spojky. 8.1

Co můžeme logicky spojovat?		
příslovce příčiny	**důvod**	**důsledek**
deshalb	*Ich will mein Studium beenden.* Chci dokončit své studium.	*Deshalb mache ich gerade die Prüfung.* Proto právě skládám zkoušku.
daher	*Willi hat eine große Familie.* Willi má velkou rodinu.	*Daher muss er zweimal Geburtstag feiern.* Proto musí slavit narozeniny dvakrát.
darum	*Sebastian spielt Schlagzeug.* Sebastian hraje na bicí.	*Darum ist es immer laut im Haus.* Proto je v domě pořád hluk.
deswegen	*David surft jede freie Minute im Internet.* David surfuje každou volnou chvíli na internetu.	*Deswegen ist die Rechnung so hoch.* Proto je účet tak vysoký.
	důsledek	**důvod**
nämlich	*Max muss seine Hände waschen.* Max si musí mýt ruce.	*Sie sind nämlich ganz schmutzig.* Jsou totiž celkem špinavé.

	zjištění	logický důsledek
also	*Der Ehemann hat ein Alibi.* Manžel má alibi.	*Er kann also nicht der Täter sein.* Nemůže být tedy pachatelem.
	zjištění	**jiný důsledek (než jaký byl očekáván)**
trotzdem	*Draußen ist es kalt.* Venku je chladno.	*Trotzdem will ich spazieren gehen.* Přesto chci jít na procházku.
	nutnost	**možný negativní důsledek**
sonst	*Du musst unbedingt mitspielen.* Musíš hrát bezpodmínečně s námi.	*Sonst verlieren wir gegen diese starke Mannschaft.* Jinak prohrajeme proti tomu silnému mužstvu.

Postavení ve větě

začátek věty		střed věty	konec věty
Es	*ist*	*kalt.*	
Je chladno.			
Trotzdem	*möchte*	*ich ein Eis*	*essen.*
Přesto bych si dal zmrzlinu.			
Beim Italiener	*schmeckt*	*es nämlich*	*so gut.*
U Itala ji mají totiž tak dobrou.			

Příslovce příčiny mohou stát na začátku nebo uprostřed věty. **Nämlich** stojí vždy uprostřed věty.

8.3.6 Zájmenná příslovce – *Wofür?*

Zájmennými příslovci se na něco ptáme:
***Worüber** denkst du gerade nach?* O čem právě přemýšlíš?

... jejich pomocí ještě jednou něco připomínáme:
*Ich habe dir gesagt, **dass du Brot holen möchtest.** Denkst du **daran**?* Řekl jsem ti, abys přinesl chléb. Myslíš na to?

... nebo upozorňujeme na to, co již bylo řečeno:
*Hör **darauf**,* was ***ich dir sage.*** Poslouchej, co ti říkám.

Zájmenná příslovce se vztahují na celé výpovědi nebo na věci, **nikdy** však na osoby.

Ptáme-li se na osoby, používáme předložku + tázací zájmeno:
***Auf wen** freust du dich?* Na koho se těšíš?
***Mit wem** lebst du zusammen?* S kým žiješ?
***Über wen** hast du geklagt?* Na koho sis stěžoval?

Tvoření

Zájmenná příslovce se skládají z příslovce a předložky.

Následují-li dvě samohlásky za sebou, vkládáme mezi ně souhlásku ***r***.

příslovce	předložka	příklad
da		*Wir schenken Oma zum Geburtstag ein Bild.* Darujeme babičce k narozeninám obraz.
	an	***Daran** habe ich schon gedacht.* Na to už jsem myslel.
		Sie haben gestern geheiratet. Včera se vzali.
	mit	***Damit** habe ich nicht gerechnet.* S tím jsem nepočítal.
		Wir haben gewonnen. Vyhráli jsme.
	auf	***Darauf** lass uns einen trinken.* Na to se napijeme (si dáme panáka).
		Jurgita hat geschrieben. Psala Jurgita.
	über	***Darüber** habe ich mich gefreut.* Z toho jsem měl radost.
hier		*Das Spiel gefällt mir.* Ta hra se mi líbí.
	mit	***Hiermit** wollen wir spielen.* Tu si zahrajeme.
		Zeig mir mal die Gitarre. Ukaž mi tu kytaru.
	auf	***Hierauf** kann man gut Musik machen.* Na ní se dá dobře dělat muzika.
		Ich habe mich für das Buch entschieden. Rozhodl jsem se pro knížku.
	über	***Hierüber** wird er sich freuen.* Z toho bude mít radost.
wo	*zu*	***Wozu** kaufst du das?* (za jakým účelem?) Na co to kupuješ?
	mit	***Womit** spielen wir?* (s jakou hrou?) S čím si zahrajeme?
	von	***Wovon** sollen wir das bezahlen?* (z jakých peněz?) Z čeho to máme zaplatit?
	auf	***Worauf** soll ich mich freuen?* (na co?) Na co se mám těšit?

Zájmenná příslovce utvořená pomocí **wo** se mohou používat také jako vztažná zájmena.
Ich weiß nicht, worauf ich mich freuen soll.
Nevím, na co se mám těšit.

8.3.7 Částice – *Sie liebt ihn doch bloß.*

Sie liebt ihn doch. Sie liebt ihn bloß. Sie liebt ihn halt.
Miluje ho přece. Miluje jenom jeho. Miluje ho zkrátka.
Částice používáme především v mluveném jazyce, abychom jimi vyjádřili své pocity a postoje:

částice	vzorová věta	možný postoj mluvčího
aber	*Das ist aber nett von Ihnen!* To je od vás ale milé!	překvapení
bloß	*Was habe ich da bloß gemacht?* Copak jsem to tu jenom dělal?	zdůrazňuje pocit (mluvčího)
denn	*Wo wohnst du denn?* Kdepak bydlíš? *Wie sieht es denn hier aus!* Tady to ale vypadá!	přátelský dotaz výčitka
doch	*Das habe ich mir doch gedacht.* To jsem si přece myslel. *Du wolltest doch gestern kommen.* Chtěl jsi přece přijít včera.	utvrzení nesplněné očekávání
eben/halt	*So ist das eben.* Tak to zkrátka je.	něco nelze změnit
eigentlich	*Was willst du eigentlich?* Co vlastně chceš?	zdůraznění obzvláště v otázkách
etwa	*Hast du etwa dein Brot nicht aufgegessen?* Nesnědla jsi snad svůj chléb?	údiv nad nějakou skutečností
ja	*Du bist ja schon da!* Tak ty už jsi tady! *Ich habe es ja gewusst.* Vždyť jsem to věděl.	překvapení rozzlobení
mal	*Schau doch mal!* Tak se podívej! *Mach mal bitte das Fenster zu!* Zavři prosím okno!	 přátelská pobídka
nur	*Es ist nur ein Rest übrig.* Zůstal jen jeden zbytek.	politování, výhrada

schon	*Ich denke, der Brief wird schon wichtig sein.* Myslím, že ten dopis bude určitě důležitý.	zdůraznění nějaké výpovědi (že tomu tak může být)
wohl	*Das habe ich wohl vergessen.* Na to jsem patrně zapomněl.	domněnka

Postavení ve větě

Částice stojí vždy uprostřed věty.

začátek věty	**střed věty**	**konec věty**
Till hat	***doch*** *morgen Hochzeitstag.*	
Till má přece zítra svatební den.		
Ich habe	***ja*** *seinen Hochzeitstag*	*vergessen.*
Vždyť jsem na jeho svatební den zapomněl.		

Částice stojí většinou před příslovci.
Karin wohnt ***doch*** *hier drüben.*
Karin přece bydlí tady naproti.

9 Věty

9.1 Větné členy – *Der Vater badet seinen Sohn.*

Centrální částí věty je sloveso. Potřebuje alespoň jeden doplněk, aby mohlo tvořit větu.
Nejdůležitějším doplňkem je podmět:

***Der Vater** badet.*
Tatínek se koupe.

Některá slovesa vyžadují více doplňků, které se mohou objevovat v různých pádech. Nazýváme je předměty.

*Der Vater badet **seinen Sohn.***
Tatínek koupe svého syna.
*Der Vater badet **seinen Sohn** in **der Badewanne**.*
Tatínek koupe svého syna ve vaně.

9.1.1 Podmět věty – *der Vater*

Podmět je doplňkem slovesa v 1. pádu.

Der Vater badet.
Tatínek se koupe.

Das Boot schwimmt auf dem See.
Loďka plave po jezeře.

tázací zájmeno	otázka	odpověď
Wer? (osoby) Kdo?	***Wer** badet seinen Sohn?* Kdo koupe svého syna?	*der Vater* tatínek
Was? (věci, abstrakta) Co?	***Was** schwimmt auf dem See?* Co plave po jezeru?	*das Boot* loďka

Slovní druh podmětu: Může to být **podstatné jméno** nebo **zájmeno**.

***Irina** schwimmt im See.*
Irina plave v jezeře.
***Der See** ist sauber.*
Jezero je čisté.

***Sie** schwimmt im See.*
Ona plave v jezeře.
***Er** ist sauber.*
Ono je čisté.

Postavení podmětu ve větě: Většinou stojí na začátku věty, může ale také stát uprostřed.

začátek věty	2. pozice	střed věty	konec věty
Ich	*gehe*		*angeln.*
Jdu na ryby.			
Gestern	*bin*	***ich*** *mit Hans*	*angeln gegangen.*
Včera jsem šel s Hansem na ryby.			
	Muss	***ich***	*angeln gehen?*
Musím jít na ryby?			

Na postavení podmětu má vliv také druh věty. 9.2

9.1.2 Sloveso (přísudek) ve větě – *badet*

Sloveso poskytuje ve větě tyto informace:
Co **dělá** nějaká osoba (nebo více osob)? *(Der Vater)* ***badet*** *(seinen Sohn).*
(Otec) koupe (svého syna).
Co **se děje?** *(Das Wasser)* ***spritzt*** *(über den Rand der Badewanne).*
(Voda) stříká (přes okraj vany).
Sloveso se může skládat z jedné nebo více částí. To záleží na druhu slovesa, na slovesném času a způsobu. 6.10 a 6.11

Sloveso skládající se z jedné části: – *Der Vater nimmt die Seife.*

Otec bere mýdlo.

Sloveso ve větě zaujímá 2. pozici.
Výjimka: 9.2.5 + 9.4

Sloveso skládající se z více částí

zvratná slovesa	*Er nimmt sich die Seife.* On si bere mýdlo.
infinitivy s zu	*Er hat ein bisschen Angst, das Baby* ***zu baden.*** Má trochu strach koupat malé dítě.

6.1.2, 6.5.2
Některá slovesa vytvářejí ve větě **větný rámec.**

způsobová slovesa	*Er*	***will***	*die Seife*	***nehmen.***
	Chce vzít mýdlo.			
slovesa s odlučitelnou předponou	*Sie*	***hängt***	*die Wäsche*	***auf.***
	Ona věší prádlo.			
složené slovesné časy	*Wir*	***haben***	*das Handtuch*	***gewaschen.***
	Vyprali jsme ručník.			

konjunktivy	*Ich* ***würde*** *das Kind* ***ausfahren.*** Vzal bych dítě na procházku.
tvary trpného rodu	*Sie* ***wird*** *vom Vater* ***abgeholt.*** Vyzvedne ji otec.

Ta část slovesa, kterou časujeme, stojí většinou na 2. pozici, druhá část slovesa se nachází na konci věty. Vedle toho závisí postavení slovesa na druhu věty. 9.2

9.1.3 Předmět ve větě – *seinen Sohn*

Mnoho sloves vyžaduje kromě podmětu ve větě ještě další doplňky – předměty. Pád předmětu závisí na slovesu:
Der Vater trocknet ***seinen Sohn ab.*** (předmět ve 4. pádu)
Tatínek utírá svého syna.
Er kämmt ***ihm*** *die Haare.* (předmět ve 3. pádu)
Češe mu vlasy.

V jedné větě může být i několik předmětů:
Dann zieht er ***ihm den Schlafanzug*** *an.* (předmět ve 3. a 4. pádu)
Pak mu obléká pyžamo.

Existují následující druhy předmětů:

Předmět ve 4. pádu (přímý předmět)

Thomas badet ***seinen Sohn.***	***Wen*** *badet er?*	*seinen Sohn*
Thomas koupe svého syna.	Koho koupe?	svého syna
Thomas wäscht ***sein Auto.***	***Was*** *wäscht er?*	*sein Auto*
Thomas myje své auto.	Co myje?	své auto

Předmět ve 3. pádu (nepřímý předmět)

Er möchte ***seiner Frau*** *helfen.*	***Wem*** *will er helfen?*	*seiner Frau*
Chtěl by pomoci své ženě.	Komu chce pomoci?	své ženě

Postavení předmětu ve 4. a 3. pádu ve větě:

začátek věty	**2. pozice**	**střed věty**	**konec věty**
Ich	*möchte*	***den Käse*** *gern selbst*	*essen.*
Sám bych si ten sýr dal.			
Der Käse	*schmeckt*	***dem Mann*** *gut.*	
Sýr tomu muži chutná.			

Předmět ve 3. a 4. pádu se může objevit i na začátku věty:
Den Käse *möchte ich selbst essen.* Ten sýr bych si dal sám.
Dem Mann *schmeckt er.* Tomu muži chutná.

Setkají-li se ve větě předmět ve 4. a 3. pádu, stojí nejprve předmět ve 3. pádu, za ním následuje předmět ve 4. pádu:

Ich	*habe*	***dem Mann***	*meinen Käse*	*geschenkt.*
Daroval jsem tomu muži svůj sýr.				

Je-li předmět ve 4. pádu vyjádřen zájmenem, musí stát ve větě ještě před předmětem ve 3. pádu:

Ich	*habe*	*ihn*	***dem Mann***	*geschenkt.*
Daroval jsem ho tomu muži.				

Předmět udávající směr: předložka + podstatné jméno ve 4. pádu

Používá se u sloves vyjadřujících pohyb: *setzen, legen, stellen...*

Tom bringt das Baby ***ins Bett.***	***Wohin*** *bringt er es?*	*ins Bett*
Tom dává dítě do postele.	Kam ho dává?	do postele

Postavení ve větě: Je-li ve větě předmět ve 4. pádu, musí předmět udávající směr následovat až za ním.

Die Schwester	*bringt*	*das Baby*	***ins Bett.***
Sestra dává dítě do postele.			

Předmět označující místo: předložka + podstatné jméno ve 3. pádu

Používá se u sloves popisujících stav: *bleiben, liegen, stehen, sitzen, hängen, sein ...*

Das Baby ist ***im Bett.***	***Wo*** *ist das Baby?*	*im Bett*
Dítě je v posteli.	Kde je dítě?	v posteli

Postavení ve větě: Může stát na začátku nebo na konci věty.

podmět	sloveso	předmět označující místo
Das Baby	*ist*	*im Bett.*
Dítě je v posteli.		
předmět označující místo		podmět
Neben mir	*liegt*	*das Baby.*
Vedle mě leží dítě.		

Předmět s předložkou

Předložka ve 3. nebo 4. pádu je pevnou součástí slovesa a určuje pád (předmětu). 8.2.3

předmět s předložkou ve 3. pádu	*Wir beginnen mit der Party.* Začneme s oslavou.
předmět s předložkou ve 4. pádu	*Ich denke an dich.* Myslím na tebe.

Postavení ve větě: Předměty s předložkou stojí na konci střední části věty.

začátek věty	sloveso	střed věty	konec věty
Susanne	*denkt*	*jeden Abend* ***an ihn.***	
Zuzana na něj myslí každý večer.			

Předmět ve 2. pádu

Používá se jen zřídka.

Sie hat sich ***des Babys*** *angenommen.*	Ujala se toho dítěte.
Wessen *hat sie sich angenommen?*	Koho se ujala?
des Babys	toho dítěte

9.2 Druhy vět – *Wie viele gibt es?*

Rozlišujeme různé druhy vět, které můžeme použít pro odlišné typy výpovědí. Sloveso přitom v těchto větách zaujímá různé pozice.

9.2.1 Hlavní věta

V hlavních větách stojí sloveso na 2. pozici nebo na začátku věty.
K hlavním větám řadíme nasledující druhy vět:

	druhy vět	sloveso	vzorová věta
.	*oznamovací věta*	*2. pozice*	*Ein junger Mann* ***ging*** *zum Flughafen.* Mladý muž šel na letiště.
?	*doplňovací otázka*	*2. pozice*	*Wohin* ***fliegst*** *du?* Kam letíš?
?	*zjišťovací otázka*	*začátek věty*	***Fliegst*** *du allein? – Ja.* Letíš sám? – Ano.
!	*rozkazovací věta*	*začátek věty*	***Beeil*** *dich!* Pospěš si!

9.2.2 Oznamovací věta – *Ich will mehr wissen.*

Jedná se o nejpoužívanější druh věty.
Jak ji používáme?

vyprávíme (erzählen)	*Es war einmal vor vielen Jahren ...* Bylo to kdysi před mnoha lety ...
informujeme (berichten)	*Als wir auf die Straße kamen, passierte der Unfall.* Když jsme přišli na ulici, stala se nehoda.
konstatujeme (feststellen)	*Heute ist schönes Wetter.* Dnes je krásné počasí.

Pozice větných členů v oznamovací větě:

Začátek věty (1. pozice): Zde stojí většinou podmět nebo příslovce.
2. pozice: Toto místo zaujímá sloveso v určitém tvaru.
Členy nacházející se uprostřed věty:
- **podmět:** Stojí-li na začátku věty příslovce, nachází se podmět přímo za slovesem.
- **příslovce:** Stojí často mezi dvěma předměty nebo mají uprostřed věty následující pořadí:
  příslovce času – příčiny – způsobu – místa ||| Příslovce 8.3.
  (kdy?) – (proč?) – (jak?) – (kde?)
- **předměty:** ||| 9.1.3.
- **konec věty:** Zde se nachází odloučená část slovesa.

začátek věty	**sloveso**	**střed věty** (podmět, příslovce, předmět)	**konec věty**
1. pozice	2. pozice		
Du	***kommst***	*Montag*	***an.***
Přijedeš v pondělí.			
Dann	***können***	*wir einen Tee*	***trinken gehen.***
Pak si můžeme zajít na čaj.			
Ich	***rufe***	*heute deswegen einmal bei dir*	***an.***
Proto ti dnes zavolám.			
Es	***ist***	*so*	***aufregend.***
Je to tak vzrušující.			
Ich	***freue***	*mich schon auf dich.*	
Už se na tebe těším.			

9.2.3 Zápor ve větě – *Ich darf nicht.*

Nicht stojí většinou na konci věty. Existují však výjimky:

Ich komme ***nicht.*** Nepřijdu.	
Thomas ruft ***nicht*** *an.* Thomas nezavolá.	sloveso skládající se ze dvou částí
Er ist doch ***nicht*** *da.* On tu přece není.	sein + příslovce
Till ist ***nicht*** *sein Onkel.* Till není jeho strýc.	sein + podstatné jméno
Opa ist noch ***nicht*** *alt.* Dědeček ještě není starý.	sein + přídavné jméno
Mutter fährt heute ***nicht*** *schnell.* Maminka dnes nejede rychle.	příslovce způsobu
Sie fliegt bestimmt ***nicht*** *über Prag.* Ona určitě nepoletí přes Prahu.	předmět + předložka

9.2.4 Tázací věta – *Schmeckt es dir?*

Těmito větami se na něco ptáme. Rozlišujeme:

Doplňovací otázky ***Warum*** *bist du so müde?*
Proč jsi tak unavený?

Začínají vždy tázacím zájmenem: *wann, warum, weshalb, wieso, wozu...*
kdy, proč, jak to, nač...

Pořádek slov ve větě: Na prvním místě stojí tázací zájmeno, za ním na 2. pozici následuje sloveso.

tázací zájmeno	sloveso	střed věty	konec věty
Was	*machst*	*du?*	
Co děláš?			
Wo	*kommst*	*du*	*her?*
Odkud pocházíš?			

Zjišťovací otázky *Bist du allein?* Jsi sám?
Na tuto otázku odpovídáme *ja* nebo *nein.*

1. možnost:

Haben Sie ein eigenes Haus? Máte vlastní dům?	
kladná odpověď: *Ja. (Ich habe ein eigenes Haus.)* Ano. (Mám vlastní dům.)	záporná odpověď: *Nein, ich habe kein eigenes Haus.* Ne, nemám vlastní dům.

2. možnost:

Haben Sie ***nicht*** *ein eigenes Haus?* (otázka obsahující zápor)	
Nemáte vlastní dům?	
kladná odpověď: *Doch. (Ich habe ein eigenes Haus.)*	záporná odpověď: *Nein, ich habe kein eigenes Haus.*
Ano. (Mám vlastní dům.)	Ne, nemám vlastní dům.

Pořádek slov ve větě: Sloveso v určitém tvaru stojí na začátku věty, pak následuje podmět.

sloveso	střed věty	konec věty
Hältst	*du die Tasche*	*mal?*
Podržíš tu tašku?		
Kommt	*ihr nach Feierabend*	*mit ins Kino?*
Půjdete po práci s námi do kina?		

9.2.5 Rozkazovací věta – *Lauf nicht so schnell!*

Rozkazovací věty obsahují výzvy, které mohou být míněny jako přátelské, varovné, ale také jako rozkaz nebo zákaz. 6.11.5
Pořádek slov ve větě: Sloveso se v rozkazovací větě nachází vždy na začátku.

U 1. a 3. osoby množného čísla musí být doplněno osobní zájmeno, které stojí hned za slovesem.

začátek věty	střed věty	konec věty
Geh	*hier*	*weg!*
Odejdi odsud!		
Kommen	***Sie***	*bitte!*
Pojďte prosím!		
Bitte komm	*doch*	*mit!*
Prosím pojď se mnou!		

Bitte může stát i před slovesem.

9.3 Kombinace hlavních vět – *Ich lese und du schläfst.*

aber, oder, und: Hlavní věty mohou být spojeny souřadícími spojkami. Pořadí slov se v obou hlavních větách nemění. 8.1

Pozice ve větě

začátek věty	sloveso	střed věty	konec věty	spojka	zač. věty	sloveso	střed věty	konec věty
Er	*ist*	*ins Kino*	*gegangen*	***und***	*es*	*hat*	*noch Karten*	*gegeben.*
Šel do kina a ještě měli lístky.								
Zuerst	*war*	*Wer-bung,*		***aber***	*dann*	*fing*	*der Film*	*an.*
Nejprve byla reklama, ale pak začal film.								

9.4 Hlavní a vedlejší věty – *Ich esse nichts, weil ich satt bin.*

Vedlejší věty mají jinou větnou stavbu než věty hlavní. Nemohou se vyskytovat samostatně. Pomocí podřadící spojky se spojují s větou hlavní. Mezi hlavní a vedlejší větou píšeme čárku.
Vedlejší věty mohou být uvozené různými slovními druhy:
- spojkami: *Marie isst viel,* ***weil*** *sie wächst.*
  Marie hodně jí, protože roste.
- tázacími zájmeny: *Ich weiß,* ***warum*** *sie so viel isst.*
  Vím, proč tolik jí.
- vztažnými zájmeny: *Heute kommt die Vertreterin,* die *so interessante Bücher hat.*
  Dnes přijde obchodní zástupkyně, která má tak zajímavé knihy.
- infinitivy s *um ... zu*: *Er geht ins Ausland,* ***um*** *dort* ***zu*** *studieren.*
  Jde do ciziny, aby tam studoval.

Pořádek slov ve vedlejší větě

Všeobecná pravidla:

hlavní věta	podřadící spojka	střed věty	konec věty sloveso

- Sloveso v určitém tvaru stojí na konci věty:
  Ich denke, dass sie ***kommt.***
  Myslím, že přijde.
- U slovesa skládajícího se ze dvou částí stojí plnovýznamové sloveso před pomocným:
  Ich frage, ob er gestern ***eingekauft hat.***
  Zeptám se, jestli včera nakoupil.
- Odlučitelné předpony sloves **neodlučujeme**!
  Ich kann jetzt nicht, weil ich ***abwasche.***
  Teď nemohu, protože myju nádobí.

- U způsobových sloves: Plnovýznamové sloveso v infinitivu stojí před způsobovým slovesem v určitém tvaru.
  Ich weiß, dass er mich ***abholen will.***
  Vím, že mě chce vyzvednout.
  V perfektu stojí pomocné sloveso v osobním tvaru před ostatními slovesnými částmi.
  Ich weiß, warum das Unglück ***hat kommen müssen.***
  Vím, proč to neštěstí muselo přijít.
- Větné členy nacházející se uprostřed věty řadíme stejně jako v hlavní větě. 9.2.1

9.4.1 Vedlejší věty se spojkami – ... , *wenn ich Zeit habe.*

dass, ob, weil, wenn: Vedlejší věty jsou uvozeny podřadící spojkou (Subjunktion). 8.1.
Stejně jako spojky můžeme i vedlejší věty rozdělit do několika skupin podle jejich významu:

Vedlejší věty příčinné: *da, weil*

Vyjadřují důvod/příčinu, která se vztahuje k informaci v hlavní větě.

da – používá se převážně v psaných textech	
Da *so viele Schüler krank waren,*	*fiel der Ausflug aus.*
Protože bylo tolik žáků nemocných, výlet odpadl.	
Die Schule fiel aus,	***weil*** *es so heiß war.*
Škola odpadla, protože bylo velmi teplo.	

Vedlejší věty účelové – *dass, damit*

Vyjadřují účel, cíl nebo záměr.
Spojkou **dass** lze navíc vyjádřit i konstatování.

dass – Vedlejší věta s *dass* často nahrazuje předmět ve 4. pádu.	
Ich möchte,	***dass*** *wir das Kaninchen behalten.*
Chtěla bych, abychom si toho králíka nechali.	
Ich gehe jetzt los,	***damit*** *ich dich noch treffe.*
Nyní odcházím, abych se s tebou ještě setkal.	

Je-li osoba, o níž se hovoří, v hlavní i vedlejší větě stejná, pak se používá infinitivní konstrukce **um ... zu + infinitiv**. Infinitiv stojí na konci věty.

Ich esse täglich Obst,	***um*** *gesund* ***zu bleiben.***
Jím každý den ovoce, abych zůstala zdravá.	

Vedlejší věty časové – *als, bis, seit*

Ve vedlejších větách časových vyjadřujeme pomocí podřadících spojek časové vztahy.

Spojky vyjadřující současnost – Více dějů probíhá současně.

während	*Während die Kinder ernteten,*	*fuhr der Opa mit dem Traktor.*
	Zatímco děti sklízely, jezdil dědeček s traktorem.	
solange	*Solange du Fieber hast,*	*solltest du im Bett bleiben.*
	Dokud máš horečku, měl bys zůstat v posteli.	
sobald	*Sobald der Sommer kommt,*	*gehen wir segeln.*
	Jakmile začne léto, půjdeme jezdit na plachetnici.	
	Sobald er ***abgefahren ist,***	***gehen*** *wir ins Kino.*
	Jakmile odjede, půjdeme do kina.	

U spojky **sobald** se čas použitý ve větě hlavní a vedlejší může lišit.

Okamžik, v němž se odehrály oba současné děje, se nachází v minulosti.		
als	*Als wir losgingen,*	*schliefst du noch.*
	Když jsme odcházeli, ještě jsi spal.	

Okamžik, v němž se odehrají oba současné děje, právě probíhá nebo teprve nastane.		
wenn	*Wenn ich arbeite,*	*brauche ich Ruhe.*
	Když pracuji, potřebuji klid.	
	Wenn du müde wirst,	*geh ins Bett.*
	Až budeš unavený, běž si lehnout.	

Spojky vyjadřující předčasnost – Děj vedlejší věty je ukončený a časově předchází ději věty hlavní. Proto se tyto vedlejší věty také často vyskytují před větou hlavní. Slovesný čas věty hlavní i vedlejší je většinou stejný. Existují však výjimky.

Dva děje následují za sebou v minulosti.	
nachdem	
Nachdem du die Prüfung geschafft hast,	*kannst du dich an der Fachschule bewerben.*
Až složíš zkoušku, můžeš se hlásit na odbornou školu.	
čas věty vedlejší: perfektum	čas věty hlavní: přítomný čas
Nachdem er Tennis gespielt hat,	*ist er gleich nach Hause gegangen.*
Když dohrál tenis, šel hned domů.	
v hovorovém jazyce: V obou větách se používá perfektum.	

Děj trvá od nějaké doby v minulosti až do teď.		
seit/seitdem	*Seitdem er raucht,*	*sind die Gardinen grau.*
Od té doby, co kouří, jsou záclony zašedlé.		

Spojky vyjadřující následnost: Děj věty vedlejší následuje až po ději věty hlavní.

	1. děj (dříve)	2. děj (později)
bevor	*Wir müssen die Katze noch füttern,*	*bevor wir losfahren.*
	Musíme ještě nakrmit kočku, než odjedeme.	
ehe	*Ehe der Monteur kommt,*	*muss die Wäsche aus der Maschine sein.*
	Než přijde opravář, musí být prádlo z pračky venku.	

Děj věty vedlejší označuje konec děje věty hlavní.		
bis	*Ich warte*	*bis du fertig bist.*
		Počkám, až budeš hotov.

Vedlejší věty podmínkové – *wenn, falls*

Tyto vedlejší věty vyjadřují podmínku. Hlavní věta obsahuje důsledek (jednání, děje).

podmínka	důsledek
Wenn du aufhörst,	*lasse ich dich in Ruhe.*
Když přestaneš, nechám tě na pokoji.	
Wenn du nicht aufhörst,	*werde ich sauer.*
Když nepřestaneš, budu naštvaný.	

U spojky **falls** je podmínka vždy otevřená: *Falls du Zeit hast, kannst du den Wasserhahn reparieren.* Když budeš mít čas, můžeš opravit vodovodní kohoutek.

Vedlejší věty přípustkové – *ob, obwohl*

Tyto vedlejší věty vyjadřují omezení/ výhradu.

ob – Vedlejší věty s touto spojkou uvozují většinou nepřímé věty tázací.	
Ich weiß nicht,	*ob er kommt.*
Nevím, jestli přijde.	

obwohl/obgleich – Důsledek děje je jiný, než jsme očekávali.	
Obwohl ich müde bin,	*kann ich nicht schlafen.*
Ačkoli jsem unavený, nemohu spát.	

Vedlejší věty účinkové – *so dass*

Vyjadřují následek.

	Následek
Er kam viel zu spät,	*so dass der Film fast vorbei war.*
Přišel příliš pozdě, takže film už byl téměř u konce.	
Er kam so viel zu spät,	*dass der Film fast vorbei war.*
Přišel tak pozdě, že film už byl téměř u konce.	

Vedlejší věty způsobové – *als ob, wie*

Tyto věty vyjadřují srovnání.

als ob – Něco se zdá být pravděpodobné tak, jak si myslíme.	
Es kommt mir vor,	*als ob ich dicker geworden bin.*
Připadá mi, jako bych ztloustla.	

so ... wie – srovnání pomocí přídavných jmen	
Sie ist so groß,	*wie ihr Bruder einmal werden will.*
Ona je tak velká, jako chce být jednou její bratr.	

Spojky **als** a **so ... wie** jako spojky spojující části věty 8.1

9.4.2 Postavení vedlejších vět se spojkami

Hlavní a vedlejší věta

Vedlejší věta stojí zpravidla na druhém místě.

podmět	**sloveso**	**střed věty**	**konec věty**	**podřadící spojka**	**střed věty**	**konec věty**
Wir	*waren*	*am Strand,*		***als***	***der Sturm***	***kam.***
Byli jsme na pláži, když přišla bouře.						

V případě některých spojek může vedlejší věta stát na prvním místě: *da, während, wenn, nachdem, seitdem, obwohl*

podřadící spojka	**střed věty**	**konec věty**	**sloveso**	**střed věty**	**konec věty**
Da	***es heute***	***regnet,***	*nehme*	*ich den Schirm*	*mit.*
Protože dnes prší, vezmu si s sebou deštník.					

9.4.3 Infinitiv s „*zu*“ ve vedlejší větě

Infinitiv s „zu“ stojí většinou na konci věty. 6.5.2

podmět	sloveso	konec věty			konec věty
Ich	*habe*	*heute*	*keine Zeit,*	*mit dir*	***zu spielen.***
Nemám dnes čas si s tebou hrát.					

Části jako **ohne, um, (an)statt** stojí na začátku vedlejší věty. Infinitivní konstrukce také často předchází hlavní větě.

Ohne mir tschüs zu sagen, verließ er den Raum.
Aniž by se se mnou rozloučil, opustil místnost.

9.4.4 Vedlejší věty vztažné

Vedlejší věty jsou uvozeny vztažným zájmenem.
3.7. Podávají bližší informaci o podstatném jménu nebo zájmenu věty hlavní.

hlavní věta	vztažné zájmeno	střed věty	konec věty
Das ist Klaus,	***mit dem***	***ich im Urlaub***	***war.***
To je Klaus, s nímž jsem byla na dovolené.			

Vedlejší věty vztažné se často vkládají do hlavní věty:
Herr Müller, ***der gern Bier trinkt****, hat schon eine rote Nase.*
Pan Müller, který rád pije pivo, už má červený nos.

9.4.5 Vedlejší věty s tázacím zájmenem

Tyto vedlejší věty následují po slovesech *sagen, fragen, wissen.*

hlavní věta	tázací zájmeno	střed věty	konec věty
Weißt du,	***wo***	***mein Vater***	***ist?***
Víš, kde je můj otec?			

10 Gramatické varianty spisovné němčiny v Německu, Rakousku a Švýcarsku

V jednotlivých německy mluvících zemích existují rozdíly v používání jazyka především v mluveném jazyce, méně v jazyce psaném. Nejdůležitější gramatické odlišnosti však zůstávají zachovány i v psané podobě spisovného jazyka.

Němčina má v podstatě dvě jazykové varianty: Shodné znaky existují **na rakouském a jihoněmeckém** jazykovém území (r/jn) a v **německy mluvících oblastech Švýcarska a v severním Německu** (š/sn).

Jednotlivé znaky obou jazykových variant porovnáme v následujícím přehledu.

1. Používání modálních částic (souvisí často s rozdílnou intonací)

r/jn	*Hast du **vielleicht** meine Schuhe zum Schuster gebracht?*
š/sn	*Hast du **etwa** meine Schuhe zum Schuster gebracht?* Vzal jsi snad moje boty k ševci?
r/jn	*Hast du **eh** die Brille eingesteckt?*
š/sn	*Hast du **auch** die Brille eingesteckt?* Vzal sis i brýle? = Doufám, že sis vzal…
r/jn	*Er ist **eben/halt** ein wenig neugierig.*
š/sn	*Er ist **nun mal** ein wenig neugierig.* Je zkrátka trochu zvědavý.
r/jn	*Wer ist **denn** das?*
š/sn	*Wer ist das **denn**?* Kdopak to je?
r/jn	*Entschuldigen Sie, wie war Ihr Name?*
š/sn	*Entschuldigen Sie, wie war **doch gleich** Ihr Name?* Promiňte, jak se jmenujete?

2. Existují také rozdíly ve slovesných vazbách.

r/jn	**š/sn**	
Ich erinnere mich …		Vzpomínám si
***auf** meine Kindheit.*	***an** meine Kindheit.*	na své dětství.
*Vergiss nicht **auf** dein Versprechen!*	*Vergiss dein Versprechen nicht!* bez předložky	Nezapomeň na svůj slib!

3. V hovorovém jazyce se upřednostňuje perfektum (s výjimkou Švýcarska).

Rakousko/Německo	Švýcarsko
Gestern sind wir in die Schweiz gefahren und haben dort Käse gegessen.	*Wir fuhren in den Schwarzwald und kauften dort eine Kuckuksuhr.*
Včera jsme jeli do Švýcarska a dali jsme si tam sýr.	Jeli jsme do Schwarzwaldu a koupili jsme si tam hodiny s kukačkou.

4. r/jn: Perfektum sloves *hängen, knien, liegen, reiten, schwimmen, sitzen, stehen* se tvoří s pomocným slovesem sein.

*r/jn: Ich **bin** im Kino gesessen.* *š/sn: Ich **habe** im Kino gesessen.*	Seděl jsem v kině.

5. r/jn: Používání tzv. dvojitého perfekta (Doppelperfekt).

Weil ich zu spät gekommen bin,
r/jn: ... haben sie schon alles weggegessen gehabt.
š/sn: ... hatten sie schon alles aufgegessen. Protože jsem přišel pozdě, měli už všechno snědené.

6. Při používání zvratných sloves se liší větný přízvuk.

*r/jn: Dort geht etwas vor **sich**.*	*š/sn: Dort geht etwas **vor** sich.*
Tam se něco děje.	

7. Rozdílné používání předložek

r/jn:	**š/sn:**
*Zahlen Sie bitte **bei der Kassa**!*	*Zahlen Sie bitte **an der Kasse**!*
Zaplaťte prosím u pokladny!	
*Er hat ihr eine Kette **um** 200 Euro gekauft.*	*Er hat ihr eine Kette **für** 200 Euro gekauft.*
Koupil jí řetízek za 200 euro.	
*Die Sache hängt mir **beim** Hals heraus.*	*Die Sache hängt mir **zum** Hals heraus.*
Té věci už mám po krk.	
*Er hat eine Prüfung **aus** Spanisch.*	*Er hat eine Prüfung **in** Spanisch.*
Má zkoušku ze španělštiny.	
*In der Nacht **auf** Sonntag ändert sich der Fahrplan.*	*In der Nacht **zu** Sonntag ändert sich der Fahrplan.*
V noci na neděli se mění jízdní řád.	

8. r/jn: Vedlejší věty se spojkou *weil* mají často pořádek slov jako věty hlavní.

Ich war gestern nicht zu Hause, …	
Včera jsem nebyl doma,…	
weil ich habe bei meinem Freund übernachtet.	*weil ich bei meinem Freund übernachtet habe.*
protože jsem přespal u svého přítele.	

9. r/jn: Používání spojky *bis* namísto spojky *sobald*

***Bis** du deine Aufgaben gemacht hast, …*
Až uděláš domácí úkoly,…
***Sobald** du deine Aufgaben gemacht hast, darfst du rausgehen.*
Jakmile uděláš domácí úkoly, můžeš jít ven.

10. r/jn: Používání členu určitého před vlastními jmény

Die Marianne kommt heute später.	*Marianne kommt heute später.*
Marianne dnes přijde později.	

11. Rozdíly v rodě podstatných jmen

der Gummi, das Cola, der Kilo	*das Gummi, die Cola, das Kilo*
guma, kokakola, kilo	

12. Odlišné tvoření množného čísla (týká se často používání přehlásek)

die Wägen, die Bögen, die Mägen	*die Wagen, die Bogen, die Magen*
vozy, luky, žaludky	

Rozdíly ve slovotvorbě r/jn

1. Typické přípony: -er, -ler, -ner

ein Sechser, Taxler, Ausbildner	*eine Sechs, Taxifahrer, Ausbilder*
šestka, taxíkář, školitel	

2. r/jn: Typické koncovky zdrobnělin: -erl, -el

das Sackerl, das Wüsterl	*der Sack, das Würstchen*
pytel, párek	

3. Delší slovotvorné přípony u sloves

konkurrenzieren, zensuieren	*konkurrieren, zensieren*
konkurovat, cenzurovat	

4. Příslovce s příponou -s

weiters, öfters	*weiter, öfter*
dále, častěji	

5. Častější používání přehlásky

eisenhältig, dreifärbig	*eisenhaltig, dreifarbig*
železitý, trojbarevný	

6. Častější vkládání -s, -es ve složeninách

Aufnahmsprüfung, Rindsbraten	*Aufnahmeprüfung, Rinderbraten*
přijímací zkouška, hovězí pečeně	

7. Vložené hlásky chybí u složených podstatných jmen odvozených od sloves.

Ausrufsatz, Visitkarte, Wartsaal	*Ausrufesatz, Visitenkarte, Wartesaal*
věta zvolací, navštívenka, čekárna	

8. Složeniny: používají se jiná hlavní i určující slova.

Dienstgeber, Dienstnehmer	*Arbeitgeber, Arbeitnehmer*
zaměstnavatel, zaměstnanec	
einschalten, ausschalten	*anmachen, ausmachen*
zapnout, vypnout	

Nepravidelná slovesa

Infinitiv	Préteritum 3. os. j. č.	Příčestí minulé	Český překlad
backen	backte	gebacken	péct
befehlen	befahl	befohlen	rozkázat
beginnen	begann	begonnen	začít
behalten	behielt	behalten	ponechat si
beißen	biss	gebissen	kousat
bekommen	bekam	bekommen	dostat
belügen	belog	belogen	obelhat
beraten	beriet	beraten	poradit
beschließen	beschloss	beschlossen	rozhodnout se
beschreiben	beschrieb	beschrieben	popsat
besitzen	besaß	besessen	vlastnit
bestehen	bestand	bestanden	obstát; být, existovat
betragen	betrug	betragen	činit (o ceně)
betrügen	betrog	betrogen	podvádět
beweisen	bewies	bewiesen	dokázat
bewerben	bewarb	beworben	ucházet se
beziehen	bezog	bezogen	povléci
biegen	bog	gebogen	ohýbat
bieten	bot	geboten	nabízet
binden	band	gebunden	svázat
bitten	bat	gebeten	prosit
blasen	blies	geblasen	foukat
bleiben	blieb	ist geblieben	zůstat
braten	briet	gebraten	péct, opékat
brechen	brach	hat/ist gebrochen	zlomit
brennen	brannte	gebrannt	hořet
bringen	brachte	gebracht	přinést
denken	dachte	gedacht	myslet
dringen	drang	ist gedrungen	pronikat, naléhat
dürfen	durfte	dürfen/gedurft *způsobové/plnovýznamové sloveso*	smět
enthalten	enthielt	enthalten	obsahovat
entlassen	entlieβ	entlassen	propustit
empfehlen	empfahl	empfohlen	doporučit
entscheiden	entschied	entschieden	rozhodnout
entschließen	entschloss	entschlossen	odhodlat se
entsprechen	entsprach	entsprochen	odpovídat (čemu)
entstehen	entstand	ist entstanden	vzniknout
erfahren	erfuhr	erfahren	dovědět se

Infinitiv	Préteritum 3. os. j. č.	Příčestí minulé	Český překlad
erfinden	erfand	erfunden	vynalézt
erhalten	erhielt	erhalten	obdržet
erkennen	erkannte	erkannt	rozpoznat
erscheinen	erschien	ist erschienen	objevit se
erschrecken	erschrak	ist erschrocken	leknout se
erziehen	erzog	erzogen	vychovávat
essen	aß	gegessen	jíst
fahren	fuhr	ist gefahren	jet
fallen	fiel	ist gefallen	padat
fangen	fing	gefangen	chytit
finden	fand	gefunden	najít
fliegen	flog	ist geflogen	letět
fliehen	floh	ist geflohen	utéct
fließen	floss	ist geflossen	téct
fressen	fraß	gefressen	žrát
frieren	fror	hat/ist gefroren	mrznout; zamrznout
geboren werden	wurde geboren	ist geboren worden	narodit se
geben	gab	gegeben	dát
gefallen	gefiel	gefallen	líbit se
gehen	ging	ist gegangen	jít
gelingen	gelang	ist gelungen	podařit se
gelten	galt	gegolten	platit (o pravidle)
genießen	genoss	genossen	užít si
geraten	geriet	ist geraten	dostat se
geschehen	geschah	ist geschehen	stát se
gewinnen	gewann	gewonnen	vyhrát
gießen	goss	gegossen	zalévat
gleiten	glitt	ist geglitten	klouzat
graben	grub	gegraben	rýt, kopat
greifen	griff	gegriffen	sáhnout; chytit
haben	hatte	gehabt	mít (vlastnit)
halten	hielt	gehalten	držet; zastavit
hängen	hing	hat/ist gehangen	viset
hauen	haute (hieb)	gehauen	bít, tlouci
heben	hob	gehoben	zdvihnout
heißen	hieß	geheißen	jmenovat se
helfen	half	geholfen	pomáhat
kennen	kannte	gekannt	znát
klingen	klang	geklungen	znít
kommen	kam	ist gekommen	přijít, přijet

Infinitiv	Préteritum 3. os. j. č.	Příčestí minulé	Český překlad
können	konnte	können/gekonnt *způsobové/ plnovýznamové sloveso*	umět, moci
laden	lud	geladen	naložit; nabít
laufen	lief	ist gelaufen	běhat
lassen	ließ	lassen/gelassen	nechat
leiden	litt	gelitten	trpět, snášet
leihen	lieh	geliehen	půjčit
lesen	las	gelesen	číst
liegen	lag	hat/ist gelegen	ležet
lügen	log	gelogen	lhát
mahlen	mahlte	gemahlen	mlít
meiden	mied	gemieden	vyvarovat se
melken	melkte	gemelkt (gemolken)	dojit
messen	maß	gemessen	měřit
misslingen	misslang	ist misslungen	nedařit se
missverstehen	missverstand	missverstanden	špatně rozumět, nerozumět
mögen	mochte	mögen/gemocht	mít rád
müssen	musste	müssen/gemusst *způsobové/ plnovýznamové sloveso*	muset
nehmen	nahm	genommen	vzít, brát
nennen	nannte	genannt	nazývat, jmenovat
pfeifen	pfiff	gepfiffen	pískat
raten	riet	geraten	hádat; radit
reiben	rieb	gerieben	třít; strouhat
reißen	riss	hat/ ist gerissen	trhat; prasknout
reiten	ritt	hat/ist geritten	jezdit na koni
rennen	rannte	ist gerannt	utíkat, pádit
riechen	roch	gerochen	vonět; přičichnout
rufen	rief	gerufen	volat
salzen	salzte	gesalzt (gesalzen)	solit
saufen	soff	gesoffen	chlastat
saugen	saugte (sog)	gesaugt (gesogen)	sát
schaffen	schuf/schaffte	geschaffen/geschafft	vytvořit, dokázat, stihnout
scheinen	schien	geschienen	svítit; zdát se
schieben	schob	geschoben	posunout
schießen	schoss	geschossen	střílet
schlafen	schlief	geschlafen	spát
schlagen	schlug	geschlagen	bít, tlouci

Infinitiv	Préteritum 3. os. j. č.	Příčestí minulé	Český překlad
schleifen	schliff/schleifte	geschliffen/ geschleift	brousit smýkat, vléci
schließen	schloss	geschlossen	zavřít
schmeißen	schmiss	geschmissen	hodit
schmelzen	schmolz	hat/ist geschmolzen	tavit, rozpouštět; tát
schneiden	schnitt	geschnitten	krájet, řezat
schreiben	schrieb	geschrieben	psát
schreien	schrie	geschrie(e)n	křičet
schweigen	schwieg	geschwiegen	mlčet
schwimmen	schwamm	hat/ist geschwom-men	plavat
schwören	schwor	geschworen	přísahat
sehen	sah	gesehen	vidět
sein	war	ist gewesen	být
senden	sandte (sendete)	gesandt (gesendet)	posílat; vysílat
singen	sang	gesungen	zpívat
sinken	sank	ist gesunken	klesat
sitzen	saß	(hat/ist) gesessen	sedět
sprechen	sprach	gesprochen	mluvit
springen	sprang	ist gesprungen	skákat
stechen	stach	gestochen	bodnout, píchnout
stehen	stand	hat/ist gestanden	stát
stehlen	stahl	gestohlen	krást
steigen	stieg	ist gestiegen	stoupat
sterben	starb	ist gestorben	umřít
stoßen	stieß	hat/ ist gestoßen	uhodit, strčit; setkat se
streichen	strich	gestrichen	hladit; natírat, namazat
streiten	stritt	gestritten	hádat se
tragen	trug	getragen	nosit
treffen	traf	getroffen	setkat se
treiben	trieb	getrieben	hnát; provozovat
treten	trat	ist/ hat getreten	šlápnout, stoupnout
trinken	trank	getrunken	pít
tun	tat	getan	konat, činit
überweisen	überwies	überwiesen	poukázat; převést
unterhalten	unterhielt	unterhalten	bavit se
unterscheiden	unterschied	unterschieden	rozlišovat
unterschreiben	unterschrieb	unterschrieben	podepsat
verbieten	verbot	verboten	zakázat
verbinden	verband	verbunden	spojit

Infinitiv	Préteritum 3. os. j. č.	Příčestí minulé	Český překlad
verbringen	verbrachte	verbracht	strávit
vergessen	vergaß	vergessen	zapomenout
vergleichen	verglich	verglichen	srovnávat
verhalten	verhielt	verhalten	chovat se
verlassen	verließ	verlassen	opustit
verlieren	verlor	verloren	ztratit
verraten	verriet	verraten	zradit, prozradit
verschreiben	verschrieb	verschrieben	předepsat (lék)
verschwinden	verschwand	ist verschwunden	zmizet
versprechen	versprach	versprochen	slíbit
verstehen	verstand	verstanden	rozumět
vertreten	vertrat	vertreten	zastoupit
verzeihen	verzieh	verziehen	prominout
wachsen	wuchs	ist gewachsen	růst
waschen	wusch	gewaschen	mýt
wenden	wendete/wandte	gewendet/gewandt	obrátit, otočit
werben	warb	geworben	najímat, získávat; dělat reklamu
werden	wurde	ist worden/geworden	stát se
werfen	warf	geworfen	házet
wiegen	wog/wiegte	gewogen/gewiegt	vážit, kolébat
winken	winkte	gewunken (gewinkt)	mávat
wissen	wusste	gewusst	vědět
wollen	wollte	wollen/gewollt *způsobové/plnovýznamové sloveso*	chtít
ziehen	zog	hat/ ist gezogen	táhnout; putovat
zwingen	zwang	gezwungen	nutit

Věcný rejstřík

brauchen, 79
částice, 149
číslovky, 60
  časové údaje, 64
  datum, 68
  letopočty, 63
  násobné a druhové, 66
  řadové, 66
  základní, 61
  zlomky, váhy a míry, 65
člen, 11
  neurčitý, 12
  nulový, 16
  používání členů, 14
  určitý, 11
kennen, 80
lassen, 80
letopočty, 63
odvozeniny, 113
  s neodlučitelnými předponami, 114
  s odlučitelnými předponami, 115
  s příponami, 117
podstatná jména, 18
  číslo, 20
  množné číslo, 23
  pád, 26
  rod, 19
  skloňování v jednotném čísle, 20
  skloňování v množném čísle, 23
předložkové vazby sloves, 138
předložky, 129
  s 2. pádem, 137
  se 3. pádem, 132
  se 4. a 3. pádem, 135
  se 4. pádem, 131
přídavná jména, 50
  po členu neurčitém, 54
  po členu určitém, 52
  přídavné jméno bez členu, 51
  skloňování, 50
  srovnávací tvary, 57
  zesilování významu, 58
  zpodstatnělá, 56
  zvláštnosti skloňování, 55
příslovce, 138
  času, 142
  místa, 139
  příčiny, 146
  směrová, 140
  zájmenná, 147
  způsobu, 144
slovesa, 69
  funkční, 72
  futurum I, 98
  futurum II, 99
  infinitiv, 80
  infinitiv bez „*zu*“, 81
  infinitiv s „*zu*“, 82
  konjunktiv I, 102
  konjunktiv II, 105
  neodlučitelné předpony, 74
  nepravidelná, 88
  osobní a neosobní, 71
  osobní tvary nepravidelných sloves, 90
  osobní tvary pravidelných sloves, 90
  oznamovací způsob, 101
  perfektum, 93
  perfektum způsobových sloves, 95
  plnovýznamová, 70
  plusquamperfektum, 98
  pomocná, 75
  pravidelná, 88
  préteritum, 96
  préteritum způsobových sloves, 97
  příčestí minulé, 86
  příčestí přítomné, 85
  přítomný čas, 92
  rozkazovací způsob, 107
  s odlučitelnými předponami, 72
  s předmětem, 70
  se zvláštním významem, 79
  slovesné časy, 91
  slovesné způsoby, 100
  trpný rod, 109
  tvoření slovesných tvarů, 88
  určitý slovesný tvar, 87
  způsobová, 76
  zvratná, 71

slovesné časy, 91
futurum I, 98
futurum II, 99
perfektum, 93
plusquamperfektum, 98
préteritum, 96
složeniny, 120
spojky, 123
podřadicí, 126
souřadicí, 124
vedlejší věty, 159
časové, 161
podmínkové, 162
příčinné, 160
přípustkové, 162
s tázacím zájmenem, 164
se spojkami, 160
účelové, 160
účinkové, 163
vztažné, 164
způsobové, 163
věty, 151
hlavní věta, 155
oznamovací, 156
podmět, 151
předmět, 153
přísudek, 152
rozkazovací, 158
tázací, 157
vedlejší, 159
větné členy, 151
zápor ve větě, 157
werden, 80
zájmena, 31
neurčitá, 45
osobní, 32
použití zájmena „*es*“, 33
přivlastňovací zájmeno, 36
reciproční, 35
ukazovací, 38
ukazovací složená, 40
vztažná a tázací, 42
zvratná, 34
zápor *kein*, 13
záporka „*nicht*“, 14

Stručná gramatika
NĚMČINY

Pro ty, kteří chtějí rychle určitou informaci

Nejdůležitější gramatická pravidla doložená na četných příkladech

Jednoduchá a srozumitelná vysvětlení gramatických jevů

Návod, jak se vyhnout typickým chybám

www.pons-info.cz

ISBN 80-86906-09-4